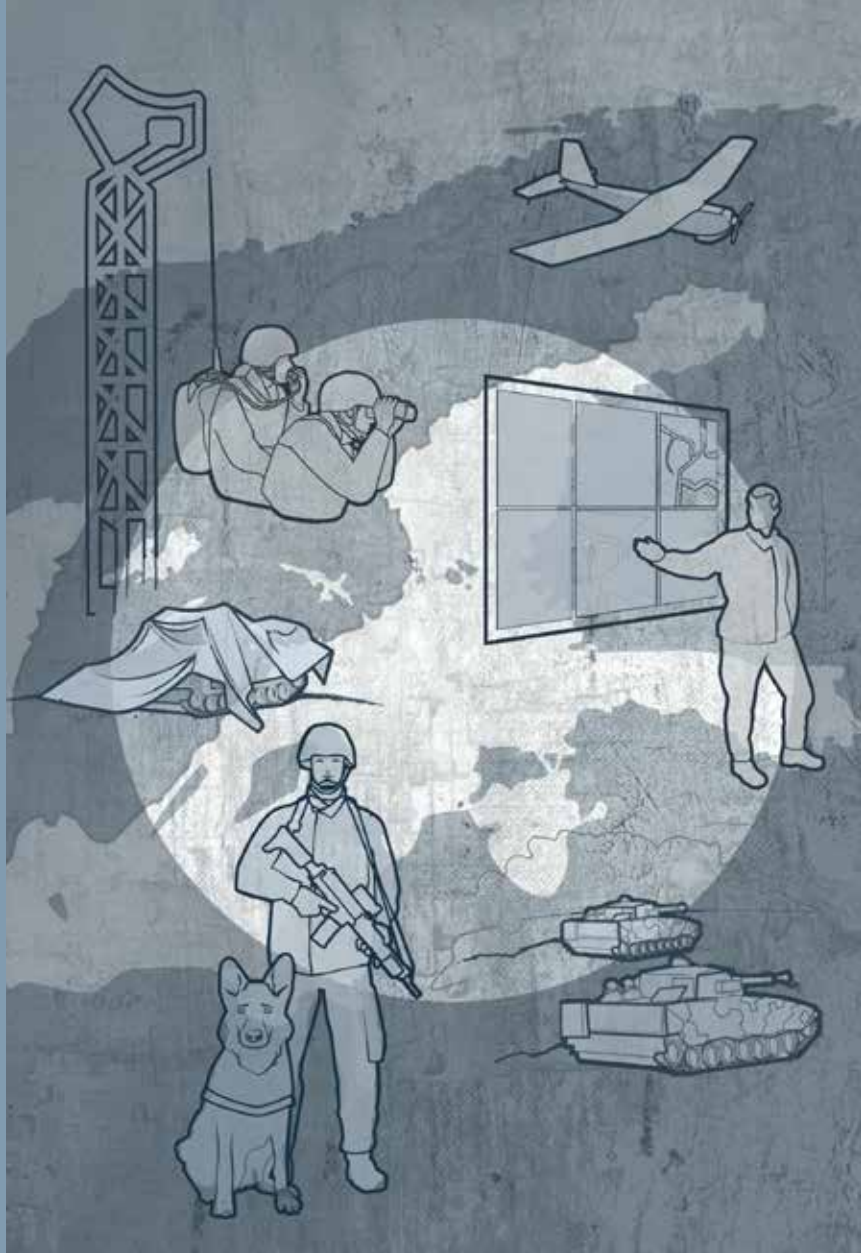

FÖRSVARSMAKTEN

Handbok
Underrättelsetjänst Markförband grunder

2024

Handbok
Underrättelsetjänst Markförband grunder

H UND MARK G

© Försvarsmakten har upphovsrätt till detta verk

Förrådsbeteckning: M7739-352165
Omslag: Anna-Karin Wetzig/Försvarsmakten
Publikationsklass: A
Tillgängliggörande: Försvarsmaktens intranät, www.forsvarsmakten.se
Beslutsfattare: Genlt Thomas Nilsson, C Must
Produktionsformat: InDesign, A5
Tryck: Försvarsmakten, FMLOG 2024

Versionshistorik

OBS.

Om du läser denna publikation i pappersform kontrollera att du har den senaste versionen. Fastställd och gällande version finns alltid publicerad på Försvarmaktens intranät.

Version	Best. kod	Datum för när versionen ska börja gälla/ska tillämpas	Vidarhandling för beslut	Anmärkning
1.0	0	2024-11-08	FM2024-25365	

Förslag på ändringar och förtydliganden etc. insänds linjevägen till must@mil.se

Förord

Den här handboken innehåller anvisningar med förklaringar och beskrivningar avseende underrättelsetjänst för markförband. De råd, riktlinjer och rekommendationer m.m. som anges bör följas om det inte finns särskilda skäl för att genomföra verksamheten på annat sätt. I de delar en handbok återger lag, förordning, föreskrifter eller andra bindande bestämmelser är handboken bindande och i dessa delar ska det som framgår av handboken följas.

Handbok Underrättelsetjänst Markförband grunder ger en överblick och beskrivningar av grundläggande processer och metoder för underrättelsetjänsten på förbandsnivå för samtliga markförband.

Handboken kompletterar och utvecklar det som anges i *Reglemente Underrättelsetjänst*. Den riktar sig främst till underrättelsepersonal på förbandsnivå (motsvarande bataljon), och i tillämpliga delar för underrättelsepersonal på taktisk nivå. Handbokens anvisningar, riktlinjer, råd och rekommendationer ska kompletteras med utbildning och träning.

Syftet med *Handbok Underrättelsetjänst Markförband grunder* är att förmedla gemensamma anvisningar och principer. Den ska ge riktlinjer för planering och genomförande av militär underrättelsetjänst vid förband som har markstrid som huvuduppgift, inklusive markförband och staber som stödjer markstriden. Eftersom Försvarsmaktens samtliga försvarsgrenar och stridskrafter har förband som uppträder i markdomänen, kan och bör denna handbok nyttjas brett.

Några av framgångsfaktorerna för att bedriva en effektiv markstrid är uppdragstaktik, manövertänkande och flexibilitet. Samtliga dessa faktorer förutsätter en god motståndarkunskap, på alla nivåer och därmed även utanför underrättelsetjänsten. Inom underrättelsetjänsten måste kunskapen finnas för att handbokens metoder ska få avsedd effekt genom delgivning av relevanta beslutsunderlag till chefer.

De metoder som beskrivs i handboken är generella till sin karaktär och måste alltid hanteras i en kontext där operationsmiljön och motståndarens agerande styr tillämpningen. Det åligger chefer på respektive ledningsnivå att säkerställa att underställd personal har relevant motståndarkunskap, inklusive tillgång till digitala system för mottagande och användande av säkerhetsskyddsklassificerat material.

Handboken är en del av Musts publikationsområde och ska läsas tillsammans med övriga publikationer inom underrättelse- och säkerhetstjänst. För detaljerade beskrivningar av *var* och *hur* underlag kopplas till olika planerings- och ledningsmetoder hänvisas till gällande handböcker och anvisningar för planerings- och ledningsmetodik.

De anvisningar, principer och metoder för planering och genomförande av underrättelsetjänst som beskrivs i handboken kan användas vid såväl nationella operationer som internationella insatser. Handboken gäller i fred och hela konfliktskalan.

Innehållet i denna publikation omfattas inte av sekretess.

Läsanvisning

Handboken använder sig av vedertagna svenska begrepp och hänvisar till motsvarande Natotermer i fotnoter. För en heltäckande lista på svenska begrepp, deras förklaringar och motsvarande Natotermer hänvisas till aktuell version av Nomenklatur för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Nomen UndSäk).

I handboken används chef som ett samlingsbegrepp för de beslutsfattare som har rätt att inrikta underrättelsetjänsten och som använder och stöds av beslutsunderlag från underrättelsetjänsten i sitt beslutsfattande. I de fall då chef avser chef inom underrättelsetjänsten används begreppet underrättelsechef. Med underrättelseavdelning avses och likställs i denna handbok underrättelse- och säkerhetssektion, underrättelseavdelning eller motsvarande.

För RPAS/UAV har handboken valt att använda begreppet UAV löpande.

Innehåll

Versionshistorik.....	3
Förord	4
Läsanvisning	6
1 Grunder	11
1.1 Allmänt	11
1.2 Indelning och uppgifter	13
1.2.1 Underrättelsetjänst vid ledningsplats och stabsplats	14
1.3 Inriktning av underrättelsetjänsten	17
1.3.1 Underrättelsetjänst vid anfallsstrid	17
1.3.2 Underrättelsetjänst vid fördröjnings- och försvarsstrid.....	18
1.3.3 Underrättelsetjänst inom bakre område	20
1.3.4 Underrättelsetjänst på djupet av motståndarens gruppering	22
1.3.5 Underrättelsetjänst vid skydd eller bevakning av skyddsobjekt.....	24
2 Underrättelseberedning av operationsmiljön	27
2.1 Grunder	27
2.2 Steg 1 – värdera operationsmiljön	29
2.2.1 Underrättelseområde	31
2.2.2 Intresseområde.....	32
2.2.3 Terränganalys	33
2.2.4 Väder och klimatologiska förhållanden	35
2.2.5 Farvatten och hydrografi.....	37
2.2.6 Civilläge	37
2.3 Steg 2 – värdera motståndaren	37
2.3.1 Aktuellt läge och stridsvärde	39
2.3.2 Högvärdiga mål	43

HANDBOK

2.3.3	Organisation och utrustning	43
2.3.4	Doktrinmallar.....	46
2.4	Steg 3 – utarbeta motståndarens handlingsmöjligheter	47
2.4.1	Motståndarens handlingsmöjligheter	47
2.4.2	Inhämtningsområde.....	55
2.4.3	Händelseoelat och händelsematris.....	57
2.4.4	Inhämtningsplan.....	61
2.5	Underrättelsebedömning	63
3	Planläggning	65
3.1	Grunder	65
3.2	Underrättelsebehov	66
3.2.1	Prioriterade underrättelsebehov	70
3.2.2	Indikatorer.....	71
3.3	Underrättelseplan	73
3.3.1	Inriktning	74
3.3.2	Underrättelse- och säkerhetsläge.....	74
3.3.3	Övriga planer.....	76
3.3.4	Order och framställningar	77
4	Inhämtning.....	79
4.1	Grunder	79
4.1.1	Inhämtningsuppgift.....	80
4.2	Spaning.....	82
4.2.1	Allmänt.....	82
4.2.2	Sensorer	82
4.2.3	Fast spaning.....	83
4.2.4	Rörlig spaning.....	84
4.2.5	Stridsspaning.....	85
4.2.6	Uppgifter	86
4.3	Övervakning.....	88

HANDBOK

4.4	Ytövervakning.....	89
4.5	Utfrågning och krigsfångeförhör	91
4.5.1	Utfrågning av egen personal	91
4.5.2	Utfrågning av civilbefolkning och flyktingar.....	91
4.5.3	Förhör av krigsfångar	92
4.6	Materiel- och dokumentfynd.....	94
4.7	Underrättelsesamverkan	95
4.8	Rapportering	96
4.8.1	Allmänt.....	96
4.8.2	Rapportsammanfattning	97
4.8.3	Rapportering av eldverksamhet samt flyg- och fjärrbekämpning	99
5	Bearbetning	101
5.1	Grunder	101
5.2	Registrering	102
5.2.1	Allmänt.....	102
5.2.2	Underrättelsesiggare.....	103
5.3	Värdering	104
5.3.1	Allmänt.....	104
5.3.2	Förberedande granskning	105
5.3.3	Tillförlitlighet.....	106
5.3.4	Sakriktighet.....	107
5.4	Analys och sammanställning.....	109
5.4.1	Allmänt.....	109
5.4.2	Geografisk sammanställning och lägeskarta	110
5.4.3	Tidssammanställning.....	111
5.4.4	Organisations- och identifieringsöversikt	116
5.4.5	Nedkämpningstablå.....	120
5.5	Tolkning.....	122
5.5.1	Allmänt.....	122

5.5.2	Metodik vid tolkning.....	123
5.5.3	Indikatorbaserad tolkning.....	124
5.5.4	Uttrycksätt i bedömningar.....	126
6	Delgivning.....	129
6.1	Grunder.....	129
6.2	Former för delgivning.....	131
6.2.1	Allmänt.....	131
6.2.2	Föredragning.....	132
6.2.3	Underrättelseorientering.....	132
6.2.4	Underrättelserapport.....	134
6.2.5	Periodisk underrättelserapport.....	134
7	Åtgärder mot motståndarens underrättelsetjänst.....	137
7.1	Grunder.....	137
7.1.1	Störa motståndarens inhämtningsförband.....	139
7.1.2	Stridsspaning vid bevakning.....	141
7.1.3	Genomsök.....	143
	Bilaga 1 Terränganalys.....	147
	Bilaga 2 Beslutstödsplan och uppföljning.....	161
	Bilaga 3 Exempel på orderbilaga.....	165
	Bilaga 4 Exempel på disposition av underrättelsebedömande ...	167
	Bilaga 5 Exempel på disposition av underrättelseplan.....	169
	Bilaga 6 Exempel på inhämtningsplan.....	171
	Bilaga 7 Utformande av handlingsmöjligheter.....	173
	Redaktionell information.....	177
	Bildförteckning.....	179
	Källförteckning.....	181

1 Grunder

”Underrättelser syftar i regel till att klarlägga hot, belysa möjligheter och ge förvarning som stöd för chefs lägesförståelse samt ge underlag för beslut om inriktning eller samordning av militära insatser.”

R UND 22

1.1 Allmänt

Underrättelsetjänsten ska skapa det underlag avseende motståndaren som chef behöver för lägesuppfattning, bedömande och beslutsfattande. Strävan ska vara att fortlöpande kunna klarlägga och delge motståndarens:

- verksamhet med hänsyn till terrängens och vädrets inverkan
- styrka, indelning, gruppering, verksamhet och stridsvärde
- taktik, organisation och utrustning
- handlingsmöjligheter och styrkeförhållanden.

Underrättelsetjänst omfattar fastställande av underrättelsebehov, planläggning, inhämtande, bearbetning och delgivning av underrättelser. De olika momenten pågår normalt parallellt och griper ofta in i varandra.

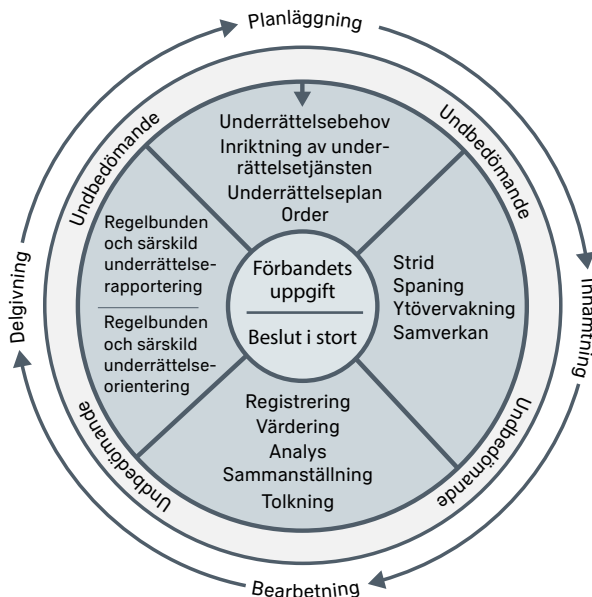

Bild 1.1 Underrättelsecykeln.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Chef ansvarar för att bedriva den underrättelsetjänst som behövs för att kunna lösa sin uppgift. I detta ingår att fastställa och prioritera vilka underrättelser som behövs och när dessa behov senast måste vara tillgodosedda. Dessa underrättelsebehov utgör grunden för hur underrättelsetjänsten ska bedrivas. Chefen kan även beordras att bedriva underrättelsetjänst utöver den som hänger samman med den egna uppgiften.

För att underrättelsetjänsten ska kunna skapa underlag för chefens beslut i tid krävs långsiktig och förutseende planläggning. Underrättelsepersonal måste därför förstå förbandets uppgift och hur chefen tänker lösa den för att kunna tillgodose och förutse behovet av underrättelser.

KOM IHÅG

Underrättelsetjänsten ska kännetecknas av förutseende, noggrannhet och snabbhet. Den får inte bli ett självändamål eller fördröjas av formella krav. Underrättelser som inte delgivits i tid för chefens beslut är av begränsat värde som underlag.

1.2 Indelning och uppgifter

Underrättelsetjänsten ansvarar för att upptäcka och identifiera förestående hot i syfte att undvika överraskning och kunna genomföra beredskapsanpassningar i tid. Den ska också utarbeta och delge underlag för planering samt upprätthålla en aktuell lägesbild avseende motståndarens läge och stridsvärde. Underrättelsetjänsten ansvarar också för funktionsledning av underställda inhämtningsresurser. Funktionsledning innebär också att samordna planering, inhämtning, bearbetning och delgivning av underrättelser.

Normalt stödjer underrättelsetjänsten både förbandets planering och genomförande och arbetar därför i olika tidsperspektiv samtidigt. Genom att bedriva ledning och stabsarbete i flera tidsperspektiv skapas den framförhållning och långsiktighet som är nödvändig för att bedriva underrättelsetjänst. Utöver detta kan arbetet vara fördelat på geografiskt skilda stabs- eller ledningsplatser.

Underrättelsetjänst behöver under genomförande ofta inhämta och bearbeta information under snabba stridsförlopp, rörliga lägen och under förflyttning. Detta kräver en fortlöpande uppföljning av motståndarens aktuella läge och upptäckta enheter, nedkämpade vapen- och materielsystem samt bedömning av kommande händelseutveckling. Under genomförandet ska underrättelsetjänsten alltid kunna redogöra för motståndarens läge och stridsvärde samt dennes bedömda fram-

tida agerande. Hit hör även att identifiera uppkomna möjligheter att påverka en aktör eller ett händelseförlopp, att upptäcka, lokalisera och identifiera motståndarens kritiska sårbarheter samt att genomföra verkansbedömning som stöd för bekämpning.

Underrättelsetjänstens stöd för nästkommande skede i pågående uppgift omfattar att biträda chefen med att utveckla beslutstödsplanen. I detta ingår att utarbeta omfall med tillhörande underrättelsebehov. Vid planering av förbandets nästa uppgift utarbetar underrättelsetjänsten underrättelsebedömning och andra underlag för chefs bedömning och planering.

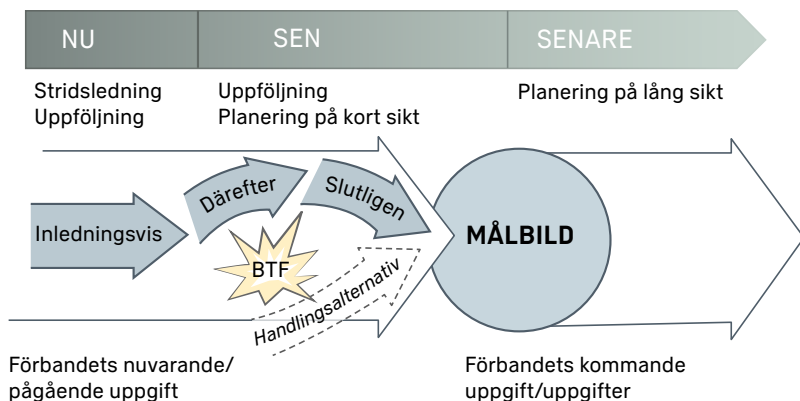

Bild 1.2 De olika tidsaspekterna under planering och genomförande.

Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

1.2.1 Underrättelsetjänst vid ledningsplats och stabsplats

Underrättelsepersonal kan vara sammanhållna på stabsplats eller fördelade mellan främre ledningsplats och stabsplats. I de fall underrättelsepersonal befinner sig på geografiskt skilda platser eller då chef lämnar led-

ningsplats, t.ex. med chefsomgång, ska åtgärder vidtas så att snabb och säker delgivning av underrättelser och bedömningar kan säkerställas.

Vid behov kan underrättelse- och intresseområde användas för att geografiskt särskilja olika ledningsplatsers eller befattningshavares ansvarsområden. Då händelser i intresseområdet bedöms direkt påverka förbandets uppgift bör ledande lag följa upp läget inom intresseområdet, t.ex. genom att avlyssna högre chefs ledningsnät.

Samtlig underrättelsepersonal ska kunna tjänstgöra både på främre ledningsplats och på stabsplats samt kunna delta i gemensam planering. Därför ska alla tillfällen till fortsatt utbildning utnyttjas så befattningshavarna så långt möjligt kan genomföra varandras uppgifter.

Ledning från främre ledningsplats med stöd från stabsplats är normalmetod för manöverförband vid högintensiv verksamhet. Stabsplatsen kan överta ledningen under kortare perioder för att möjliggöra planeringen inom ramen för pågående uppdrag.

Underrättelsepersonal vid främre ledningsplats ansvarar huvudsakligen för uppföljning av motståndarens läge och stridsvärde inom uppdragsområdet, delger underrättelsebedömningar samt utvecklar motståndarens handlingsmöjligheter (omfall) med tillhörande underrättelsebehov. Detta sker i tätt samarbete med stabsplatsens underrättelsepersonal. I regel leder underrättelsepersonal vid främre ledningsplats genomförande och uppföljning av inhämtning inom uppdragsområdet så att förbandets underrättelsebehov besvaras i rätt tid och med rätt detaljupplösning.

På stabsplats ansvarar underrättelsepersonalen främst för att följa upp läget inom intresseområde och genomför samverkan med högre och sidoordnad chef. Där genomförs också normalt bedömningar avseende händelseutvecklingar inom underrättelseområdet som stöd till främre

ledningsplats. Underrättelsepersonal vid stabsplats utformar och delger periodiska rapporter samt följer upp inhämtning inom intresseområdet.

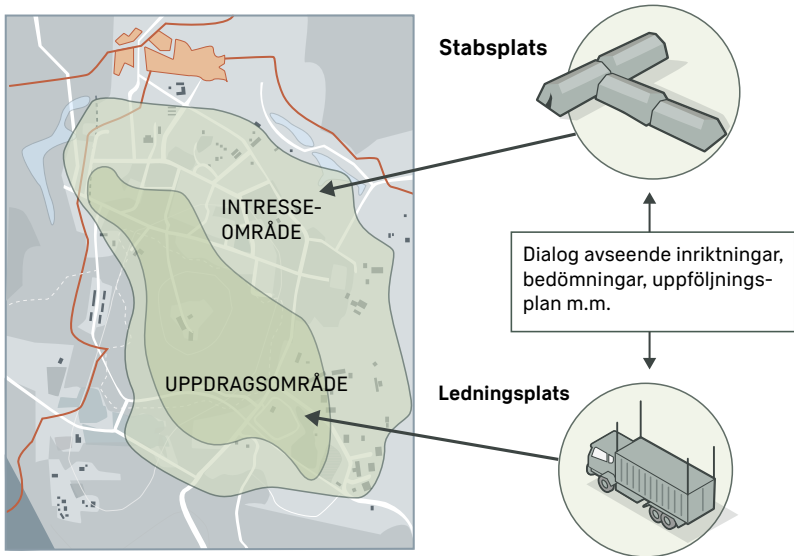

Bild 1.3 Exempel på geografiska ansvarsområden vid delade ledningsförhållanden.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

1.3 Inriktning av underrättelsetjänsten

1.3.1 Underrättelsetjänst vid anfallsstrid

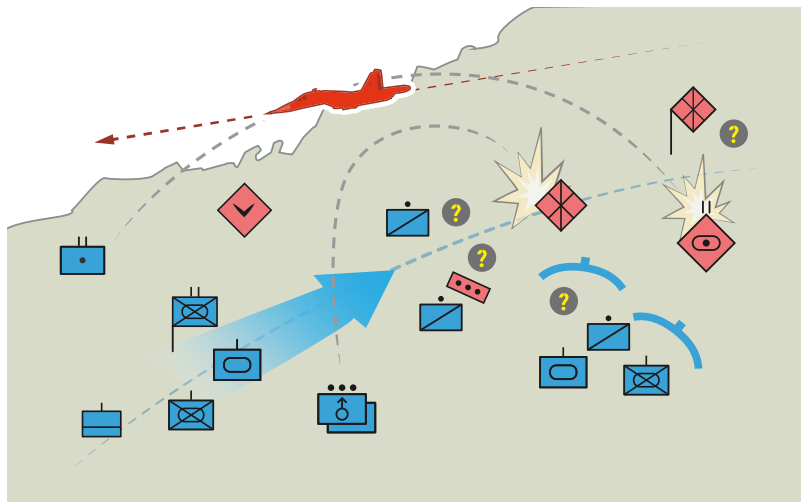

Bild 1.4 Anfallsstrid.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Vid anfall inriktas underrättelsetjänsten främst mot att klarlägga motståndarens kritiska sårbarheter och var vi bäst kan verka med våra vapensystem. Detta omfattar bland annat att:

- fastställa luckor och svagheter i motståndarens gruppering/eldsystem
- klarlägga utlagda mineringar
- lokalisera bekämpningssystem, reserver och ledningsförband
- bedöma motståndarens stridsvärde.

Inhämtning vid anfallsstrid kräver framförhållning, särskilt om innästling av spaningsförband måste ske. Om anfall måste ske på osäkert besluts-

underlag kan manöverkompani behöva nyttjas för stridsspaning för att på så sätt besvara underrättelsebehov. Vid anfall genom ett annat förbands område ska det finnas samverkansbefäl för att säkerställa snabb delgivning av underrättelser.

Spaning sker ofta på djupet där motståndarens underhålls-, artilleri- och reservförband bedöms vara grupperade. Spaningsförband inriktas mot andrahandsmål eller mot flanker varifrån motståndaren kan påverka anfallet.

1.3.2 Underrättelsetjänst vid fördröjnings- och försvarsstrid

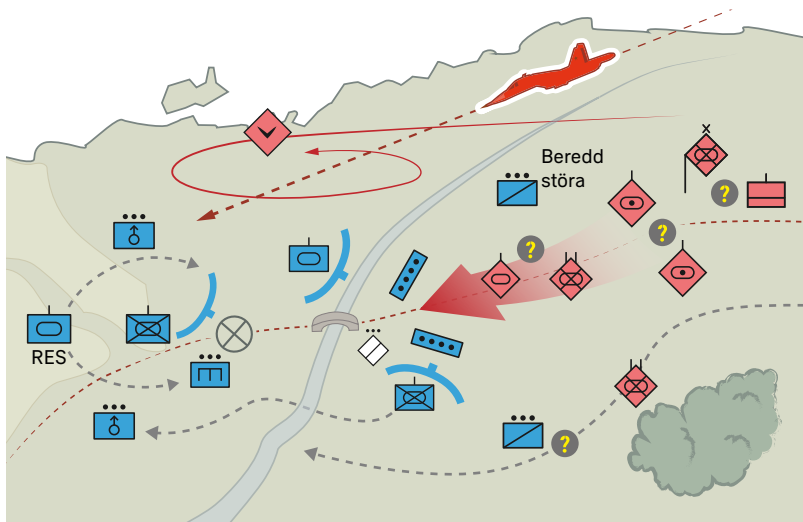

Bild 1.5 Försvarsstrid.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Vid fördröjnings- och försvarsstrid inriktas underrättelsetjänsten i regel mot att:

- fastställa när, var och med vilka styrkor motståndaren framrycker
- fastställa motståndarens kraftsamlingsriktning
- lokalisera staber och understödsförband
- fastställa när, var och med vilka styrkor motståndaren förväntas anfalla
- klarlägga vilken tid som kan utnyttjas för fältarbeten.

Vid försvar mot luftlandsättning är chefens främsta underrättelsebehov normalt var och med vilka förband som motståndaren luftlandsätter samt bedömd framryckningsriktning.

Inom förbandets område samordnas om möjligt övervakning av hela ytan så att framryckningsvägar och eventuella kringgångar eller omfattningar kan upptäckas. Därefter samordnas inhämtningen så att motståndarens rörelser fortlöpande kan övervakas så länge strid pågår inom området. Vid fördröjnings- och försvarsstrid kan spaningsförband behöva uppträda på stor bredd för att klarlägga motståndarens framryckningsriktning. Spaningsförbanden kan sedan behöva kvarstanna i området efter att egna förband dragits ur. De kan förutom inhämtning även få uppgiften att störa motståndaren, främst med indirekt eld.

1.3.3 Underrättelsetjänst inom bakre område

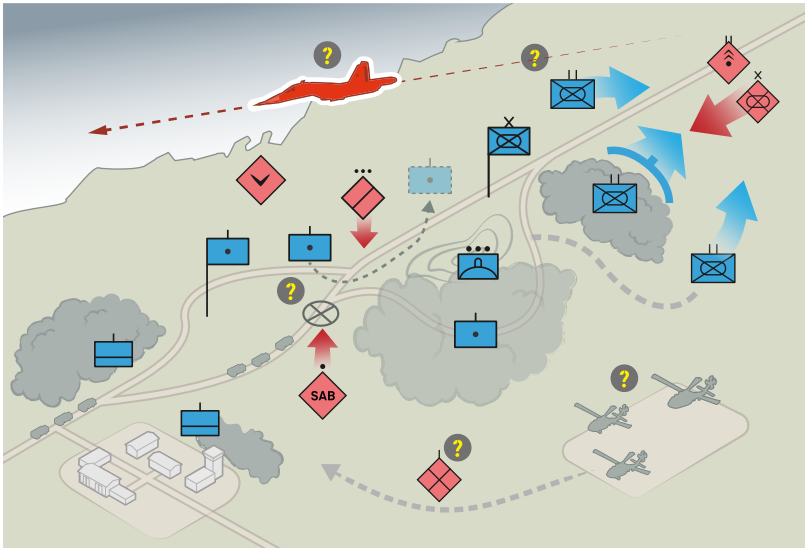

Bild 1.6 Bakre område.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Underrättelsetjänsten inom grupperings-, förbindelse- eller övergångs-område inriktas i regel mot att klarlägga:

- risken för att våra förband kan upptäckas och lokaliseras
- terrängområden vi riskerar att observeras eller bekämpas från
- verkansmöjligheter mot våra förband, främst avseende indirekt eld och fjärrbekämpning
- verkansmöjligheter för motståndarens flygstridskrafter mot bakgrund av vapensystem, företagsfrekvenser och inflygningsriktningar
- sabotage- kringgångs- och spaningsförband

HANDBOK

- lämpliga luftlandsättningsområden mot bakgrund av motståndarens handlingsmöjligheter
- motståndarens målval och tidsintervaller mellan insatser
- vilka vapentyper som utnyttjas eller bedöms kan komma att utnyttjas
- förekomst av flygfällda eller utskjutningsbara minor.

Inhämtning inom bakre område sker genom hemställan om information från sidoordnade och samverkande förband, orienteringar från högre chef eller underrättelsesamverkan. Den kan också ske genom utfrågning eller övervakning med sensorer och bevakningsplatser eller rörliga spaningspatruller.

1.3.4 Underrättelsetjänst på djupet av motståndarens gruppering

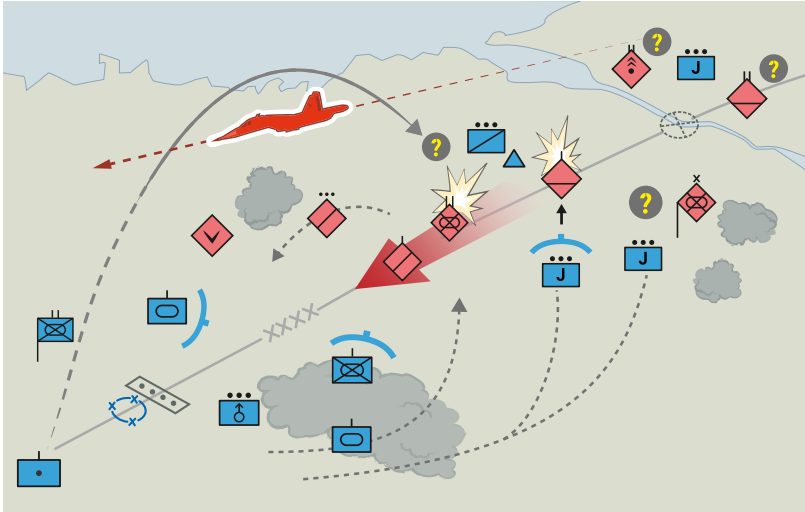

Bild 1.7 Strid på djupet.

Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Underrättelsetjänst på djupet av motståndarens gruppering kan genomföras både som stöd för egen och högre chefs verksamhet. För den egna verksamheten inriktas underrättelsetjänsten mot att:

- klargöra våra möjligheter att framrycka
- bedöma motståndarens läge och stridsvärde
- bedöma vilka resurser motståndaren disponerar för skydd, bevakning och motåtgärder
- identifiera grupperingsområden för bevakningsförband och reserver

HANDBOK

- identifiera förekomst av mineringar
- identifiera förekomst av sensorer och helikoptrar för skydd och eskort
- lokalisera understödsförband och staber.

Den underrättelsetjänst som genomförs för högre chefs behov inriktas huvudsakligen mot att klarlägga motståndarens styrketillväxt, viktigaste framryckningsriktningar och underhållsvägar. Inriktningen kan även omfatta att lokalisera och lägesbestämma grupperingsplatser för högvärdiga mål och reserver. Utöver detta kan rapportering av bedömd effekt av vår verksamhet ingå i uppgiften, liksom inhämtning av underlag för annat förbands förflyttningar inom området, exempelvis våra anfallsförband.

1.3.5 Underrättelsetjänst vid skydd eller bevakning av skyddsobjekt

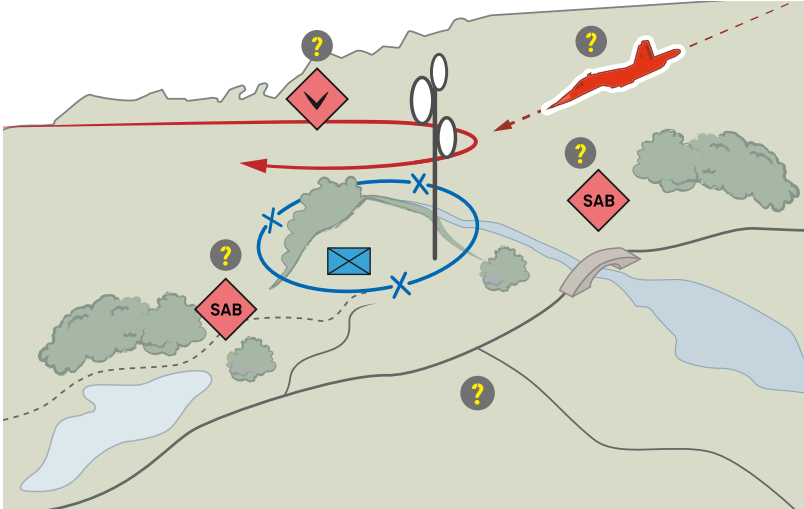

Bild 1.8 Skydd och bevakning av skyddsvärd verksamhet eller anläggning.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Vid uppgifterna skydda eller bevakna skyddsobjekt inriktas underrättelsetjänsten mot att:

- bedöma risken för att våra förband och vår verksamhet kan upptäckas och lokaliseras
- klarlägga förekomst av inhämtning
- upptäcka förberedelser för sabotage eller bekämpning
- övervaka terrängområden varifrån våra förband kan observeras eller bekämpas
- klarlägga verkansmöjligheter mot våra förband.

I uppgiften ingår att samverka med dem som bedriver verksamhet i och omkring skyddsobjektet. Denna samverkan ska även klarlägga skyddsobjektets kritiska sårbarheter och juridiska förutsättningar. Samverkan bör också ske med territoriellt områdesansvarig chef och andra förband med uppgifter i närheten av skyddsområdet.

Vår inhämtning bedrivs främst från bevakningsplatser med tekniska sensorer, med bevakningspatruller och genomsök av terrängområden varifrån vår verksamhet kan observeras eller påverkas. Inhämtningen kan även omfatta behörighetskontroller, utfrågning och underrättelse-samverkan.

2 Underrättelseberedning av operationsmiljön

”Underrättelseberedning av operationsmiljön är en stabsgemensam analysmetod för att beskriva operationsmiljö, ta fram grundvärden, dra slutsatser och ge en sammanvägd helhetsförståelse av operationsområdet som stöd för planering och genomförande av operationer.”

R UND 22

2.1 Grunder

Underrättelseberedning av operationsmiljön¹ används inom underrättelsetjänsten för att bedöma en motståndares förmåga, kritiska sårbarheter och handlingsmöjligheter inom ett specifikt geografiskt område med hänsyn till olika miljöfaktors inverkan. Det är en fortlöpande process som genomförs både under planeringen och genomförandet av en uppgift. Beredningen resulterar normalt i ett underrättelsebedömande.

Underrättelseberedning av operationsmiljön görs i tre steg:

1. Värdera operationsmiljön. I detta steg beskrivs de miljöfaktorer i operationsområdet som inverkar på vår och motståndarens verksamhet.
2. Värdera motståndaren. I detta steg bedöms motståndarens doktrinära uppträdande, förmåga och kapacitet.
3. Utarbeta motståndarens handlingsmöjligheter. I detta steg kombineras slutsatserna från de två föregående stegen för att ta fram motståndarens handlingsmöjligheter och kritiska sårbarheter.

¹ Intelligence Preparation of the Operational Environment (IPOE). Metoden benämns på taktisk och förbandsnivå inom Nato även som Intelligence Preparation of the Battlespace (IPB).

Steg 1 och 2 kan genomföras parallellt. Steg 3 förutsätter att steg 1 och 2 är klara. Resultaten är dock i viss utsträckning beroende av varandra.

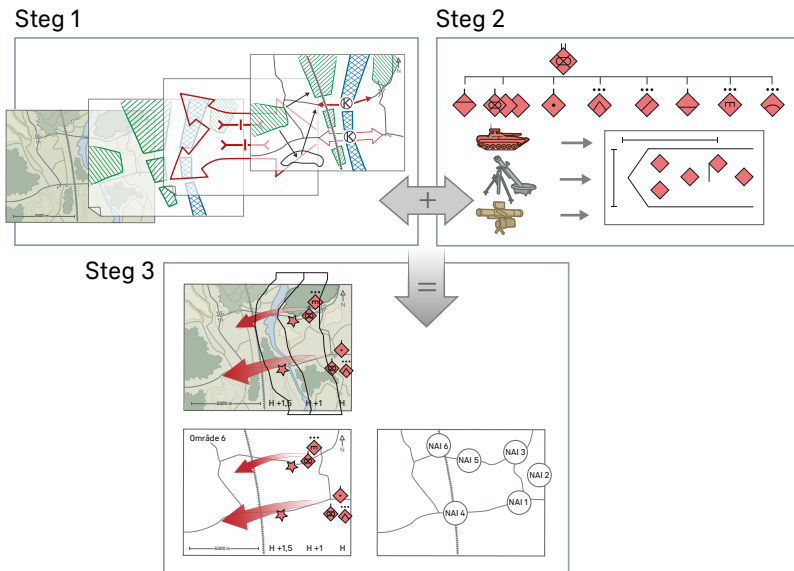

Bild 2.1 Underrättelseberedning av operationsmiljön.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

EXEMPEL

Under steg 2 framkommer att motståndaren har ett visst vapensystem. Med kännedom om prestanda och räckvidder utnyttjas kunskapen för att identifiera möjliga grupperings- eller eldområden i steg 1. På samma sätt kan slutsatser från terrängvärderingen i steg 1 användas för att bedöma vilket stridssätt som gynnas av terrängen och ger viktiga ingångsvärden till steg 3.

2.2 Steg 1 – värdera operationsmiljön

I detta steg definieras först vilket område som ska omfattas av värderingen. Därefter beskrivs de faktorer och förhållanden i operationsmiljön som inverkar på vår respektive motståndarens verksamhet. Värderingen ska leda fram till slutsatser om operationsmiljöns möjligheter och begränsningar för vårt och motståndarens agerande. Under planering finns alltid en risk att fokusera på ett alltför stort område, i stället för det område där förbandet ska lösa uppgifter. Bryt därför ner högre chefs bedömning av motståndaren och terrängen till att inledningsvis omfatta uppdragsområdet, därefter intresseområdet.

Viktiga resultat av steg 1 för markförband utgörs av:

- definierat underrättelseområde
- preliminära intresseområden
- slutsatser av terränganalysen
- vädrets (inklusive rymdvädrets) inverkan
- hydrografiska förhållanden
- civilläget betydelse för vår och motståndarens handlingsfrihet.

Som stöd för värderingen av operationsmiljön används främst information ur Militärgeografiskt verk (MGV) eller andra geografiska underlag, kompletterande rekognosering samt olika väder- och klimatologiska underlag.

KOM IHÅG!

Sättet vi betraktar operationsmiljön måste utgå från aktuell uppgift och motståndare. Vid strid mot en mekaniserad motståndare är vissa faktorer viktiga, vid strid mot sabotageförband är det andra faktorer som vi måste ta med i värderingen. Ingångsvärden i form av vår uppgift och motståndarens bedömda läge och uppgift måste därför framgå av underlaget.

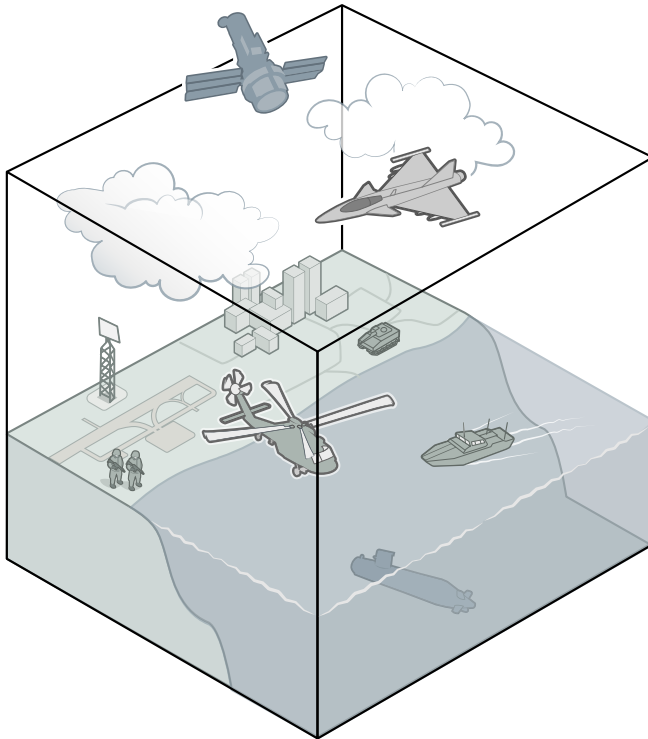

Bild 2.2 Operationsmiljön.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

2.2.1 Underrättelseområde

”Det fackmässiga eller geografiska område inom vilket chef har ansvaret för att bedriva underrättelsetjänst med sina disponibla resurser.”

R UND 22

För markförband ska underrättelseområdet² främst förstås i termer av geografiskt rum (höjd, bredd och djup), tid, resurser och uppgift. Om inget annat anges motsvarar underrättelseområdet det geografiska område inom vilket uppgiften ska lösas. I detta kan även delar av det elektromagnetiska spektrumet och informationsmiljön ingå.

Underrättelseområde för förband utan tilldelat områdesansvar regleras av högre chef. Ansvaret för underrättelsesamverkan med civila myndigheter inom underrättelseområde ska samordnas och regleras av högre chef eller chef med markterritoriellt ansvar.

Chef med områdesansvar ansvarar för att underrättelsetjänsten samordnas och inordnas i ytövervakningen av området. Om förband måste bedriva underrättelsetjänst med egna resurser för att lösa sin uppgift *utanför* eget område ska närmast högre chef fastställa underrättelseområdets utsträckning.

Ett förband som har grupperats inom annat förbands område utan att underställas det lyder normalt under den områdesansvariga chefen när det gäller underrättelsetjänst och ytövervakning. Genom samverkan regleras hur och vad som ska rapporteras. Underrättelsesamverkan och delgivning av information mellan förbanden bör också genomföras.

2 Area of Intelligence Responsibility (AIR).

2.2.2 Intresseområde

”Område, fackmässigt, tematiskt eller geografiskt, inom vilket chef har underrättelsebehov men inte kan eller får bedriva underrättelsetjänst med egna resurser.”

R UND 22

Intresseområden³ har olika utsträckning i rum och tid beroende på uppgiften. Rumsligt omfattar intresseområdet normalt de geografiska områden som finns i anslutning till det egna underrättelseområdet eller andra områden där aktörer, verksamhet eller händelser kan påverka vår uppgift. Dessa kan utgöras av:

- områden i anslutning till eget förbands territoriella ansvarsområde
- områden där motståndarens verksamhet eller andra händelser kan påverka vår uppgift
- planerade grupperings-, bas- och terminalområden
- planerade logistiköverlämningsplatser
- förhållanden längs underhålls- och omgrupperingsvägar som sträcker sig utanför eget område.

Intresseområdet måste vara tillräckligt stort för att vi ska hinna få den förvarning som krävs för beredskapsförändringar, planering och genomförande. Underrättelsebehov i ett intresseområde tillgodoses genom framställan till högre chef eller genom underrättelsesamverkan med sidoordnad chef.

³ Area of Intelligence Interest (AII).

2.2.3 Terränganalys

Terränganalys inriktas i första hand mot förbandets uppdragsområde och närmast omkringliggande intresseområde. Normalt påbörjas terränganalysen genom att dela in området i olika terrängtyper, exempelvis öppen terräng, betäckt terräng, myrar och vattendrag, större vägar och tätorter. Detta för att klarlägga vad de olika terrängtyperna ger motståndaren för fördelar respektive nackdelar. Därefter görs normalt en mer noggrann terränganalys (se bilaga Terränganalys). Vid mycket gott om tid eller vid osäkra planeringsförhållanden bör terränganalysen kompletteras med rekognosering.

Redovisning av terrängförhållanden på karta sker i regel genom att förtydliga följande faktorer på särskilt oleat, stomkarta eller lager:

- möjligheter att passera vattendrag, t.ex. broars bärlighet och lämpliga vadställen/brolägen
- framkomlighet vid sidan av väg
- vägnätets sträckning och kapacitet
- dominerande höjder och terrängpartier
- möjligheter till observation
- möjligheter till dold och skyddad förflyttning och gruppering
- lämpliga stridsställningar och grupperingsområden
- av oss eller motståndaren genomförda fältarbeten, t.ex. mineringar, förstörelse eller andra hinder för framkomligheten.

Slutsatser av terränganalysen sammanställs normalt grafiskt på oleat, lager eller stomskiss. De terrängfaktorer som begränsar möjligheten att förflytta förband redovisas på ett hinderoleat eller hinderlager⁴. Områden som begränsar rörligheten klassificeras som att ha måttlig⁵ eller

⁴ Combined Obstacle Overlay (COO).

⁵ Restricted.

begränsad⁶ framkomlighet. Detta ger underlag för att identifiera lämpliga framryckningsriktningar⁷ med hänsyn till möjliga framryckningskorridorer⁸.

Sammanställt hinderoleat

Genom att komplettera begränsningarna i framkomlighet med andra väsentliga terrängfaktorer utarbetas ett sammanställt hinderoleat-/lager⁹. Detta görs med hänsyn till vår uppgift och motståndarens bedömda mål och syfte. Sådana faktorer omfattar:

- möjliga framrycknings-/anfallsriktningar
- lämpliga områden för försvar och stridsställningar
- områden som medger skydd eller skyl
- möjliga eld- och observationsområden
- nyckelterräng.

6 Severely restricted.

7 Avenue of Approach (AA).

8 Mobility Corridors (MC).

9 Modified Combined Obstacle Overlay (MCOO).

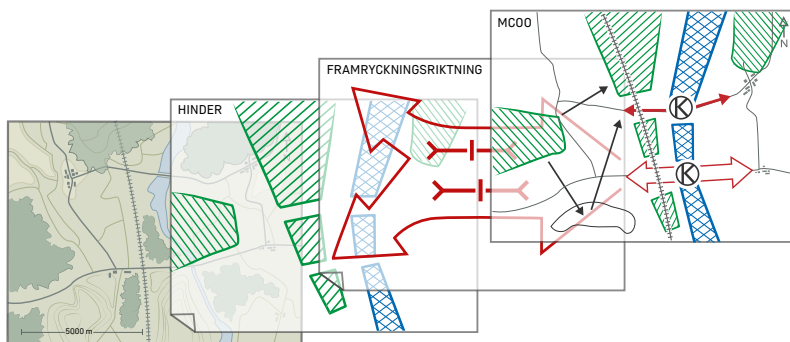

Bild 2.3 Sammanställt hinderoleat.

Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

2.2.4 Väder och klimatologiska förhållanden

Underrättelsetjänsten använder väderunderlag för att dra slutsatser om vädrets inverkan på motståndarens verksamhet, framkomlighet, vapen-, sensor- och materielsystem. Utöver detta bedöms normalt även vädrets inverkan på vår förmåga till inhämtning. Möjligheter och begränsningar grundas på den sammantagna effekten av väderfaktorernas inverkan på stridsvärde, terräng, vapen- och sensorsystem samt materiel.

Vädrets och klimatets inverkan och effekt på operationsmiljön förkortas VIMO¹⁰. För den långsiktiga planeringen utgörs dessa underlag av statistisk väderinformation. De används också som underlag för val av utrustning, materiel och system. I det kortare tidsperspektivet (mindre än en vecka) används prognostiserade väderunderlag. Dessa ger en mer aktuell prognos för hur vädret inom ett specifikt geografiskt område bedöms påverka verksamhet och tekniska system vid en viss tidpunkt. Förutom väderprognoser över operationsområdet kan också mer detaljerade prognoser för specifika sensor- och materielsystem behöva användas.

¹⁰ Weather Impact on Military Operations (WIMO).

Atmosfäriska faktorer som enskilt eller sammantaget inverkar på markförband utgörs främst av:

- sikt och ljusnivåer
- vind
- molnmängd och molnbas
- temperatur
- nederbörd och luftfuktighet
- ledsikt
- rymdväder.

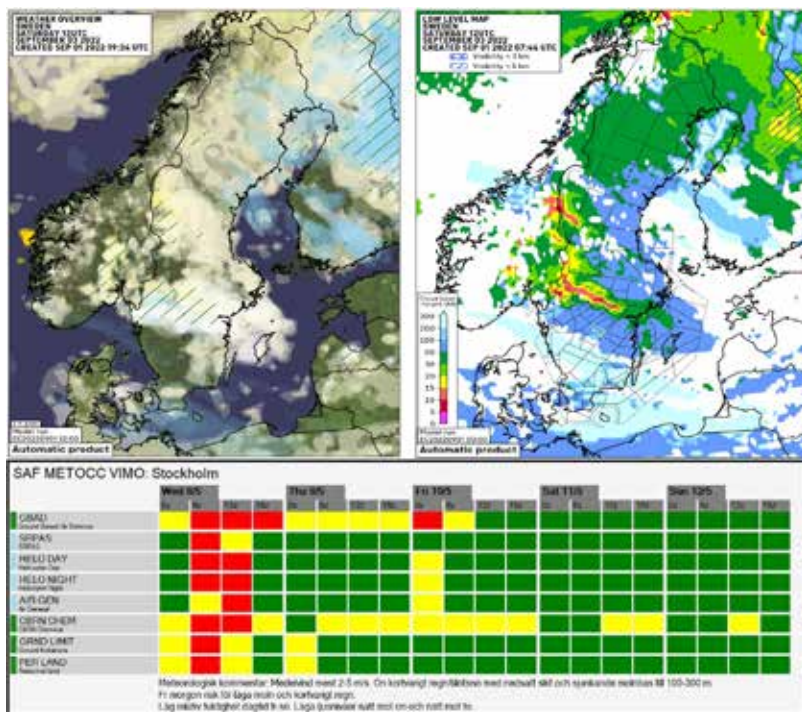

Bild 2.4 Exempel på VIMO-underlag. Illustration: METOCC.

2.2.5 Farvatten och hydrografi

Vid verksamhet i skärgård klarläggs vilken inverkan farvatten och hydrografi har på motståndarens verksamhet och vår inhämtning avseende:

- distanser och tider
- framkomlighet i farleder med hänsyn till djupförhållanden och minläge
- möjligheter att utnyttja vattenområden utanför ordinarie leder
- sjöhävning och vind
- räckvidder för undervattenssensorer.

2.2.6 Civilläge

Dra slutsatser av civilläget, främst avseende det som direkt eller indirekt har betydelse för vår och motståndarens handlingsfrihet, exempelvis utrymningsvägar, kvarvarande civila i stridsområdet eller tillgång till resurser. Underlag hämtas i regel från högre chefs bedömning och genom samverkan.

2.3 Steg 2 – värdera motståndaren

I detta steg bedöms motståndarens förväntade uppträdande, förmåga och kapacitet. Värderingen inriktas främst mot den förbandssammansättning som förväntas förekomma inom uppdrags- och intresseområdet och inverka på vår uppgift. Syftet är att utarbeta en hotmodell som beskriver motståndarens taktik, materiel- och vapensystem, organisation samt kritiska sårbarheter. Hotmodellen används sedan för att utarbeta motståndares handlingsmöjligheter i steg 3.

Värderingen av motståndaren genomförs mot bakgrund av följande faktorer:

- aktuellt läge – senast kända gruppering, bedömd pågående verksamhet samt bedömd kommande verksamhet. Vid behov kan även verksamhet som har genomförts framgå
- stridsvärde – sammanvägning av ett förbands stridsmoral samt personal-, underhålls- och materielläge
- styrkesammansättning – identifiering, organisation och stridsindelning samt lägsta förbandsnivå som löser självständiga uppgifter
- styrka – ett förbands personal och materiella innehåll
- taktik och uppträdande – doktrinära principer, stridssätt, stridsuppgifter och stridsteknik (inklusive ytor och avstånd mellan olika förbandsdelar och funktioner)
- logistik – doktrinära principer, förmåga och kapacitet att understödja olika stridssätt, behov av och tillgänglighet till underhållsvägar, transportavstånd och underhållsplatser
- utbildning – tid och kvalitet på utbildning, specifik inriktning (exempelvis vinterutbildning)
- elektroniska data – emittertyper, frekvenser, lednings- och sambandsnät samt parametrar för olika ingående sensorsystem
- övriga faktorer – chefer, förbandshistorik, utmärkande uniformer, beteckningar och taktiska symboler.

Värderingen uppdateras efter hand som ny information och erfarenheter inkommer, exempelvis observerade taktikförändringar. Huvuddelen av de produkter som tas fram under steg 2 grundas på underlag från högre chef och tidigare erfarenhet. Underrättelsepersonal vid förband bör därför alltid ha uppdaterade underlag tillgängliga för förbandets dimensionerande motståndare.

Viktiga resultat av steg 2 utgörs av motståndarens:

- aktuella läge och stridsvärde
- högvärdiga mål
- organisation och utrustning
- doktrinmallar.

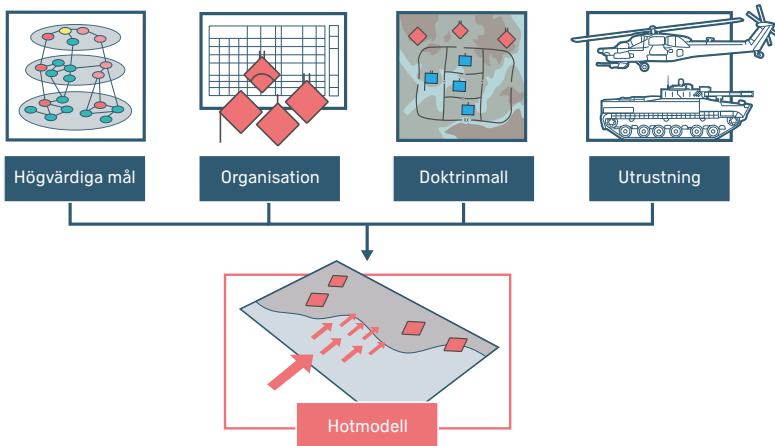

Bild 2.5 Hotmodellen.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLLOG Grafisk produktion.

2.3.1 Aktuellt läge och stridsvärde

Bedömning av motståndarens läge och stridsvärde görs genom att dra slutsatser av sammanställda underrättelser samt med stöd av lägeskarta. Först bedöms motståndarens läge i stort, vilka resurser som kan verka inom och mot eget område under aktuell tidsperiod. Som stöd för slutsatserna utnyttjas även högre chefs bekämpningsprognos avseende hotet mot våra förband från motståndarens artilleri, telekrigsförband, flygstridskrafter och markstridsförband (främst spanings- och kringgångsförband).

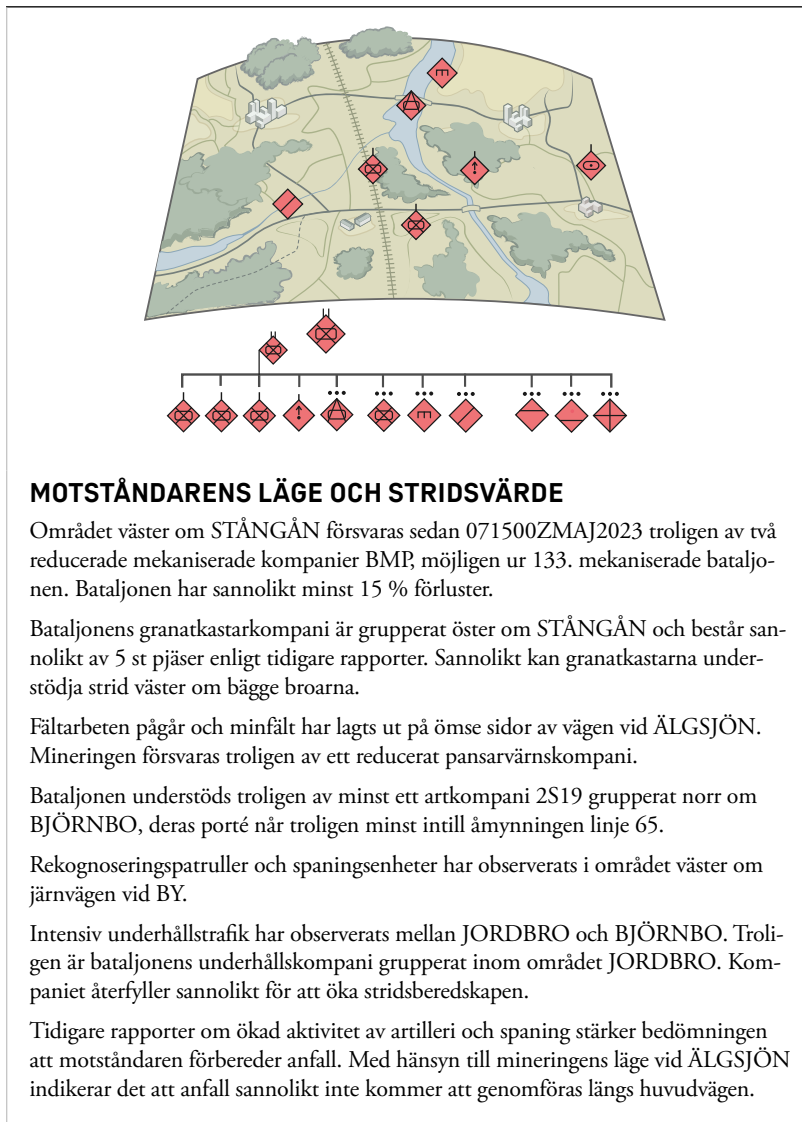
Prognosen anger verksamsmedel och eldverkanstider/insatstider bedömda områdesvis. Ta särskilt hänsyn till motståndarens möjligheter att påverka våra förband från olika terrängavschnitt och i olika tidsskeden.

Efter det bedöms motståndarens läge i detalj. Vilka styrkor är insatta eller bundna? Finns det tillgängliga resurser för understöd? Finns det omedelbart eller senare disponibla reserver? Även gruppering eller andra indikatorer kan ge vägledning om vilken verksamhet en motståndare kommer att genomföra, t.ex. anfalls- eller försvarsgruppering samt omgruppering av artilleri. Det är också viktigt att klargöra vilka resurser motståndaren disponerar eller måste använda för skydd, bevakning och motåtgärder. Detta kan exempelvis gälla förband för eskortering, motanfall, telekrig eller artilleribekämpning. Resultatet av bedömningen kan uttryckas genom att ange om motståndaren har fullständig, begränsad eller ingen handlingsfrihet med sina förband.

Stridsvärdet och stridsmoralen bedöms mot bakgrund av underhållssituation, personal- och stridsfordonsuppfyllnad, erfarenhet och viloläge. Motståndarens stridsvärde bedöms, om ingen annan information är tillgänglig, som *lågt* om motståndaren är underlägsen i eldkraft, överraskad eller under återsamling efter luftlandsättning. Stridsvärdet bedöms som *högt* om motståndaren är överlägsen i eldkraft, mekaniserad, utrustad med stridsvagnar eller försvarsberedd.

Redovisningen av motståndarens läge och stridsvärde omfattar främst:

- styrka (typ, antal, vapensystem)
- styrkesammansättning
- gruppering
- underrättelseläge och möjligheter till inhämtning
- verksamhet, inklusive förändringar i taktik (stridsteknik)
- förekomst av nya vapensystem
- tillgängliga reserver
- stridsvärde som förluster och moral
- slutsatser om begränsningar, möjligheter och handlingsfrihet.

MOTSTÅNDARENS LÄGE OCH STRIDSVÄRDE

Området väster om STÅNGÅN försvaras sedan 071500ZMAJ2023 troligen av två reducerade mekaniserade kompanier BMP, möjligen ur 133. mekaniserade bataljonen. Bataljonen har sannolikt minst 15 % förluster.

Bataljonens granatkastarkompani är grupperat öster om STÅNGÅN och består sannolikt av 5 st pjäser enligt tidigare rapporter. Sannolikt kan granatkastarna understödja strid väster om bägge broarna.

Fältarbeten pågår och minfält har lagts ut på ömse sidor av vägen vid ÄLGSJÖN. Mineringen försvaras troligen av ett reducerat pansarvärnskompani.

Bataljonen understöds troligen av minst ett artkompani 2S19 grupperat norr om BJÖRNBO, deras porté når troligen minst intill åmynningen linje 65.

Rekognoseringspatruller och spaningsenheter har observerats i området väster om järnvägen vid BY.

Intensiv underhållstrafik har observerats mellan JORDBRO och BJÖRNBO. Troligen är bataljonens underhållskompani grupperat inom området JORDBRO. Kompaniet återfyller sannolikt för att öka stridsberedskapen.

Tidigare rapporter om ökad aktivitet av artilleri och spaning stärker bedömningen att motståndaren förbereder anfall. Med hänsyn till mineringens läge vid ÄLGSJÖN indikerar det att anfall sannolikt inte kommer att genomföras längs huvudvägen.

Bild 2.6 Exempel på motståndarens läge och stridsvärde.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

2.3.2 Högvärdiga mål

Högvärdiga mål¹¹ är de resurser som är nödvändiga för att motståndaren ska kunna genomföra sin verksamhet. De är specifika för den uppgift och syfte som en motståndare bedöms ha och kan variera mellan olika tidpunkter eller skeden. I regel sammanställs de på en lista för högvärdiga mål¹² som utgör en del av hotmodellen och underlag för bekämpningsplaneringen. Vilka resurser eller förmågor som bedöms utgöra högvärdiga mål kan normalt därför identifieras först efter att motståndarens handlingsmöjligheter har klarlagts i steg 3. Ett sätt att strukturera analysen och prioriteringen av högvärdiga mål är att, med utgångspunkt i motståndarens bedömda mål och handlingsmöjligheter, besvara följande frågor:

- Vilka system eller resurser är kritiska för att uppnå målet eller genomföra en viss handlingsmöjlighet?
- Kan de ersättas av något annat och hur lång tid bedöms det i så fall ta?
- Vilka av dessa är möjliga att påverka med hänsyn till tillgängliga förmågor, avstånd samt tids- och terrängförhållanden?
- Har vi möjlighet att påverka eller bekämpa målet?
- Vilken effekt uppnås vid påverkan eller bekämpning och hur länge kvarstår effekten?
- Går systemet eller resursen att upptäckas och identifieras av våra disponibla sensorsystem? Finns det kompletterande indikatorer som kan lokaliseras och därmed avslöjar målet?

2.3.3 Organisation och utrustning

En motståndares organisation, utrustning och stridsindelning delges normalt av högre chef och måste anpassas till det egna förbandets uppgift. Detta omfattar normalt vilka förband och förbandstyper som bedöms

11 High Value Target (HVT).

12 High Value Target List (HVTL).

förekomma inom uppdragsområdet, deras respektive sammansättning, vapen- och materielsystem samt stridsindelning. Underlaget används bl.a. för att beskriva en motståndares handlingsmöjligheter i stort, för styrkejämförelser och för att klarlägga möjliga förstärkningar och tillgängliga reserver. Ingående signaturmateriel eller specifika förbandstyper kan ge indikationer på kraftsamlingsriktning och intentioner. På samma sätt kan ingående vapen- och materielsystem i detta steg ge underlag för terränganalys i steg 1.

2.3.4 Doktrinmallar

En doktrinmall är en skalenlig grafisk beskrivning av den taktik en motståndare strävar efter att använda då förbanden har rätt organisation och utrustning. Doktrinmallen ska utvisa en motståndares avstånd, luckor och grupperingsområden för de olika ingående enheterna. Separata doktrinmallar kan även utformas för olika funktioner, som understöd, ledning och uthållighet. Mallen utformas normalt detaljerat för två nivåer under egen ledningsnivå och mer översiktligt för en till två nivåer över. Dessa används under steg 3 i kombination med slutsatserna från steg 1 för att utarbeta motståndarens handlingsmöjligheter.

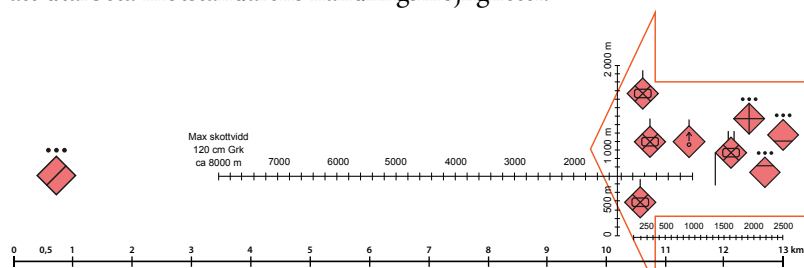

Bild 2.7 Exempel på doktrinmall mekaniserad bataljon.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

HANDBOK

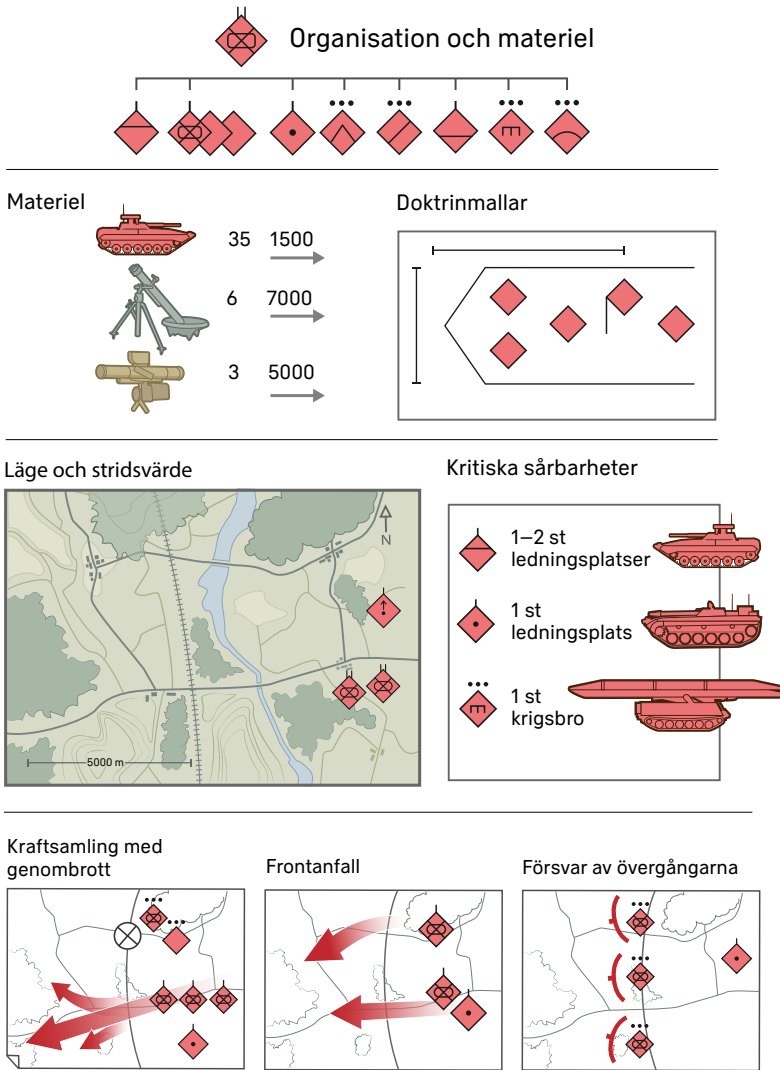

Bild 2.8 Hotmodellens uppbyggnad vid hot från en mekaniserad bataljon.
 Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLLOG Grafisk produktion.

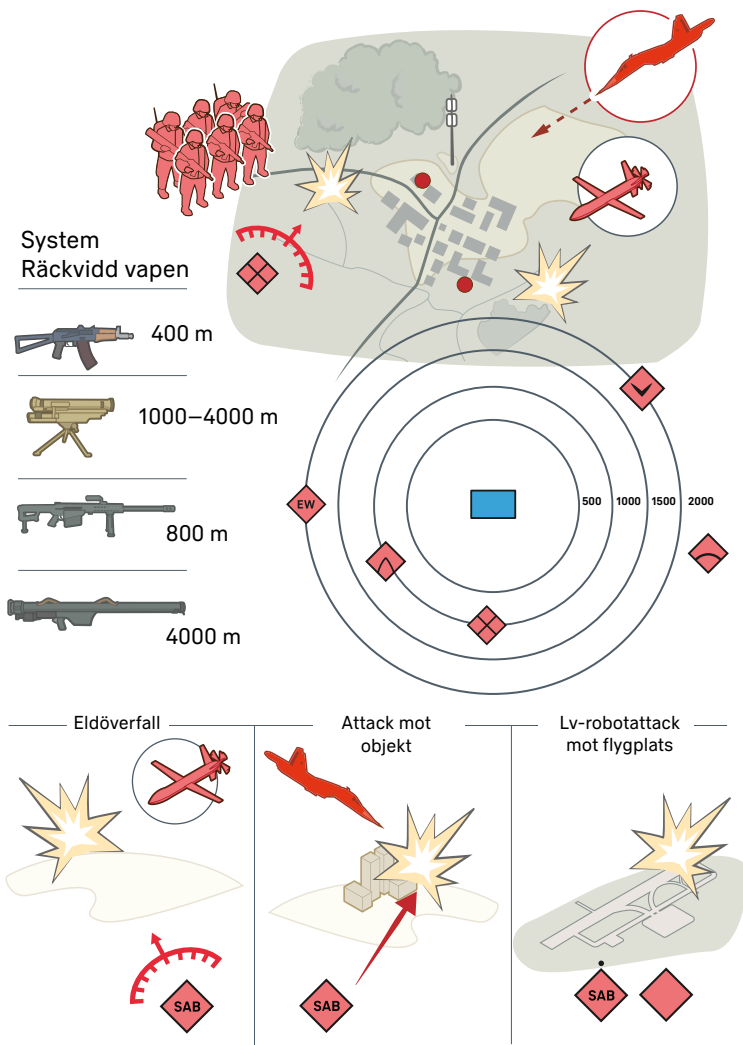

Bild 2.9 Hotmodellens uppbyggnad vid bedömt hot från sabotageförband.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

2.4 Steg 3 – utarbeta motståndarens handlingsmöjligheter

I detta steg kombineras slutsatserna från föregående steg för att klarlägga motståndarens handlingsmöjligheter¹³. Antalet utvecklade handlingsmöjligheter och detaljeringsgrad beror på tillgänglig tid. Handlingsmöjligheterna används som underlag för spel och utgör även underlag för förbandets beslutstödsplan (se bilaga Beslutstödsplan och uppföljning) och inhämtningsplan.

Resultatet från steg 3 omfattar:

- grafisk beskrivning av motståndarens handlingsmöjligheter¹⁴
- inhämtningsområde
- händelseoerter¹⁵ och händelsematris¹⁶
- preliminär inhämtningsplan¹⁷.

2.4.1 Motståndarens handlingsmöjligheter

En analys av motståndarens handlingsmöjligheter ska vara utformad så att uppgifter om syfte, tids-, rums- och styrkeförhållanden samt begränsningar framgår. Den utarbetas genom att anpassa en doktrinmall till terrängens möjligheter och begränsningar samt till aktuella väderförhållanden. Ta i varje enskilt fall hänsyn till de faktorer som begränsar en motståndares handlingsmöjligheter. Undvik att inledningsvis ta fram handlingsmöjligheter med alltför många detaljer, arbeta med enkla beskrivningar. Först därefter granskas och utvecklas framtagna handlingsmöjligheter. De handlingsmöjligheter som väljs bort bör sparas för

13 Courses of Action (CoA).

14 Situation Template.

15 Event Template.

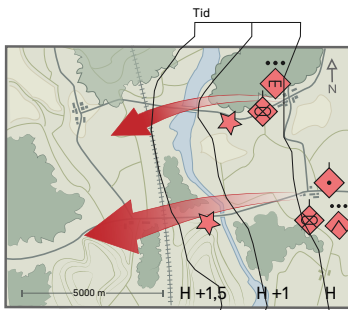
16 Event Matrix.

17 Intelligence Collection Plan (ICP).

att kunna nyttjas vid senare omfallsplanering (se bilaga Beslutstödsplan och uppföljning).

De olika handlingsmöjligheterna tas fram mot bakgrund av högre chefs bedömning. Respektive handlingsmöjlighet bör omfatta:

- Vad? (uppgift)
- Varför? (syfte)
- Hur? (metod/stridsätt)
- Var? (efter terrängvärdering)
- När/tidigast? (tidsförhållanden)
- Med vilka resurser? (manöver, bekämpning, luftförsvar, ledning, underrättelser/inhämtning, rörlighet och logistik).

Inledningsvis tar motståndaren ULLEVI med mekkompani och pv-pluton. Grk-kompani grupperar i anslutning till MÖRKA SKOGEN.

Därefter skjuts kraftig indirekt eld mot KULLARNA, samtidigt anfalls båda broarna med mekkompanier.

I nästa steg anfaller det södra kompaniet över bron och tar BORTRE STRAND, om möjligt anfaller det norra mekkompaniet över den norra bron.

Slutligen anfaller 1–2 mekkompanier över den södra bron med vägen som ledstång.

Bild 2.10 Exempel på handlingsmöjlighet.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

KOM IHÅG!

Bedömningar om motståndarens syfte, metoder och möjligheter är endast antaganden och hypoteser – inga sanningar. När den egna planen genomförs måste därför efter hand inkomna underrättelser om motståndaren jämföras med de antaganden och bedömningar som gjorts under planeringen. Klarlägg om inkommen information kompletterar och stödjer framtagna handlingsmöjligheter eller om dessa behöver omprövas.

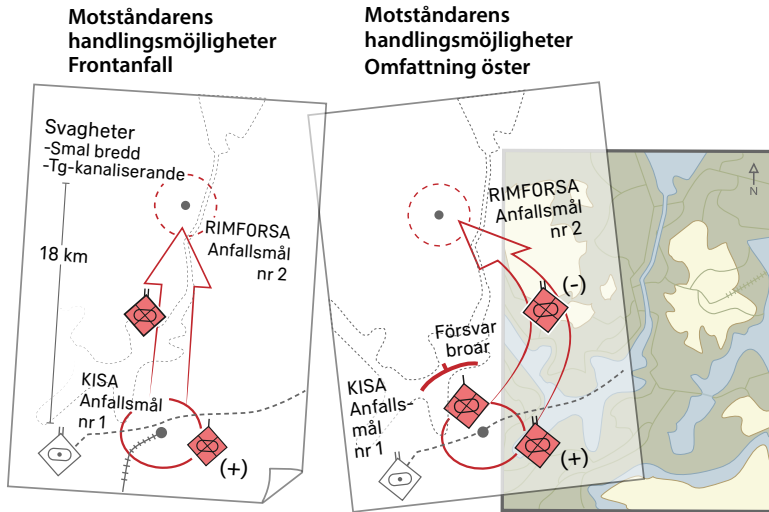

Bild 2.11 Framtagning och beskrivning av handlingsmöjligheter.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Tidsförhållanden

Utför tidsberäkningar med hänsyn till vilka möjligheter som finns till rörlighet, upptäckt och förflyttningar. Det kan gälla tidsförhållanden för framryckning i svårframkomlig terräng, längs vägnät med dålig bärighet eller andra friktioner såsom väder och årstid. Tidsberäkningarna bör också kopplas till motståndarens handlingsmöjligheter för att identifiera *var* och *när* vi kan upptäckas och påverkas av motståndaren.

Bedömning av tidsförhållanden bör omfatta:

- motståndarens framryckningshastighet och spaning
- när vi kan upptäckas av motståndaren
- när vi tidigast kan få stridskontakt med eller påverkas av motståndaren
- motståndarens behov av förberedelsestid
- tidsförhållanden för insättande av motståndarens reserver eller flygunderstöd.

Styrkejämförelser

En styrkejämförelse grundas på motståndarens bedömda läge, styrka, stridsvärde samt operationsmiljöns inverkan. Även avstånd, räckvidder och hastighet räknas in. Syftet är att klarlägga när och var de mest gynnsamma styrkeförhållandena finns, där vi kan skapa lokal överlägsenhet. Vid behov görs också en bedömning av densiteten på motståndarens förband, dvs. hur tätt de är grupperade och om de kan understödja varandra med eld. Styrkejämförelser görs i samverkan med planerande lag områdesvis och vid olika tidpunkter.

Genom att dra slutsatser av styrkejämförelserna går det att få en uppfattning om motståndarens möjligheter att verka över tid i olika geografiska områden samt motståndarens identifierade styrkor och svagheter. Det

går även att dra slutsatser avseende var, när och hur länge vi kan uppnå lokal överlägsenhet samt hur vi kan skapa gynnsamma styrkeförhållanden genom att bekämpa vissa vapen- eller materielsystem. Styrkejämforelser ska inte enbart grundas på antal förband eller vapensystem utan även på andra faktorer som stridsvärde, terrängens och vädrets inverkan, distanser och räckvidder eller duellvärden.

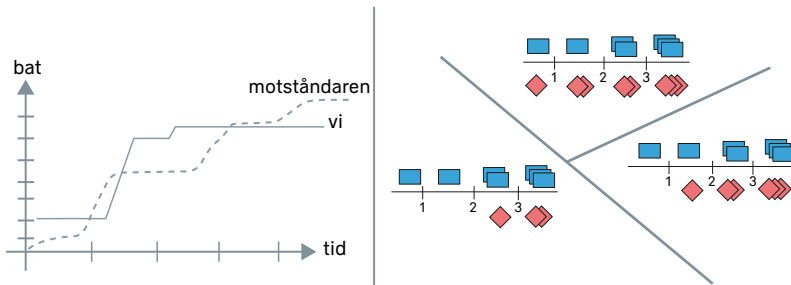
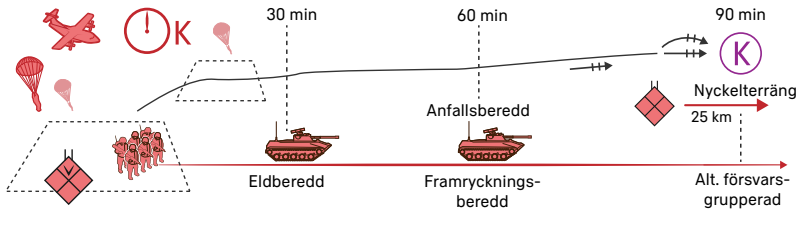
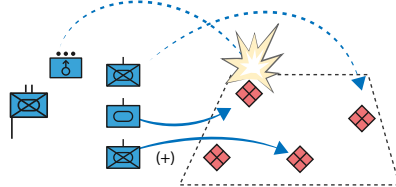

Bild 2.12 Exempel på nyttjande av diagram för att visa styrketillväxt.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

För att åskådliggöra och underlätta möjligheterna att dra slutsatser kan motståndarens förband läggas ut på en tidsaxel parallellt med de egna förbanden eller inom olika geografiska områden. Utöver storleken på förband kan även räckvidder för indirekt bekämpning framgå. I vissa fall är det lämpligare att göra jämförelsen indelad i olika vapen- och materielsystem, t.ex. stridsvagn, artilleri, pansarvärn och mörkerförmåga. Vid behov kan även duellvärden för motståndarens och våra vapen- och materielsystem redovisas.

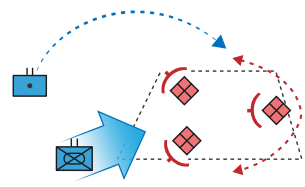

Slutsatser för vår strid inom 60 minuter och efter 60 minuter

Låg grad av samordning

Anfall med tillgängliga resurser (larmstyrka)
Tiden är viktig, slå när motståndaren är svag

Hög grad av samordning

Kraftsamling före tid

Bild 2.13 Exempel på hur slutsatser kan dras ur doktrinära bedömningar.

Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Bekämpningsshot

Bekämpningsshotet är en sammanvägd bedömning av motståndarens möjligheter att upptäcka, lokalisera och bekämpa våra förband. Den utarbetas med hänsyn till:

- bedömd förekomst av spanings- och kringgångsförband samt luftlandsättningar
- upptäckta och lokaliserade artilleri- och telekrigsförband
- räckvidder för motståndarens verkanssystem
- beskjutningsrapporter och granatgropsanalyser
- kapacitet och frekvens av spanings- och attackflygföretag
- upptäckta och lokaliserade eldlednings- och artilleriunderrättelseförband.

Bekämpningshot kopplas till ett geografiskt område eller linje, vilket möjliggör förändringar i uppträdande, signalering, eldverksamhetstid och beredskapsgrader för att påverka den egna skyddsnivån. Förbandets ledande lag omsätter bekämpningsprognosen till åtgärder i stridsplanen, bl.a. strids- och eldberedskap, grupperingsformer, ammunitionssammansättning och signalskydd.

Bekämpningsshotet bedöms med stöd av högre chefs bekämpningsprognos. Bekämpningsprognosen utarbetas vid högre förband (brigad) och delges normalt samtliga underställda förband. Prognosen utarbetas mot bakgrund av underrättelser om motståndarens flyg, artilleriförband, disponibla sensortyper, CBRN-stridsmedel, minor och televapenförband. Bekämpningsprognosen omarbetas av förbandet till bekämpningshot. Detta resulterar i en bedömning av motståndarens verkansmedel, insats- eller bekämpningstider, tid i minuter från upptäckt eller eldöppnande till risk för bekämpning föreligger. För flyginsatser anges bedömd insatstid/frekvens.

Exempel på bekämpningshot

Typ av hot	Område	Anteckningar
Artilleri	Raketartilleri når intill linjen 33V...-.....	Spridd gruppering öster om linjen 33V...-...
Telekrig	Pejling kan ske intill linjen 33V...-..... Störning kan sannolikt ske öster om linje	Öster om linjen 33V... bör lågeffekt nyttjas på sambandssystemen, vid störning åtgärder enligt SOP.
Radar	Artillerilokaliseringsradar kan lokalisera våra pjäsplatser väster om linjen	Eldverksamhetstid mindre än 10 minuter.

Typ av hot	Område	Anteckningar
Flyg-/lufthot	Attackflyg kan genomföra låganfall inom hela vårt område, sannolikt sker låganfallen från sydöst. UAV för spaning och eldledning inom hela området.	Flygvarnare vid alla grupperingar. Tid mellan överflygning av UAV till bekämpning av indirekt eld ca 10 minuter.
Marktrupp	Risk för patrullverksamhet och eldöverfall inom området BYHOLMA och ÅDALEN.	Eskort av alla transporter öster om linjen BYHOLMA.
Övrigt		

Slutsatser handlingsmöjligheter

De viktigaste slutsatserna utgörs av motståndarens styrka och svagheter samt vilka förband motståndaren har handlingsfrihet med. Slutsatserna ska främst gälla de svagheter i tid och rum vi kan utnyttja respektive styrkor som vi måste ta hänsyn till. Utöver dessa slutsatser bör även möjligheter till bekämpning av högvärdiga mål samt kritiska sårbarheter framgå. Vid bedömningen ska motståndarens möjligheter till inhämtning och åtgärder mot vår underrättelsetjänst beaktas. Därefter klarläggs i samverkan inom egen stab vilket alternativ som bedöms farligast för våra möjligheter att lösa uppgiften. Hit hör också slutsatser för vår verksamhet som uppträdande eller behov av ammunitionstyper. Värderingen av motståndarens handlingsmöjligheter bör mynna ut i slutsatser avseende:

- Vad är farligast på kort sikt (som försvårar eller hindrar genomförandet av vår uppgift)?
- Vad är innebörden för motståndaren i nästa skede? Försämrar eller gynnas motståndarens utgångsläge för genomförandet av nästa uppgift?
- Vad bedöms motståndaren göra om vi lyckas med vår uppgift?
- Vilken handlingsmöjlighet kan motståndaren genomföra först?

Det är först när vår stridsplan jämförts med motståndarens handlingsmöjligheter som den farligaste handlingsmöjligheten på kort och lång sikt kan värderas. Detta är ofta möjligt först efter spelet. Chefen fastställer vilka handlingsmöjligheter som ska ligga till grund för den egna planeringen. Under planering görs inte sällan en jämförelse mellan olika handlingsmöjligheter för att identifiera motståndarens troligaste handlingsmöjlighet, vilket sedan ligger till grund för spel på vår plan. Eftersom vi aldrig kan vara helt säkra på hur motståndaren kommer att agera ska inte vår plan i första hand parera motståndarens bedömda åtgärder utan uppnå de mål och syften som vår uppgift innebär. Utarbeta därför inte en plan som bygger på att motståndaren gör det vi bedömt mest troligt.

2.4.2 Inhämtningsområde

”Specifik plats, förbindelse eller område (geografisk eller logisk) där en indikator förväntas kunna observeras eller detekteras.”

R UND 22

Ett inhämtningsområde¹⁸ används normalt för att samordna inhämtning mot de indikatorer som klarlägger motståndarens val av handlingsmöjligheter. Inhämtningsområdet ska inte ges en större utsträckning än nödvändigt. Storleken avgörs av vilka indikatorer som bedöms kunna observeras eller detekteras. Ett inhämtningsområde innebär normalt inget områdesansvar. Framtagna inhämtningsområden bör delges högre och sidoordnad chef för att undvika att flera olika förband inhämtar mot samma område. Indikatorer kan även vara negativa, vilket innebär att händelser som *inte* inträffar eller materielsystem som *inte* observeras kan vara lika viktiga som de som inträffar. De platser eller områden där högvärdiga eller prioriterade mål

18 Named Area of Interest (NAI).

bedöms kunna upptäckas, lokaliseras och bekämpas utgör underlag till bekämpningsplaneringen. Detaljgranska respektive handlingsmöjlighet. Vilka händelser och aktiviteter ger indikationer på motståndarens intentioner och handlingsmöjligheter? Vilka tillgodoser prioriterade underrättelsebehov?

Ett utarbetat inhämtningsområde bör inkludera:

- koppling till underrättelsebehov och beslutstillfälle
- bedömd förekomst och typ av indikatorer
- start- och sluttid för respektive inhämtningsområde.

I de fall ett inhämtningsområde är kopplat till ett beslutstillfälle bör flera olika resurser kunna inhämta samtidigt inom området eller kunna in visas i syfte att uppnå en hög sakriktighet. Inhämtningsområde med tillhörande indikatorer och tidsförhållanden utgör underlag för den inhämtningsplan som tas fram. Tidsförhållanden för hur länge respektive inhämtningsområde är aktuellt anges med ”inte senare än”¹⁹, vilket avser när informationen måste vara tillgänglig för bearbetning och delgivning eller ”tidigast”²⁰ t.ex. på grund av risk för upptäckt eller vådahändelse.

19 Not Later Than (NLT).

20 Not Earlier Than (NET).

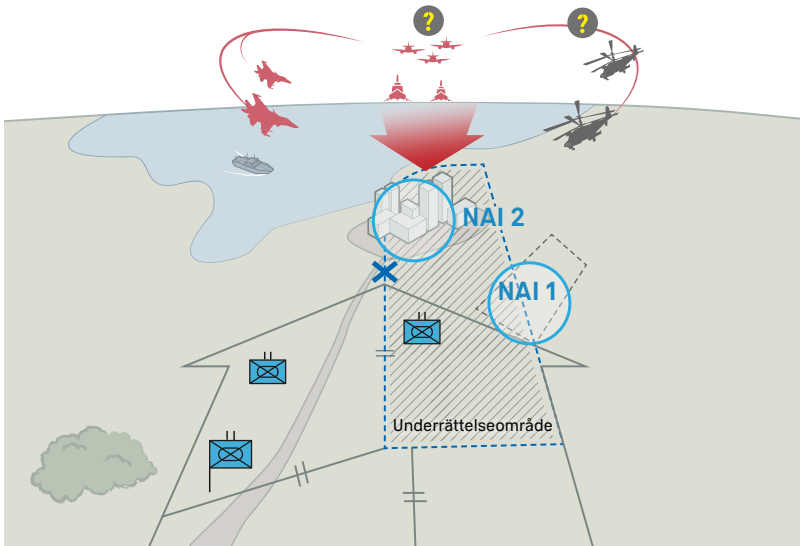

Bild 2.14 Inhämtningsområde (NAI) kan finnas både inom uppdragsområde och intresseområde.

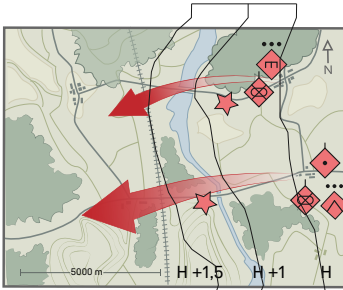
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLLOG Grafisk produktion.

2.4.3 Händelseoleat och händelsematris

Inhämtningsområdena för motståndarens respektive handlingsmöjligheter sammanställs grafiskt på ett händelseoleat. Syftet med sammanställningen är att klarlägga vilka inhämtningsområden och indikatorer som är särskiljande för olika handlingsmöjligheter. Dessa områden utgör de viktigaste inhämtningsområdena och förtecknas på händelseoleatet. Vissa inhämtningsområden kan vara gemensamma för flera handlingsmöjligheter. De ger därmed inte någon särskiljande indikation på val av handlingsmöjlighet och ska normalt inte heller förtecknas på händelseoleatet.

Förteckna på en händelsematris var, när och hur länge de olika indikatorerna bedöms kunna observeras i respektive inhämtningsområde. Denna förteckning utgör ett komplement till händelseoleatet och visar kopplingen mellan indikatorer, inhämtningsområde och underrättelsebehov för respektive handlingsmöjlighet. Händelsematrisen och händelseoleatet ligger sedan till grund för inhämtningsplanen.

HANDBOK

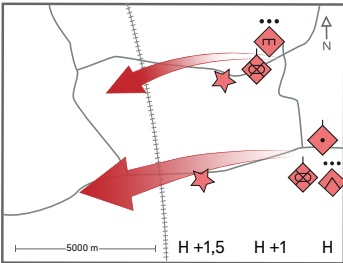
Inledningsvis tar motståndaren ULLEVI med mekkompani och pv-pluton. Grk-kompani grupperar i anslutning till MÖRKA SKOGEN.

Därefter skjuts kraftig indirekt eld mot KULLARNA, samtidigt anfalls båda broarna med mekkompanier.

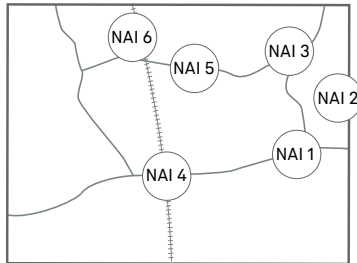
I nästa steg anfaller det södra kompaniet över bron och tar BÖRTRE STRAND, om möjligt anfaller det norra mekkompaniet över den norra bron.

Slutligen anfaller 1–2 mekkompanier över den södra bron med vägen som ledstång.

Motståndarens handlingsmöjligheter (Situation Template)

Händelseoleat (Event Template)

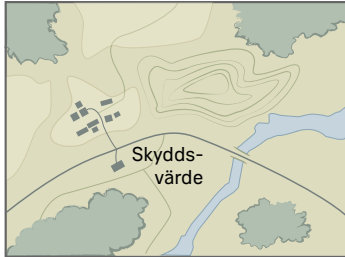

Inhämtningsplan

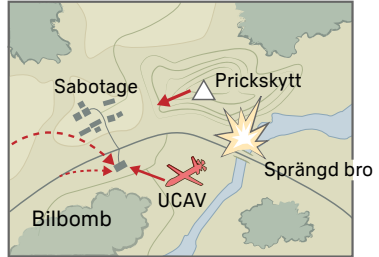
PIR	UNDBEHOV	NAI	INDIKATOR	VEM	SENAST
1	Anfaller mots. gårdssamlingen?	1	Mots.-strf fler än 3 st	KI UAV	xx
2	Grupperar mots. grk-förband vid MÖRKA SKOGEN?	1–2	Grk-enheter till ULLEVI-MÖRKA SKOGEN	KI UAV	xx
3	Anfaller mots. över den norra bron?	3–5	Mots.-strf fler än 3 st stridsgrupperade	KI	xx
4	Kan eget motanfall göras längs kraftledning?	6	Kan egna fordon framrycka i terrängen?	Q	xx

Bild 2.15 Exempel på resultat från steg 3, mekaniserad motståndare. Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

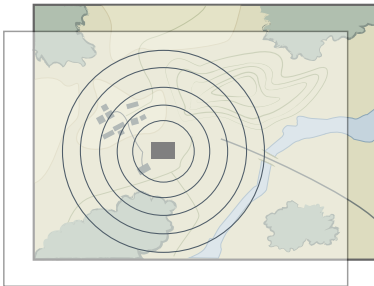
Karta över skyddsvärde

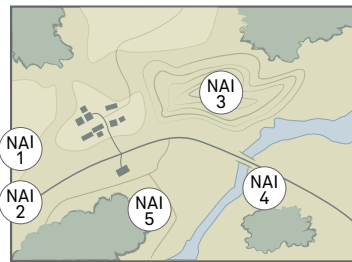
Motståndarens handlingsmöjligheter

Räckviddsleat

Händelseleat

Inhämtningsplan

PIR	Undbehov	Indikatorer	NAI	Vem	Senast
1	UAV-attack	Flygande UAV	5		
2	Bilattack/-bomb	Fordon	2/4		
3	Prickskyttar	Fotsoldater	1/3		
4	Sprängd bro	Personer vid bron, fordon	4		

Bild 2.16 Sammanhanget mellan handlingsmöjligheter, händelseleat och inhämtningsplan för sabotageförband.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

2.4.4 Inhämtningsplan

”Inhämtningsplanen utgår från en detaljerad nedbrytning av underrättelsebehoven och ska utvisa vilken information som behöver inhämtas och vilka inhämningsresurser som avses användas för respektive inhämningsbehov eller begäran om information.”

R UND 22

I inhämtningsplanen redovisas förbandets underrättelsebehov och alla förband och organisationer som kan utnyttjas för inhämtning. I planen ingår också när, var och av vem informationen ska inhämtas, till vem eller vilka som informationen ska delges samt när informationen senast är av värde. Inhämtningsplanen fastställs genom att tilldela inhämtningsuppgifter. Dessa kan normalt ges först efter spel. Underrättelsebehov inom andra förbands områden tillgodoses främst genom samverkan eller begäran om information²¹. Inhämtningsplanen ska finnas tillgänglig både på främre och bakre ledningsplats samt delges högre och sidoordnad chef (se bilaga Exempel på inhämtningsplan).

De framtagna indikatorerna avgör vilken typ av sensor eller förband som kan användas för att besvara underrättelsebehovet. Dessa överväganden utgör underlag för att utarbeta inhämtningsplanen och formuleringen av spaningsfrågorna och inhämtningsuppgifterna. Vid fördelningen av inhämtningsuppgifter beaktas främst att resurserna för inhämtning har tillräcklig kapacitet och är lämpliga för att kunna inhämta informationen i tid. Viktiga faktorer är exempelvis bedömd motverkan, tillgängliga sambandsmedel och väderförhållanden. Information som tillgodoser prioriterade underrättelser bör om möjligt inhämtas av flera olika inhämningsresurser. Detta kan genomföras genom att använda inhämningsresurserna parallellt eller genom att en inhämningsresurs invisar en annan. De underrättelsebehov som inte kan besvaras med

²¹ Request For Information (RFI).

egna tilldelade resurser förtecknas på inhämtningsplanen och anmäls till högre eller sidoordnad chef som begäran om information (RFI).

Överväg dessa faktorer vid planering av inhämtning:

- behov av förberedelsetid, lufrumssamordning, utgångsgruppering och eventuell innästling innan uppgiften kan lösas
- krav på sakriktighet och noggrannhet i rapporteringen
- hur länge inhämtningen behöver pågå
- behov av fast eller rörlig spaning/övervakning
- när inhämtningen ska avslutas för att kunna lösa nästa uppgift
- behov av tid för återhämtning mellan uppgifterna
- vilka beredduppgifter som ska ges och när de ska kunna lösas
- krav på rapportering och möjliga rapporteringsvägar
- bedömd motverkan eller risk vid inhämtning
- vädrets och siktens inverkan under inhämtningen.

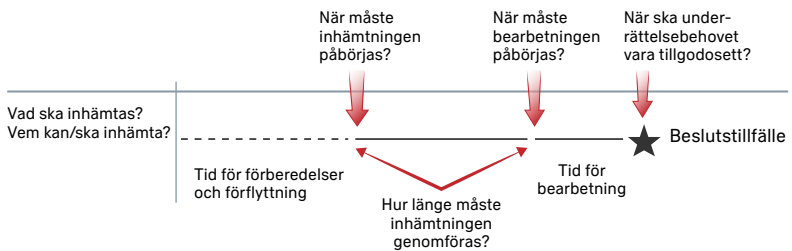

Bild 2.17 Exempel på tidsberäkning av inhämtning, bearbetning och delgivning.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

KOM IHÅG!

Ett förband är sällan ensamt, samverkan med sidoförband kan i regel ge svar på en del av det vi vill ta reda på. Framställ informationsbehov till högre chef, men var konkret och motivera. Vilka frågor kan kompanierna svara på? Utnyttja spaning främst för de underrättelsebehov som är kopplade till beslutstillfällen och som ingen annan kan svara på. Säkerställ i förekommande fall att bakre ledningsplats har tillgång till inhämtningsplanen så att de kan arbeta mot högre chef och sidoförband.

2.5 Underrättelsebedömande

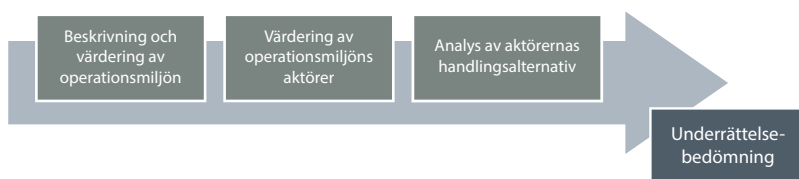

Bild 2.18 Underrättelsebedömande.

Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Underrättelsebedömandet är den viktigaste delen av bearbetningen. Arbetet med underrättelsebedömande kräver erfarenhet, noggrannhet, omdöme samt god kännedom om motståndarens organisation, utrustning och taktik. Slutsatser om motståndarens mål, syfte, kapacitet och handlingsmöjligheter ska utgå från motståndarens perspektiv. Tänk på att motståndarens *handlingsmöjligheter* inte får förväxlas med motståndarens *avsikter*.

Beroende på tillgänglig tid kan underrättelsebedömandet utformas skriftligt, grafiskt eller delges som muntlig föredragning (se bilaga Exempel på disposition av underrättelsebedömande). Delar ur underrättelsebedömandet ingår i regel i order och lägessammanfattningar. Väsentliga osäkerheter och antaganden i underlaget förtecknas som underrättelsebehov.

När underrättelsebedömandet ska ingå som ett led i chefs beslut i stort görs det relativt omfattande och inkluderar i mån av behov slutsatser om:

- vädrets, siktens och terrängens inverkan på motståndaren samt vid behov även på egna förbands möjligheter till inhämtning
- motståndarens läge och stridsvärde
- styrkejämförelser
- motståndarens svagheter, begränsningar och kritiska sårbarheter
- motståndarens farligaste och troligaste handlingsmöjligheter på kort och lång sikt.

3 Planläggning

3.1 Grunder

Vid förbandets planering deltar i regel underrättelsetjänsten vid analys av uppgiften, bedömning och utarbetande av beslut i stort. Vid analys av uppgiften svarar underrättelsepersonal främst för att klarlägga underrättelseområde och preliminära intresseområden samt för att redovisa motståndarens läge och verksamhet. Under bedömningen ansvarar underrättelsepersonal för att värdera terrängen ur motståndarens perspektiv, bedöma motståndarens handlingsmöjligheter samt föreslå underrättelsebehov. Förslag till underrättelsebehov, inriktning samt order och framställningar föredras efter hand för chef för fastställande.

Före viktig verksamhet är det lämpligt att underrättelsechef sammankallar underrättelsepersonal ur underställda, understödjande och samverkande staber för en gemensam underrättelseberedning. Under planeringen utarbetas normalt följande underlag:

- förslag på underrättelsebehov med indikatorer
- underrättelsebedömning
- underrättelseplan
- förslag på inriktning för underrättelsetjänsten
- order för inhämtning.

Planläggning av underrättelsetjänsten ska vara långsiktig och förutseende. Den görs enkel och fullständig efter hand. Underrättelsetjänsten ska följa verksamheten och dess utveckling samt vidta de ändringar i planläggningen som är nödvändiga.

3.2 Underrättelsebehov

”Typ och omfattning av bearbetad information avseende icke egna fenomen som chef behöver för att fortlöpande kunna bedöma läget, fatta beslut och genomföra dessa.”

R UND 22

Underrättelsebehoven utgör grunden för hur underrättelsetjänsten ska bedrivas. Förutom egna underrättelsebehov ingår också högre chefs underrättelsebehov och framställningar från sidoordnade, samverkande och underlydande chefer. Underrättelsebehov ska fastställas av chef.

Underrättelsebehoven utformas med hänsyn till:

- förbandets uppgift, beslut i stort och stridsplan
- fastställda skyddsvärden
- motståndarens läge och bedömda handlingsmöjligheter
- högre chefs order för underrättelsetjänsten
- underrättelsebehov från underställda och samverkande chefer.

I största möjliga utsträckning bör underrättelsebehoven preciseras till tid och rum och klarläggas i detalj för att genom detta kunna utgöra underlag för order och framställningar. Vissa av dem kan dock vara ständigt återkommande eller ha lång giltighetstid. Dessa stående eller långsiktiga underrättelsebehov kan framgå i förbandets stående order. Underrättelsebehoven revideras fortlöpande med hänsyn till förändringar i chefens beslut och stridsplan under genomförandet.

De samlade underrättelsebehoven kan omfatta:

- prioriterade underrättelsebehov (PIR) kopplade till chefs beslutstillfällen
- underrättelser som behövs för att genomföra stridsplanen, inklusive identifiering och lägesbestämning av högvärdiga mål som stöd för bekämpningsplanen
- underrättelser om motståndarens åtgärder som kan motverka stridsplanen
- underrättelser som fordras på längre sikt för kommande uppgift
- underrättelser som anmälts av sidoordnade, samverkande eller underlydande chefer
- högre chefs underrättelsebehov.

EXEMPEL

Kommer motståndaren att försvara den terräng som nu innehas? Om så är fallet – med vilka styrkor? Var har motståndaren genomfört befästningsarbeten och mineringar? Var finns reserver grupperade? Vilken styrka? Var finns artilleriets grupperingsområde? För motståndaren fram nya förband?

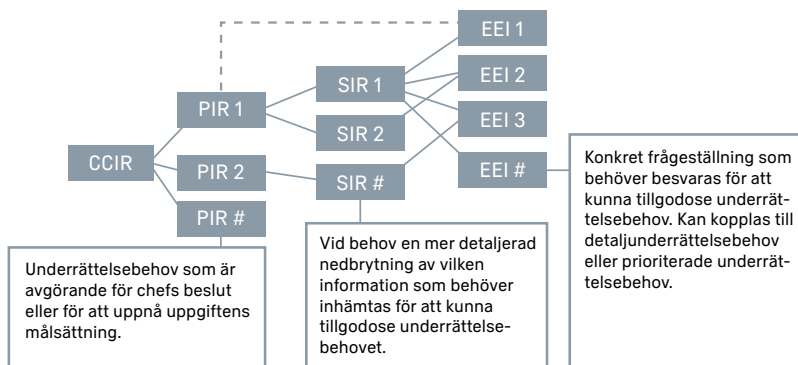

Bild 3.1 Exempel på hur underrättelsebehoven kan brytas ner till konkreta frågeställningar/spaningsfrågor.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Underrättelsebehov kan omarbetas till detaljunderrättelsebehov²² för att få en mer detaljerad och utförlig beskrivning av frågeställningen. Dessa kan i sin tur ytterligare brytas ner till väsentliga informationselement²³. Väsentliga informationselement utgörs av de konkreta frågeställningar och spaningsfrågor som behöver besvaras för att tillgodose underrättelsebehovet.

Underrättelsebehoven hämtas i regel från planeringen samt från de beslutstillfällen som identifierats under utvecklingen av förbandets stridsplan. Först förtecknas de underrättelsebehov som är nödvändiga för att genomföra stridsplanen. Dessa kan vara stående för hela uppgiften eller endast för ett visst skede av vår stridsplan. Därefter utarbetas de underrättelsebehov som behövs för att upptäcka alternativa händelseutvecklingar (omfall). Slutligen förtecknas övriga underrättelsebehov²⁴.

22 Specific Intelligence Requirement (SIR).

23 Essential Element of Information (EEI).

24 Intelligence Requirement (IR).

Under genomförandet ska underrättelsebehoven fortlöpande hållas aktuella. Detta innebär bl.a. att de underrättelsebehov som inte längre är giltiga eller har tillgodosetts tas bort efter hand och inhämtningen avslutas. De underrättelsebehov som har anmälts till andra måste återkallas för att inte informationshanteringsprocessen ska belastas med inaktuella eller gamla underrättelsebehov.

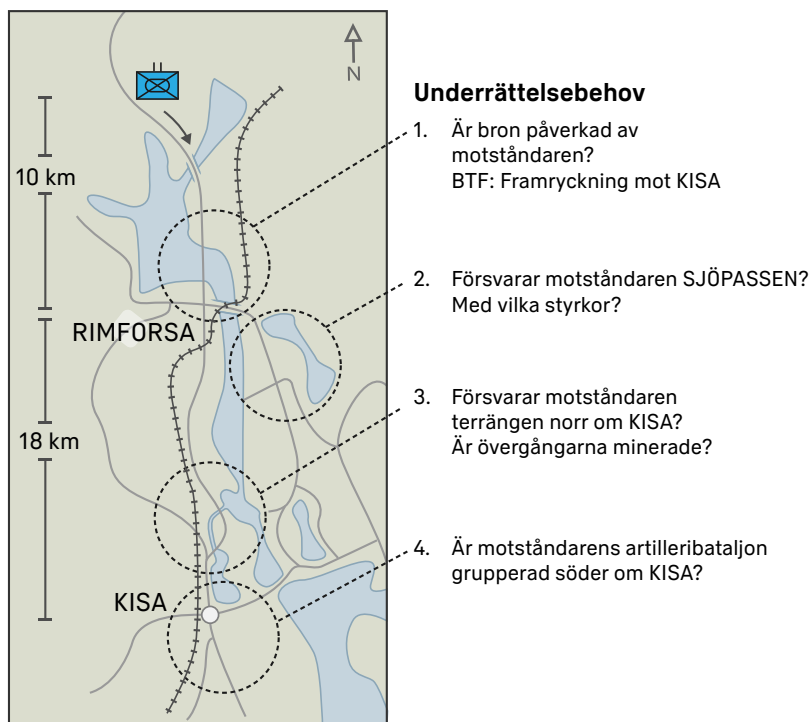

Bild 3.2 Underrättelsebehoven nedtecknade på skiss.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

3.2.1 Prioriterade underrättelsebehov

Prioriterade underrättelsebehov²⁵ utgör en del av chefens avgörande informationsbehov²⁶ och avser de underrättelsebehov som är kopplade till chefens bedömda beslutstillfällen. Gäller det beslut om bekämpning kan ett prioriterat underrättelsebehov även kopplas till ett bekämpningsområde.

När ett prioriterat underrättelsebehov utformas bör följande klargöras:

- Vilket beslutstillfälle är det kopplat till?
- Vilket är syftet?
- Under vilken tid eller skede är det giltigt?
- När måste det senast vara besvarat?
- Hur ska svaret delges och med vilken företrädesrätt?
- Var kan det besvaras (inhämtningsområde)?
- Vad förväntas kunna observeras (indikator)?
- Vem kan tillgodose det med hög sakriktighet?

²⁵ Priority Intelligence Requirements (PIR).

²⁶ Commander's Critical Information Requirements (CCIR).

3.2.2 Indikatorer

”En specifik observerbar eller detekterbar verksamhet eller företeelse som enskilt eller sammantaget med andra iakttagelser tillgodoser ett informationsbehov.”

R UND 22

Indikatorer utgör grunden för att utforma spaningsfrågor. De inriktar inhämtningen och bör preciseras till tid och rum. Indikatorer kan omfatta både observerbar och detekterbar aktivitet samt *avsaknaden* av denna. Annan information kan vara materielfynd och terräng- eller väderleksförhållanden som kan tyda på att motståndaren kan komma att välja eller avstå från en viss handlingsmöjlighet. Det är viktigt att klargöra hur många och vilken typ av indikatorer som krävs för att kunna dra tillförlitliga slutsatser om förekomsten av en viss typ av förband eller en viss verksamhet.

Indikatorer kan kategoriseras som:

- förvarningsindikatorer – exempelvis kan framgruppering av artilleri och staber vara en indikator på förestående anfall
- taktiska indikatorer (verksamhetsindikatorer) – exempelvis kan befästningsarbeten och minutläggning indikera försvarsförberedelser
- identifieringsindikatorer – exempelvis kan förbandsnummer, förbandssymboler eller signaturmateriel klargöra en aktörs eller enhets identitet.

Indikatorerna kan vid behov sammanställas i en indikatorlista för en viss organisation eller verksamhet. Den används främst som ett stöd för att med hjälp av flera olika indikatorer kunna dra slutsatser. Indikatorlistan syftar till att strukturera bearbetning samt att skapa underlag för order om inhämtning eller begäran om information.

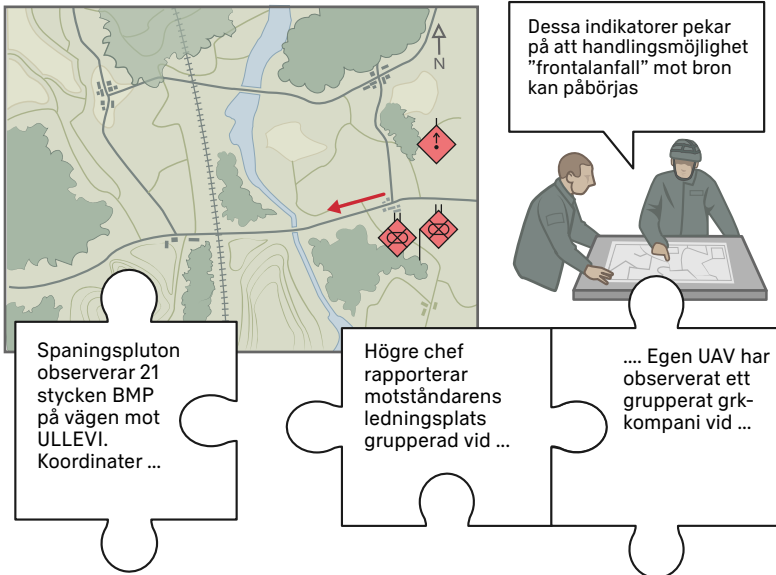

Bild 3.3 Exempel på bedömning utifrån flera olika indikatorer.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

3.3 Underrättelseplan

”[En] underrättelseplan omfattar:

- *Anmälda underrättelsebehov*
- *Aktuellt och planerat underrättelse- och säkerhetsläge*
- *Inhämtningsplan*
- *Bearbetningsplan*
- *Delgivningsplan”*

R UND 22

En underrättelseplan utarbetas för viss tid eller verksamhet och indelas i regel i samma skeden som förbandets stridsplan. Den grundas på de underrättelsebehov som fastställts av chef, på högre chefs underrättelsebehov och inriktning av underrättelsetjänsten. Planen utformas så att den direkt kan ligga till grund för order, framställningar och kontroll. Den är avsedd som en arbetshandling inom underrättelseavdelning eller motsvarande och revideras med hänsyn till lägets utveckling.

Planen utformas i samverkan med andra berörda sektioner inom egen stab samt vid behov med underlydande, sidoordnad och samverkande stab.

Underrättelseplanen ska främst kunna besvara följande frågor:

- Vilka underrättelser ska inhämtas?
- Vilka är de prioriterade underrättelsebehoven?
- Vilka är de övriga underrättelsebehoven?

- När måste underrättelserna senast vara inhämtade och bearbetade med hänsyn till tid för inhämtning och behov av bearbetning?
- Hur och av vem ska underrättelserna inhämtas? Genom direkt underställda förband, genom högre eller samverkande chef?

3.3.1 Inriktning

Inriktning av underrättelsetjänsten anger i övergripande termer de prioriterade underrättelsebehoven samt hur inhämtningsresurserna ska utnyttjas i olika områden och skeden till dess att uppgiften är löst. Inriktningen ska utformas så kortfattat som möjligt.

EXEMPEL

Underrättelsetjänsten ska inledningsvis inriktas till område A och B i syfte att klarlägga motståndarens gruppering och styrka.

Därefter ska inhämtningen samordnas mot område C i syfte att lokalisera motståndarens reserver och understödsförband som kan påverka vårt anfall.

Slutligen ska underrättelsetjänsten inriktas mot att fastställa utbredning och kraftsamlingsriktning i syfte att skapa underlag för beslutsstödsplanen.

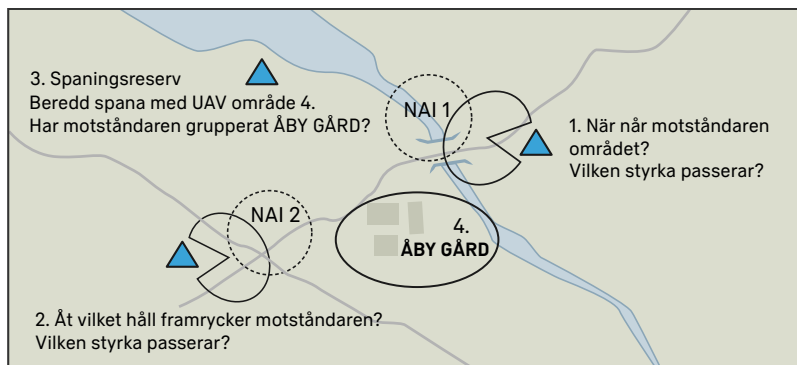
3.3.2 Underrättelse- och säkerhetsläge

Underrättelse- och säkerhetsläget omfattar nuvarande och planerad indelning, gruppering och uppgifter vid disponibla inhämtningsresurser samt om tillämpligt resurser för bearbetning och tillgängliga sambandsmedel. Det är främst en intern arbetshandling för planering och uppföljning.

Förteckningen kan innehålla:

- geografisk belägenhet
- uppgift
- stridsvärde
- beredskap
- sambandsmöjligheter
- räckvidd
- bedömd uthållighet.

Underrättelse- och säkerhetsläget utgör ett viktigt underlag vid planering, främst vid granskningen av våra handlingsalternativ. Det lämpligaste alternativet för underrättelsetjänsten är i regel det där vi har eller kan skapa bästa sensortäckning under genomförandet. Betydelsefulla faktorer vid planering är tiden och möjligheterna att förflytta enheter och ominrikta sensorer mellan olika uppgifter eller områden. Underrättelse- och säkerhetsläget kan utformas som matris och kan även kompletteras med en grafisk inhämtningsöversikt.

Grupp/dygn	23/8	24/8	25/8	26/8	27/8
1:a grp	Fast spaning	Urnästla	Återhämta
2:a grp	Fast spaning	Urnästla
3:e grp	Spaningsreserv	Beredd spana mot ÅBY GÅRD

Bild 3.4 Exempel på inhämtningsöversikt (överst) och underrättelse- och säkerhetsläge (nederst).

Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

3.3.3 Övriga planer

Bearbetningen ska planeras och prioriteras så att underlag för chefs beslut ständigt kan presenteras. Denna bearbetning ska samordnas med underställda och samverkande chefs staber. En bearbetningsplan används vid behov för att ange var och hur inhämtad information ska bearbetas. Om så krävs anges prioritering eller inriktning av bearbetningen samt eventuellt behov av omfördelning av personal eller verktyg för bearbetning.

Tidsförhållanden för *när* och *hur* olika underrättelsebehov måste tillgodoses är i regel styrande för omfattningen av både inhämtning och bearbetning. I bearbetningsplanen bör det därför framgå prioriteringar

för vilken information som ska delges genom direktrapportering (larmrapport) och vilken information som ska bearbetas mer grundligt och delges efter hand.

En delgivningsplan används vid behov för att ange vilka chefer som ska delges i olika lägen, vem som ansvarar för delgivningen och vilka slags underrättelser dessa chefer ska delges. De chefer som ska delges underrättelser kan förtecknas i delgivningslistor och på delgivnings-tablå. Ange vid behov prioriteringar för olika skeden, när och hur regelbunden underrättelserapportering och orientering ska ske samt rutiner för särskild rapportering.

3.3.4 Order och framställningar

Underrättelseplanen omsätts i order till underlydande chefer samt framställningar till högre, sidoordnade och samverkande chefer om inhämtning, bearbetning och delgivning av underrättelser. Framställningen kan även i vissa fall göras till civila myndigheter och aktörer. I framställan preciseras behovet av underrättelser i största möjliga utsträckning.

Stående order används för bestämmelser av rutinkaraktär. För underrättelsetjänsten kan detta omfatta exempelvis rapporteringsbestämmelser, anvisningar för hantering av materielfynd och krigsfångar samt stående underrättelsebehov.

Förberedande order används för att vinna tid till förberedelser för kommande verksamhet, t.ex. beredduppgift eller beredskapsändring. Den utarbetas så snart tillräckligt underlag finns. Ange i förberedande order när slutlig order kan väntas.

Slutlig order utarbetas när detaljbeslut fattats i sådan utsträckning att kommande verksamhet kan regleras eller verksamhet ska påbörjas. Uppgifterna ska vara anpassade efter mottagande förbands förmåga och inte

gå att missförstå. Om underlydande chef tilldelas flera uppgifter bör det anges i vilken ordningsföljd de ska lösas.

Framställningar till högre, sidoordnade och samverkande chefer ska främst gälla inhämtning, bearbetning och delgivning av information som inte bedöms kunna tillgodoses med egna medel. Sådan framställning anmäls normalt som begäran om information (RFI). Vid begäran om information ska minst följande information framgå:

Prioritet	Innebörd
1	Den efterfrågade informationen är helt avgörande för att genomföra en operation eller kunna lösa ett uppdrag.
2	Den efterfrågade informationen reducerar risktagning eller ökar möjlighet till framgång under en operation eller uppdrag.
3	Den efterfrågade informationen stödjer pågående planering, genomförande eller beslutsfattande.
4	Den efterfrågade informationen utgör bakgrundsinformation eller påverkar inte direkt pågående planering, genomförande eller beslutsfattande.

Innebörd av prioritering vid begäran om information.

UPPRÄTTARE	Namn, befattning och enhet
TEMATISKT ÄMNE	Syftar i första hand till att underlätta planering av bearbetning
FRÅGA	Beskrivning av den information som bedöms behövas
SYFTE	Varför behövs informationen, vilken/vilka uppgifter är den kopplad till?
PRIORITET	Enligt fyrgradig skala där ett är högsta prioritet
SVAR SENAST	Den tidpunkt då svaret senast är av värde för mottagaren
MOTTAGARE	Fördelat på sändlista samt om relevant som orientering

4 Inhämtning

4.1 Grunder

Inhämtning är verksamhet som bedrivs för att samla in och rapportera information som tillgodoser underrättelsebehov. Vid markförband genomförs inhämtning främst genom spaning, strid, tekniska sensorer, ytövervakning och samverkan. Inhämtning kan genomföras av all personal. Den kan även genomföras som stöd för verkansprocessen genom att lägesbestämma, identifiera och följa mål samt skapa underlag för verkansbedömning. Sådan inhämtning kräver normalt hög förmåga till målidentifiering och lägesbestämning samt möjligheter till direktrapportering.

En viktig del av inhämtningen är den rapportering som genomförs av alla enheter i förbandet. Underrättelse- och säkerhetsavdelningen bör därför kontinuerligt utveckla förbandets förmåga att rapportera. Utöver egna inhämtningsresurser kan normalt information även inhämtas genom samverkan, öppna källor och tillfälliga uppgiftslämnare. Inhämtning omfattar:

- formulering av inhämtningsuppgift och spaningsfrågor
- planering och genomförande av inhämtning
- data- och informationsbehandling
- sammanställning och tolkning av resultat
- rapportering.

Inhämtning om förhållanden längs marsch- och underhållsvägar utanför eget tilldelat område sker främst genom samverkan med markterritoriell chef. Förband kan också komma att understödjas med inhämtningsresurser från högre chef. Inhämtning vid markförband sker främst genom observation, truppspaning och strid.

KOM IHÅG!

Inhämtande av information innebär inte endast ett passivt mottagande av inkommande rapporter utan även ett aktivt sökande efter den information som saknas.

4.1.1 Inhämtningsuppgift

En uppgift om inhämtning ska formuleras entydigt och klart ange vilken information som ska inhämtas, i regel formulerat som spaningsfrågor. Ange prioritetsordning om en enhet tilldelas flera spaningsfrågor. Vid prioritering av spaningsfrågor – tänk på att ordningsföljd och prioritet inte är samma sak. Det kan finnas behov av att klarlägga ambitionsnivån med uppgifterna, som att en uppgift ska lösas snabbt eller med låg ambition för att säkerställa att huvuduppgiften kan lösas i tid.

Inhämtnings-/spaningsuppgiften ska ges i så god tid att uppgiften hinna lösas och att informationen är av värde när rapporten når uppgiftsställaren. Ta hänsyn till det inhämtande förbandets resurser och tid för förberedelser och, vid behov, innästling.

Spaningsförband ska ges största möjliga frihet att lösa uppgiften. Det ska klart framgå när inhämtningen ska påbörjas samt hur länge den ska pågå. Detta påverkar bl.a. vilken materiel som ska medföras och ibland hur uppgiften löses. Om en bortre tidsgräns inte kan förutses ges en ”minst intill ...”-tid, främst för planering av uthållighet och samband. Vid ny uppgift är det viktigt att ge förberedande order samt göra tidsberäkningar för att avbryta pågående spaningsuppgift.

Order för inhämtning ska minst innehålla:

- uppgift
- tid för lösandet (starttid, sluttid)
- spaningsfrågor (underrättelsebehov) som ska besvaras
- rapporteringssätt och tidsförhållanden för rapportering
- beredd uppgift
- eventuella insatsregler.

Vid planering av en inhämtningsuppgift ska dessutom hänsyn tas till:

- tillgång till eller möjligheter att medföra förnödenheter
- sambandsmedel och möjligheter för rapportering och ledning
- eventuella behov av dold till- och fråntransport
- eventuella behov av luftrumssamordning
- eventuella anvisningar för in- och urnästling.

4.2 Spaning

4.2.1 Allmänt

Syftet med spaning är i regel att lokalisera och identifiera motståndarens förband och verksamhet, lokalisera och inhämta detaljerad information om objekt eller följa upp resultatet av egen verksamhet. Spaningen kan även omfatta inhämtning av andra underrättelser än om motståndaren, t.ex. minspaning, rekognosering, kartering och ledpenetrering. Den är normalt avgränsad i tid och/eller rum och är en mer precis uppgift än att övervaka.

Vid truppspaning används markförband för att inhämta information främst genom metoderna fast och rörlig spaning samt stridsspaning. Truppspaning omfattar i regel även användning av UAV eller andra sensorer vid inhämtningen. Den ska kunna bedrivas av alla förband.

KOM IHÅG!

För att tjäna tid för spaning kan man reglera marschberedskap, ge förberedande order och inriktningar eller ha chefen för inhämtningsförbandet vid stabsplatsen.

4.2.2 Sensorer

Sensorer kan delas upp i passiva och aktiva sensorer. Passiva sensorer består enbart av en mottagare för signaler som målet själv skapar eller reflekterar från omgivningen som ljud, ljus, värme, magnetiska eller seismiska förändringar. Passiva sensorer utgörs huvudsakligen av signalspaningssensorer, elektrooptiska, seismiska och akustiska sensorer.

Aktiva sensorer består både av sändare och av mottagare. Sändaren skickar ut en signal som reflekteras av målet och som mottagaren sedan detekterar. De aktiva sensorerna är framför allt radar och vissa hydroakustiska system.

4.2.3 Fast spaning

Fast spaning genomförs genom att under en viss tid observera ett visst geografiskt område från en observationsplats. Den fasta spaningen kan kompletteras med olika typer av marksensorer, UAV samt rörlig spaning. Fast spaning ska kunna genomföras under lång tid (dagar till veckor) och ställer stora krav på dolt uppträdande med god spår-, ljud-, ljus- och signaldisciplin. Det är även viktigt med väl utformad maskering så att observationsplatsen inte upptäcks av en motståndares rutinemässiga skyddsåtgärder.

Observationsplatsernas läge rapporteras till högre chef för att undvika vådabekämpning. När en observationsplats registreras bör observationsområdet preciseras, så att det framgår *vad* som kan observeras. Använd skiss, foto, kartlager eller ange riktningar och avstånd till ett antal punkter som begränsar observationsområdet.

Bild 4.1 Fast spaning.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

4.2.4 Rörlig spaning

Rörlig spaning genomförs i viss riktning, mot ett angivet mål eller inom ett område. Normalt behöver rörlig spaning mot en plats ske från flera olika riktningar. Rörlig spaning inom ett område kan kompletteras med UAV samt fast spaning/målövervakning. Vid rörlig spaning krävs gott om tid för att kunna vidta åtgärder för att undgå upptäckt och för att inte egna framryckande förband ska hinna ikapp spaningen.

I bebyggelse är rörlig spaning en uppgift som är tidskrävande. Om strid ska genomföras i bebyggelsen ska stor vikt läggas vid samverkan innan uppgiften utförs och omfatta igenkänningsåtgärder för att undvika vådabekämpning.

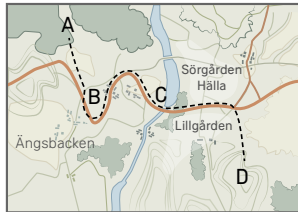
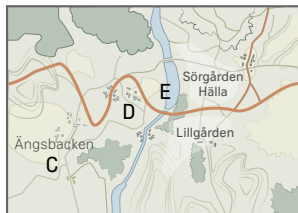
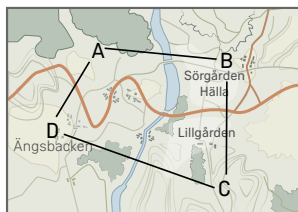

Bild 4.2 Exempel på uppträdande vid rörlig spaning.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLÖG Grafisk produktion.

4.2.5 Stridsspaning

Stridsspaning är en uppgift som syftar till att inhämta information om exempelvis läge och åtgärder hos motståndaren genom att söka, bibehålla eller återta stridskontakt med motståndaren. Den utförs i regel genom anfall intill ett angivet terrängparti och ges normalt inte till spaningsförband, då dessa i regel inte är utrustade för strid. Genom strid kan en motståndare avslöja sin styrka, indelning och gruppering.

4.2.6 Uppgifter

<p>Spana mot A</p>	<p>Förhållandet vid A ska klarläggas. Framryckningsvägar till A är valfria. A beskrivs normalt med koordinater. Uppgiften kan även anges med en önskad radie. "Är motståndarens grk-pluton grupperad vid A?"</p>	
<p>Spana längs väg/ stråk A-B-C-D</p>	<p>Förhållande längs väg/stråk A-B-C-D ska klarläggas. Start- och slutpunkt ska anges. Rapportering kan ske med hjälp av ett rutnät/stråkbredd som läggs på vägen. "Är vägen A-D framryckningsbar med hjulfordon?"</p>	
<p>Spana över C och D mot E</p>	<p>Förhållandena vid C och D ska klarläggas innan spaningen inriktas mot E. Framryckningsvägen är valfri. "Försvarar motståndaren terrängen hitom bron vid E?"</p>	
<p>Spana inom område A-B-C-D</p>	<p>Förhållande inom området A-B-C-D ska klarläggas. A-B-C-D beskrivs normalt med koordinater. Uppgiften löses normalt genom en kombination av fast och rörlig spaning samt spaning med UAV. "Finns tecken på motståndargruppering inom området, i så fall med vad?"</p>	
<p>Spana i riktning XXXX, X meter</p>	<p>Spaning sker för att klarlägga förhållanden i angiven riktning och sträcka. "Är terrängen hitom bebyggelsen minerad? Med vad och i vilken utsträckning?"</p>	

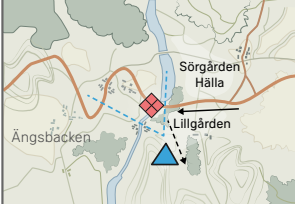
<p>Fast spaning mot A från tnr minst intill tnr</p>	<p>Förhållandet vid A ska klarläggas under angiven tid. Observationsriktning mot A är valfri. A beskrivs normalt med koordinater och/eller terräng. "Framrycker motståndarens pansarskyttekompani längs vägen? Med vad, mängd och riktning?"</p>	
<p>Fast spaning mot väg XX mellan A och B från tnr minst intill tnr</p>	<p>Förhållandet längs väg XX mellan A och B ska klarläggas under angiven tid. Observationsriktning mot vägen är valfri. "Framrycker motståndarens pansarskyttekompani längs vägen? Med vad, mängd och riktning?"</p>	
<p>Spana (stridsspana) Ta och håll kännning</p>	<p>Spana/stridsspana längs väg i syfte att upptäcka och vid behov påverka motståndarens förband med eldgivning. Stor risk för sammanstöt. Vid upptäckt övergå till målövervakning "Försvaret motståndaren bron? Med vad?"</p>	
<p>Målövervaka</p>	<p>Då kontakt med motståndaren erhållits fortsätter kontinuerlig övervakning av målet/motståndaren. "Försvaret motståndaren bron? Med vad? Genomför motståndaren förberedelser för att förstöra bron?"</p>	

Bild 4.3 Inhämtningsuppgifter vid spaning/spaningsuppgifter.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

4.3 Övervakning

Uppgiften att övervaka ett område innebär för markförband i regel att fastställa motståndarens rörelser *in* i och *ut* ur ett område, framryckningsriktningar, luftlandsättningar, kringgångar, sabotage och innästlingsförsök. Uppgiften löses i regel genom observation från högt belägna platser. Observationsplatserna grupperas där mesta möjliga observation medges, exempelvis höjder, höga byggnader och större öppna terrängpartier.

Undervattensövervakning sker med fasta och rörliga sensorsystem samt genom observation av förträngningar där undervattensmål tvingas gå ytnära eller inta ytläge. Syftet är främst att klarlägga motståndarens undervattensverksamhet inom visst område. Övervakningen kan också ge underlag för att långsiktigt bygga upp kunskaper om motståndarens taktik, teknik och materiel samt för att klargöra motståndarens operativa mönster.

Luftbevakning genomförs främst med radarsensorer. Den syftar till att skapa och vidmakthålla en auktoriserad luftlägesbild. Ett auktoriserat luftläge innebär att samtliga luftfartyg inom ansvarsområdet är upptäckta, målföljda och identifierade.

Sjöövervakning innebär systematisk inhämtning, bearbetning och sammanställning av sjölägesdata. Inhämtningsuppgiften syftar till att dokumentera och registrera sensorinformation om objekt, verksamhet eller geografiska förhållanden i havsområdet.

4.4 Ytövervakning

Ytövervakning syftar normalt till att genom observation klarlägga verksamhet eller förhållanden i stort, exempelvis fjärrvapenbekämpning, framryckningsriktningar, luftlandsättningar, sabotageförberedelser, innästlingsförsök samt säkerhetshotande verksamhet. Alla förband och civila myndigheter eller organisationer som kan lämna information om läget inom ett område samordnas så att man får största möjliga yttäckning. Ansvarig chef kan dock lämna delar av området utan ständig övervakning.

Uppgiften ska kunna utföras av samtliga förband som är grupperade inom ett visst område och samordnas av områdesansvarig chef. Ytövervakning sker främst genom bevakning av grupperingsplatser och iakttagelser från vår personal som förflyttar sig inom området. Som komplement till bevakningen kan observation, patrullering eller genomsök av viktiga terrängavschnitt genomföras.

Ytövervakning utförs normalt från flera observationsplatser som är belägna så att ett, om möjligt, sammanhängande område kan observeras. Ett fungerande samband måste säkerställas då avstånden kan vara långa. Vid svåröverskådlig terräng kan patrullering ske från luften med exempelvis UAV och fordon längs viktigare vägar och stråk, kust- och gränsområden eller fartygsled. För havsövervakning grupperas observationsplatser på öar och inlopp, patrullering kan ske med UAV eller hemvärnsflyg längs sjöleder och längs kuststräckor.

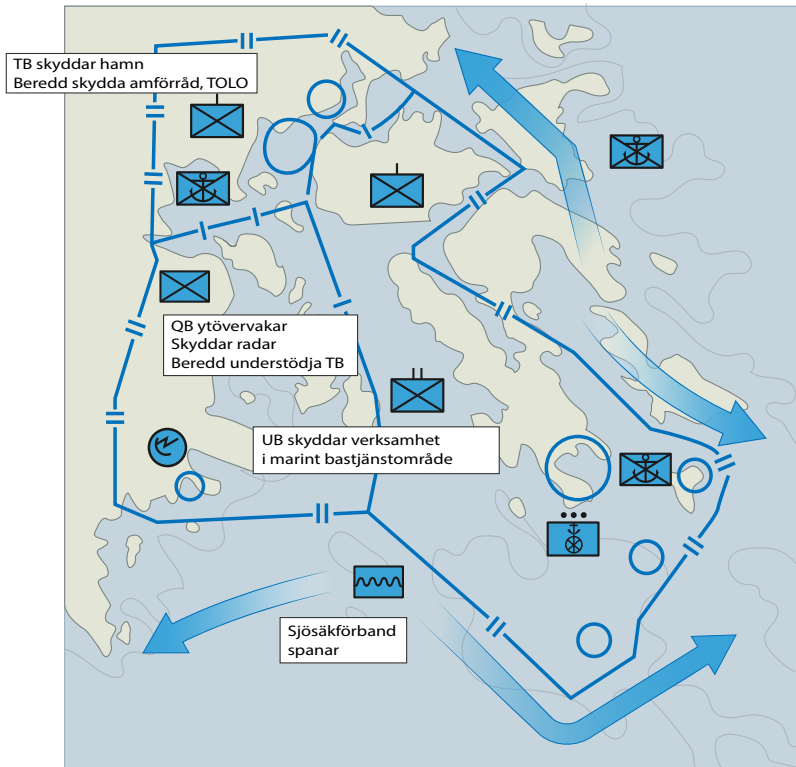

Bild 4.4 Exempel på ytöverbakning inom bastjänstområde i skärgårdsmiljö.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

4.5 Utfrågning och krigsfångeförhör

Utfrågning kan ske av flyktingar och civilbefolkning som finns kvar i området där vi bedriver verksamhet. Även egen personal som på grund av utförda uppdrag kan lämna betydelsefull information kan utfrågas. Syftet med utfrågningen är att inhämta detaljinformation som kan tillgodose underrättelsebehov. Detta kan omfatta rapportsammanfattning, överlämning av bilder eller filmer, kompletteringar till annan rapportering samt erfarenhetsrapportering. Underrättelse- och säkerhetsavdelningen inom förbandet har normalt ansvar för att utbilda personalen och samordna all utfrågning. Utfrågning och förhör ska genomföras av utbildade utfrågare och förhørsledare.

4.5.1 Utfrågning av egen personal

Utfrågning av personer som ingår i förbandet görs efter att de genomfört verksamhet som kan ge värdefull information, som exempelvis strid, spaning, patrullering eller rutinmässig transport inom förbandets område. Den kan även omfatta iakttagelser av motståndarens stridsteknik, uppträdande och vapenverkan. Slutsatser från en sådan utfrågning kan ligga till grund för behov av taktikanpassning eller omedelbara motåtgärder. Utfrågning ska ses som ett komplement till övrig rapportering efter genomförd verksamhet. Hela enheten ska utfrågas samtidigt och deltagarna ska ha möjlighet att återge en upplevd händelsekedja med egna ord.

4.5.2 Utfrågning av civilbefolkning och flyktingar

Utfrågning av civilbefolkning och flyktingar kan ge värdefull information om motståndarens verksamhet, utrustning, styrka och stridsvärde samt andra förhållanden i operationsmiljön som terrängens beskaffenhet och befintlig infrastruktur. All utfrågning av personer som vill lämna uppgifter till förbandet ska genomföras skyndsamt. Den ska rapporte-

ras för vidare handläggning. Om så behövs förs källförteckning, där de olika källornas tillförlitlighet ska anges. Vid behov kan tidigare värdering ändras och orsaken till ändrad värdering anges på förteckningen.

4.5.3 Förhör av krigsfångar

Förhör av krigsfångar kan ge viktig information om motståndarens verksamhet och avsikter samt ge svar på frågor om motståndarens stridsvärde. Bevapning och granskning av beteckningar och tjänstetecken på uniformer och fordon kan dessutom ge underlag för identifiering av förband och stridsindelning.

KOM IHÅG!

Fångtjänsten ska ske på ett sådant sätt att gällande internationell humanitär rätt efterföljs (bl.a. Genèvekonventionerna angående krigsfångars behandling och tilläggsprotokollen till konventionerna). All personal ska orienteras om behandling av krigsfångar samt åtgärder vid tillfångatagandet.

Om förbandet understöds av förhørsledare eller förhörssoldater med kunskaper i aktuellt språk kan förhör genomföras i anslutning till tillfångatagandet. Förhör bör genomföras så snart som möjligt efter tillfångatagandet, exempelvis direkt efter visitation eller vid fångsamlingsplats. Syftet med förhöret är dels att bedöma om krigsfången är av intresse ur underrättelsesympunkt, dels att klarlägga om krigsfången har information som är av omedelbar betydelse för förbandet. En illa genomförd utfrågning vid tillfångatagandet kan försvåra senare förhör.

Vilka krigsfångar som ska förhöras beslutas av chef. Krigsfångar kategoriseras med hänsyn till om de bedöms kunna tillgodose aktuella underrättelsebehov och är samarbetsvilliga. Att beakta är också vilka tidsförhållanden som finns samt tillgång till förhørsledare.

Fångrapport upprättas av chef för det förband som tagit krigsfångar. Den insänds till högre chefs underrättelseavdelning samt till chefen för den fångsamlingsplats dit krigsfångarna förs. Krigsfångar med högt underrättelsevärde rapporteras skyndsamt till högre chef.

Fångrapporten bör minst innehålla:

- datum, klockslag och plats för tillfångatagandet
- förband som tagit fångarna
- antal fångar, gradbeteckningar samt förbands- och truppslagsbeteckningar
- handlingar och föremål som omhändertagits vid tillfångatagandet
- omständigheter i samband med tillfångatagandet.

Ägna särskild uppmärksamhet åt att krigsfångarna inte får tillfälle att förstöra, kasta bort eller gömma undan handlingar och materiel eller samtala med varandra. Detta gäller såväl vid tillfångatagandet som under transporten till fångsamlingsplatsen.

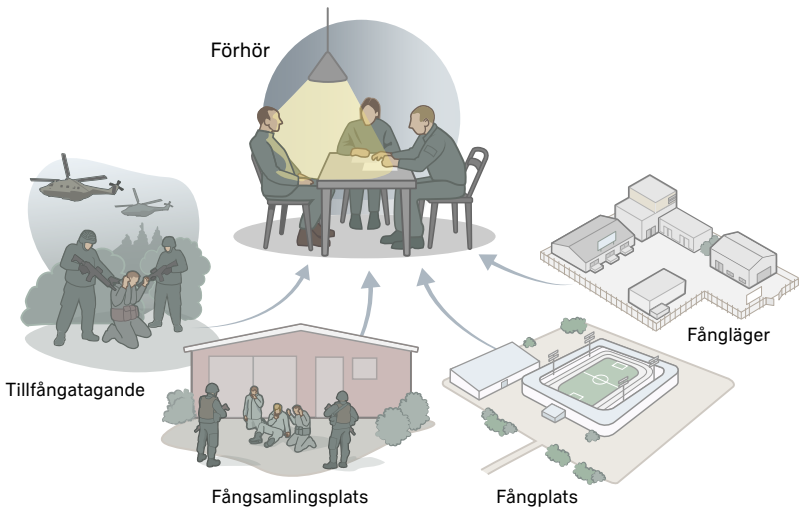

Bild 4.5 Förhörstjänstens allmänna gång.
 Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

4.6 Materiel- och dokumentfynd

Undersökning av påträffad materiel kan ge betydelsefull information och kunskap om motståndarens utrustning. Tillvaratagen okänd eller ändrad materiel undersöks så snart omständigheterna medger det. Genom att studera tagna eller erhållna handlingar går det att få viktig information av olika slag, ibland även om motståndarens avsikter. Handlingarna kan även ge upplysningar om identitetsfaktorer såsom soldatböcker, lägeskartor och förbandsnummer.

Handlingar med tidskritisk information eller mycket högt underrättsel-sevärde sänds snarast till högre chef för vidare undersökning och över-sättning. Om handlingarna rör motståndarens signal- och kryptotjänst förses de med säkerhetsskyddsklassificering för att inte röja att handlingarna påträffats.

Tillvaratagna handlingar ska förseas med anteckningar om när, var och under vilka omständigheter fyndet gjordes samt i förekommande fall vem eller vilka som kan kopplas till handlingarna. I syfte att underlätta vidare förhör antecknas förekomst av dokumentfynd hos krigsfånge på fånglapp. Påträffade handlingar med bedömt högt underrättelsevärde bör snarast vidarebefordras så att förhørsledare har tillgång till dem före utfrågning och förhör av krigsfånge.

Materiel- och dokumentfynd ska dokumenteras (om möjligt fotograferas), och materiel bör avbildas med måttskalor. Behov av specialutbildad undersökningspersonal eller särskilda hjälpmedel anmäls till högre chef. Fäst uppgift om fyndplats, avsändande förband och hänvisning till rapport på materielen före avtransport. Påträffad materiel som inte med säkerhet bedöms transportsäker (beakta särskilt risken för försätsminering) ska kvarlämnas på fyndplatsen, märkas ut och bevakas.

4.7 Underrättelsesamverkan

Underrättelse- och säkerhetsavdelningen genomför underrättelsesamverkan med sidoordnade förband, territoriellt ansvarig chef eller med civil myndighet. Sådan samverkan ska beordras av högre chef. Underrättelsesamverkan kan omfatta:

- utbyte av underrättelsebehov
- överenskommelser om delgivning av underrättelser
- samordning av resurser för inhämtning samt vid behov bearbetning och delgivning
- behov av gemensamma beredningar, exempelvis underrättelseberedningar och -bedömanden
- gränser för underrättelse- och intresseområden
- rapporteringsvägar och sambandsmedel.

I order för samverkan ska syfte, mandat och ansvarsförhållanden anges. Kan flera samverkanstillfällen förutses? Utarbeta då rutiner för samverkan, exempelvis kring tidpunkter, platser och en gemensam mall för dagordning. Uppkomna samverkansbehov anmäls till markterritoriell chef. Samverkan ska protokollföras så att beslut och gemensamma överenskommelser tydligt framgår. Dokumentet ska sedan undertecknas av parterna och snarast delges berörda samt rapporteras till högre chef. Då så krävs kan samverkansbefäl tillfälligt placeras i samverkande stab eller myndighet främst för att medge snabb tillgång till underrättelser samt säkerställa rapportvägar.

4.8 Rapportering

4.8.1 Allmänt

Rapporter ska utformas sakligt, entydigt och kortfattat. Av rapporteringsbestämmelserna ska framgå vad som ska rapporteras omedelbart samt hur denna rapportering ska ske. Det kan exempelvis gälla åsidosättande av krav på textskydd eller om rapporten ska insändas parallellt med flera olika sambandsmedel.

Om en underrättelse inhämtats genom utfrågning eller från annat förband ska källan anges vid rapportering. Genom det minskas risken för att information genom dubbelrapportering felaktigt betraktas som bestyrkt.

Vid rapportering av information ska så långt möjligt och lämpligt framgå:

- tidpunkt för iakttagelsen (stund)
- plats för iakttagelsen (ställe)
- antal iakttagna objekt (styrka)

- typ av objekt (slag)
- iakttagen verksamhet (sysselsättning)
- märkning/identifiering (symbol)
- informationens ursprung (sagesman).

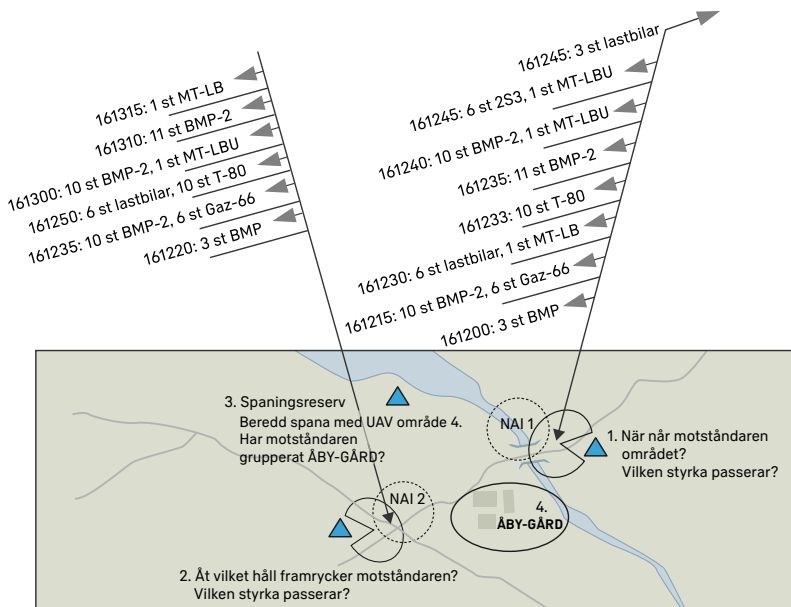
KOM IHÅG!

Ställ krav på noggrannhet av den som rapporterar. Sträva efter att så långt som möjligt rapportera motståndarens verksamhet på förbandets ledningsnät så att tidskritisk information kommer fram.

4.8.2 Rapportssammanfattning

En rapportssammanfattning består av en sammanställning av tidigare insända rapporter och kortfattade slutsatser kring motståndarens handlingsmöjligheter. Rapportssammanfattningen kan lämnas muntligt med stöd av karta eller skriftligt. Den utgörs då av oleat/stomskiss med förklarande text och dragna slutsatser.

Rapportssammanfattning kan göras på karta genom att efterhand förteckna inkommande rapporter från respektive observationsplats. Med stöd av denna sammanställning kan man sedan fastställa t.ex. hur många motståndare som har passerat eller befinner sig mellan två observationsplatser. Vid denna typ av grafisk sammanställning visas en sammanfattning av vad respektive observationsplats har inrapporterat: typ av förband, tidpunkt för observation och framryckningsriktning.

Motståndaren passerade 161200–161400 längs väg A i västlig riktning med 30 st pansarskyttefordon, 10 st stridsvagnar och 6 st bandhaubitsar. Fordonsmärkning ett grått kryss på sidoplåtarna.

Bedömning

Längs väg A framryckte en förstärkt mekaniserad bataljon. Troligen finns bandhaubitskompaniet grupperat i anslutning till ÅBY-GÅRD, det är möjligt att en logistikpluton även är grupperad i detta område. Om bandhaubitskompaniet är grupperat indikerar det att anfall föreligger.

Bild 4.6 Grafisk sammanställning av rapporter från observationsplatser.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

4.8.3 Rapportering av eldverksamhet samt flyg- och fjärrbekämpning

Observation av motståndarens eldverksamhet kan ge värdefulla upplysningar om gruppering av artilleri, pjästyper, ammunitionslag och eldtaktik. Rapportera främst var beskjutning genomförs, när och under vilken tid samt med vilken intensitet. Om möjligt ange vilka beskjutna områden som kan lämpa sig för undersökning av krevadgropar och oexploderad ammunition. Utöver detta rapporteras på samma sätt även motståndarens markmålsbekämpning med flyg.

Rapportering av motståndarens eldverksamhet sker främst genom periodisk rapportering till högre chef. Syftet är att klarlägga förändringar i bekämpningens omfattning och inriktning.

Av rapporten ska det framgå:

- tidpunkt, typ och plats för bekämpning
- antal flygföretag
- typ av anfall
- observerade resultat av vår bekämpning
- mål för motståndarens bekämpning.

EXEMPEL

Flygbekämpning mot VJ Tnr 121250. Attackföretag med fyra fpl. Dykanfall med raketer mot grk pjpl. Två grk bekämpade. Förvarning skedde två minuter före attacken via FM Broadcast.

5 Bearbetning

5.1 Grunder

Syftet med bearbetning är att tillgodose chefens behov av beslutsunderlag och att besvara underrättelsebehov. Normalt utarbetas även prognoser om kommande händelseutveckling, underlag för underställda och underlydande chefer samt underlag för planering, inhämtning och hemställan. Utöver detta ska kontinuerligt motståndarens läge, stridsvärde, verksamhet och handlingsmöjligheter kunna presenteras.

Bearbetning ska fortlöpande utvärderas för att avgöra om underrättelsebehoven kan tillgodoses i tid och att underlagen är användbara som stöd för chefens beslut. Inkommen information och underrättelser bearbetas snarast. Normalt bearbetas endast den information som har betydelse för de prioriterade underrättelsebehoven och för planeringen och genomförandet av tilldelad uppgift. Övriga underrättelser vidarebefordras till högre chef. En viss bearbetning som inte hänger samman med egen uppgift kan dock beordras av högre chef.

Vid bearbetning jämförs inkommen information med redan tillgängliga underrättelser för att klarlägga:

- Vad har informationen för betydelse i förhållande till det som redan är känt?
- Förändrar, bekräftar, motsäger eller tillägger informationen något av betydelse?
- Avser informationen att vilseleda?
- Föranleder informationen någon ändring av gjorda bedömningar?

5.2 Registrering

5.2.1 Allmänt

All mottagen information och underrättelser ska registreras. Ett tydligt och gemensamt system för registrering är en förutsättning för att information ska kunna hanteras under lång tid och överlämnas mellan olika arbetslag. Ett genomarbetat system för registrering, källhänvisning och gallring underlättar även möjligheterna att värdera tillförlitlighet och sakriktighet.

På grund av tidsbrist kan det bli nödvändigt att tillfälligt begränsa registreringen eller att senarelägga den. Registrering får inte bli ett självändamål eller bedrivs så att delgivning av information eller underrättelser fördröjs.

Registreringen *ska* minst omfatta:

- vilken information som mottagits
- när den mottogs
- vem den kom från
- vem eller vilka som har delgivits.

Registrering *kan* i mån av tid och behov omfatta:

- Tidsregistrering – den mottagna informationen skrivs in i ett register efter registrerings- och händelsetidpunkt. Tidsregistrering kan även ske genom att förteckna tider för inrapportering eller händelser på tidslinjal, plott, lager eller lägeskarta.
- Geografisk registrering – underlättar bearbetning av händelser inom underrättelse- och intresseområde. Geografisk registrering genomförs normalt genom att föra lägeskarta/lager som utvisar motståndarens läge och verksamhet i detalj inom förbandets område.

- Sak- eller händelserregistrering – strukturerar informationen efter sakinnehåll. Syftet är att kunna återsöka all information om en viss händelse, verksamhet, materiel eller person.
- Identitetsregistrering – ger överblick över information som omfattar identitetsfaktorer, såsom symboler, numreringar eller signaturmateriel. Genom detta kan slutsatser dras avseende motståndarens indelning, kapacitet, förmåga och intentioner.

5.2.2 Underrättelseliggare

Underrättelseliggaren är ett särskilt register för inkommande rapporter och orienteringar som bedöms ha underrättelsevärde eller betydelse för förbandets säkerhetstjänst. Den förs på alla nivåer inom underrättelsetjänsten för att skapa överblick och spårbarhet av in- och utgående information. Informationen ska informationssäkerhetsgranskas och vid behov informationssäkerhetsklassas. I underrättelseliggaren ska informationen om möjligt vara sökbar.

Underrättelseliggare						
Förband:				Period:		
Tidsnummer	Från	Ärendemening	Bedömning	Delges	Övr. åtgärd	
231430	EK	32 st strv frn mot ÅDALEN via SÖRVIKEN	Strvbataljon tidigare observerad i BYHOLMA (undrapp 230915) omgrupperar mot ÅDALEN	VJ, VL	Larmrapport	

Exempel på underrättelseliggare.

Underrättelseiggare						
Förband:				Period:		
Stund	Ställe	Styrka	Slag	Sysselsättning	Symbol	Sagesman
13:20- 14:30	SÖRVIKEN	32 st	Strv	Frr mot ÅDALEN	Gul romb	EK 01

Underrättelseiggare som bygger på 7S-rapportens uppbyggnad.

5.3 Värdering

5.3.1 Allmänt

Värdering syftar till att klarlägga om informationen är högt eller lågt prioriterad med hänsyn till förbandets uppgift. Underrättelsebehoven ligger till grund för det löpande arbetet och för prioritering av bearbetningen. Värdering omfattar:

- förberedande granskning
- bedömning av källans tillförlitlighet
- värdering av informationens sakriktighet.

Information som bedöms viktig och brådskande mot bakgrund av redan kända förhållanden och gällande stridsplan delges snarast berörda chefer. Den information som inte ger en entydig bild, men ändå måste delges, ska åtföljas av kommentarer om olika alternativ.

5.3.2 Förberedande granskning

Den förberedande granskningen syftar till att bedöma och klarlägga om informationen:

- ska delges omedelbart eller först efter vidare bearbetning
- tillgodoser egna eller högre chefs underrättelsebehov
- berör förhållanden inom eget underrättelseområde
- tillgodoser sidoordnad eller underställd chefs anmälda underrättelsebehov
- kan vara av intresse eller påverka högre eller sidoordnad chef.

Den information som för tillfället saknar betydelse eller är av begränsat intresse för pågående bearbetningsuppgifter registreras och vidarebefordras till högre chef. För att värdera relevansen kan följande frågor ställas:

- Sakområde – tillgodoses förbandets eller högre chefs underrättelsebehov? Bedöms det kunna påverka egen uppgift?
- Geografiskt läge – avser informationen förhållanden inom förbandets underrättelseområde eller intresseområde? Om inte: vidarebefordra till högre chef för vidare bearbetning.
- Tidsförhållanden – är informationen aktuell och bedöms den ha fortsatt betydelse?
- Redundans – är det ny information eller återges redan känd information utan att tillföra något väsentligt? Bedöms den komma från samma ursprungskälla?

5.3.3 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet bedöms främst mot bakgrund av tidigare erfarenheter av en källa. När det gäller tekniska sensorer är det viktigt att ha en kunskap om funktionssätt och vilka begränsningar som finns. Vid behov förtecknas olika källors tillförlitlighet i en särskild källförteckning. Förteckningen revideras fortlöpande med hänsyn till de olika källornas konstaterade tillförlitlighet och vid behov av ändrad värdering anges orsaken. Tillförlitlighet förtecknas främst vid förband med ett större antal källor där det finns behov av en ökad precisering av tillförlitligheten. Exempelvis kan detta behov finnas vid värdering av mänskliga och öppna källor.

I de fall en källa är en person tas hänsyn till om denna har tillräcklig utbildning, kunskaper, erfarenhet, motivation och förmåga för att inhämta och delge pålitlig information. Även tidpunkt, sätt, plats eller andra omständigheter som kan ha påverkat möjligheterna för personen att inhämta informationen ska vara med i bedömningen. Hänsyn tas också till hur källan erhållit informationen och motivet till att överlämna den. Detta gäller särskilt tillfälliga källor, det vill säga uppgiftslämnare som på eget initiativ tillhandahåller information. Särskilt granskas om det är en förstahandsinformation som en uppgiftslämnare eller källa har haft direkt tillgång till eller om det är andrahandsinformation som återges.

Tillförlitlighet anges med följande beteckningar. Natobegrepp anges inom parentes.

A	=	Fullt tillförlitlig	(Completely reliable)
B	=	Vanligen tillförlitlig	(Usually reliable)
C	=	Ganska tillförlitlig	(Fairly reliable)
D	=	Vanligen inte tillförlitlig	(Not usually reliable)
E	=	Inte tillförlitlig	(Unreliable)
F	=	Tillförlitligheten kan inte bedömas	(Reliability cannot be judged)

Beteckningen A används i undantagsfall och då endast för en källa som har god utbildning, lång erfarenhet och som är känd för att lämna korrekt information.

5.3.4 Sakriktighet

Informationens sakriktighet kontrolleras fortlöpande genom att jämföra den med redan kända förhållanden. Genom detta klarläggs om informationen är aktuell, överensstämmer med tidigare mottagen information (särskilt sådan vars sakriktighet har kunnat kontrolleras) och om den verkar möjlig med hänsyn till tids- och avståndsförhållanden eller tekniska faktorer. Information som motsäger eller inte till alla delar överensstämmer med tidigare mottagen information eller kända sakförhållanden bör kontrolleras genom förnyad inhämtning.

Sakriktighet anges med följande beteckningar. Natobegrepp anges inom parentes.

1	= Bekräftad	(Confirmed by other sources)
2	= Sannolikt riktig	(Probably true)
3	= Möjligen riktig	(Possibly true)
4	= Tvivelaktig	(Doubtful)
5	= Osannolik	(Improbable)
6	= Sakriktigheten kan inte bedömas	(Truth cannot be judged)

Flera källor som oberoende av varandra ger likartad information innebär i regel att sakriktigheten i informationen stärks. Källorna bör dessutom vara av olika slag eller typer för att en balanserad tolkning och värdering av sakriktigheten ska kunna göras och risken för vilseledning minskas. Underrättelser som tycks bekräfta tidigare information bör kontrolleras till sitt ursprung så att de inte härstammar från samma källa.

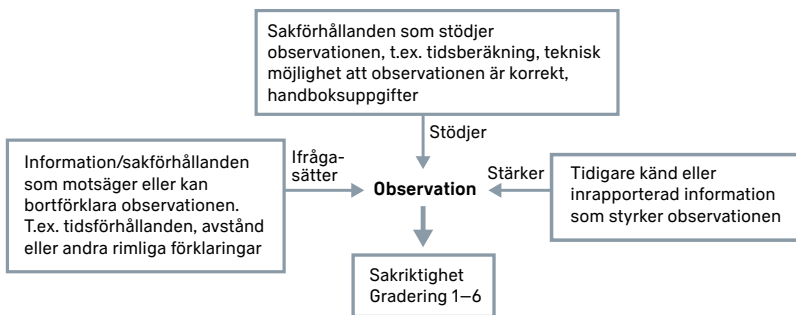

Bild 5.1 Värdering av sakriktighet.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Tillförlitlighet och sakriktighet ska bedömas oberoende av varandra. En ”osannolik” information kan komma från en ”fullt tillförlitlig” källa. Värdering av tillförlitlighet och sakriktighet kan vid rapportering anges i omedelbar anslutning till varje informationselement. Beteckningar på tillförlitlighet och sakriktighet kan antecknas på inkommande rapport samt i underrättelseloggare.

5.4 Analys och sammanställning

5.4.1 Allmänt

Analys innebär att bryta ner information i dess beståndsdelar genom att välja ut, sortera, jämföra och strukturera relevant information för vidare detaljgranskning. Syftet är att identifiera vilka sakuppgifter som är betydelsefulla för den fortsatta bearbetningen.

Sammanställning innebär att föra samman information som har anknytning till varandra och därigenom tydliggöra relationer, sammanhang och eventuella mönster. Genom detta skapas en sammanvägd bild som sedan kan användas för att dra slutsatser och förtydliga om informationen bekräftar, förändrar eller motsäger tidigare uppfattning. Vid sammanställning är visualisering av stor betydelse för att förtydliga mönster och sammanhang.

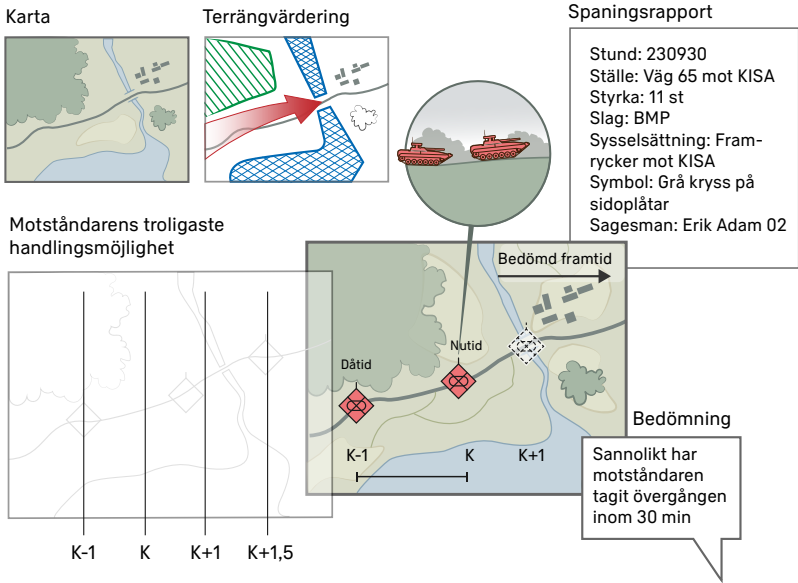

Bild 5.2 Sammanställning som stöd för bedömning.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

5.4.2 Geografisk sammanställning och lägeskarta

Geografisk sammanställning används för att förtydliga geografiska sammanhang och tendenser eller mönster i motståndarens aktiviteter eller verksamhet. En sådan sammanställning görs på karta, plott, oleat, lager eller stomkarta. Sammanställningen kan på så sätt jämföras med tidigare gjorda bedömningar av motståndarens handlingsmöjligheter. Den kan även identifiera förekomst eller frånvaro av indikatorer som stöd för lägesuppföljningen. Plottning på karta kan även användas för att sammanställa inträffade händelser över tid.

Lägeskartan utgör grunden för den gemensamma lägesbilden när det gäller motståndarens läge och verksamhet. Den ska minst utvisa motståndarens senast kända gruppering, räckvidder, stridsvärde och inhämtningsförband. Anteckna på lägeskartan när den senast uppdaterades. Det ska klart framgå vilken information som är säker och bekräftad respektive vilken som är obekräftad.

Vid behov förs särskild karta över eldverksamheten vid motståndarens understödsförband (artilleri, granatkastare, raketartilleri) samt flyg- och robotförband. En sådan karta kan kompletteras med en tidssammanställning. Sammanställningen förtydligar tendenser i motståndarens eldverksamhet, målval, geografiska målområden och eldverkanstider.

Motståndarens läge och verksamhet i detalj inom underrättelseområdet förs i regel ned till två ledningsnivåer under den egna. Lägeskartan vid bataljon bör redovisa läget inom eget område för motståndarens plutoner och tyngre vapensystem. Utanför det egna området anges läget för motståndarens kompanier. Vid brigad redovisas motståndarens kompanier inom eget område och utanför eget område förs läget på motståndarens bataljoner. Utöver inrapporterad verksamhet kan en geografisk sammanställning även förses med andra uppgifter, t.ex. räckvidder och olika beräkningar för när en motståndare kan nå ett visst område.

5.4.3 Tidssammanställning

All information som innehåller uppgifter om tid och datum kan visualiseras med hjälp av tidsdiagram eller tids-/händelsematriser. Tidsdiagram kan användas för att klarlägga mönster, omslagspunkter och förändringar i tidpunkter för olika händelser eller verksamhet, t.ex. målval, tidsintervall mellan insatser, vapentyper och styrketillväxt. Tidsdiagram kan vara vertikala, cirkulära, enkla eller flergrenade.

Vertikalt tidsdiagram

Ett vertikalt tidsdiagram kan användas för att sammanställa rapporter från observationsplatser längs en framryckningsriktning. Diagrammet ger möjlighet att bedöma framryckningshastighet genom vinkeln på linjen mellan olika observationsplatser, huruvida förband avviker från framryckningsvägen samt trafikintensitet längs framryckningsriktningen.

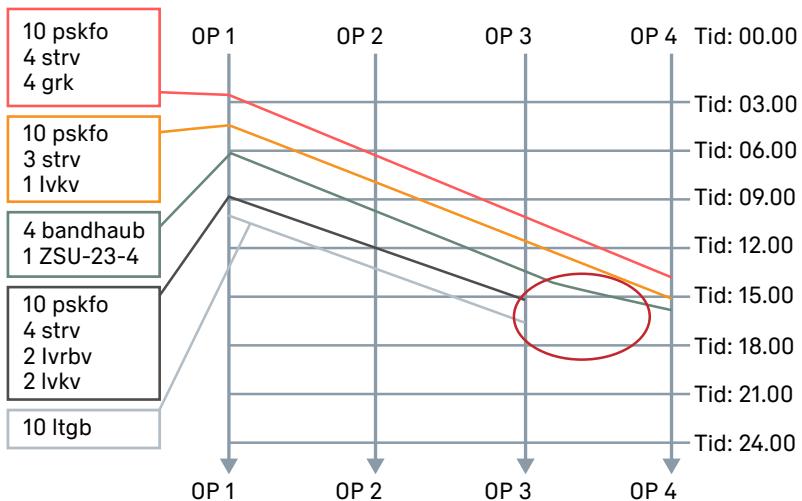

Bild 5.3 Exempel på ett vertikalt tidsdiagram.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Cirkulärt tidsdiagram

Genom att använda ett cirkulärt tidsdiagram kan man sammanställa och visualisera tidsintervall mellan olika inträffade händelser. Det kan röra motståndarens eldverksamhet, fjärrbekämpning, attackflygföretag, sabotage, fördelning av målval eller vapentyper. Sammanställningen är främst användbar vid lågintensiv verksamhet. Syftet med den är att

kunna dra slutsatser avseende frekvens, mönster i val av tidpunkter och aktivitet eller händelser.

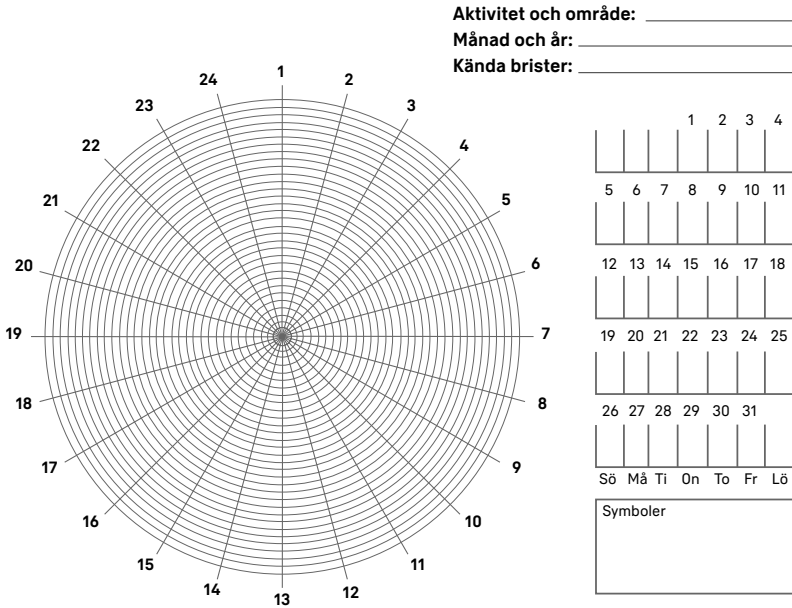

Bild 5.4 Exempel på cirkulärt tidsdiagram.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Tids-/händelsematris och tidslinjal

Tids-/händelsematris och tidslinjal åskådliggör i vilken ordningsföljd händelser inträffar. Denna typ av sammanställning används främst för att visualisera inrapporterade händelser och jämföra dem med framtagna verksamhetsindikatorer. Dessa sammanställningar kan också användas för att göra prognoser om motståndarens kommande verksamhet eller identifiera och förtydliga mönster i inträffade händelser.

En tids-/händelsematris används för att strukturera händelseförlopp. På den kan det framgå tidpunkter avseende platser, aktiviteter och händelser. Genom att använda denna metod framgår mönstret i en aktörs aktiviteter och verksamheter. Tids-/händelsematrisen kan också vara flergrenad för att visualisera samband mellan olika händelser för att klargöra mönster. Matrisen kan även användas för att i kombination med doktrinmallar och tidsförhållanden utarbeta relevanta indikatorer för en motståndares verksamhet.

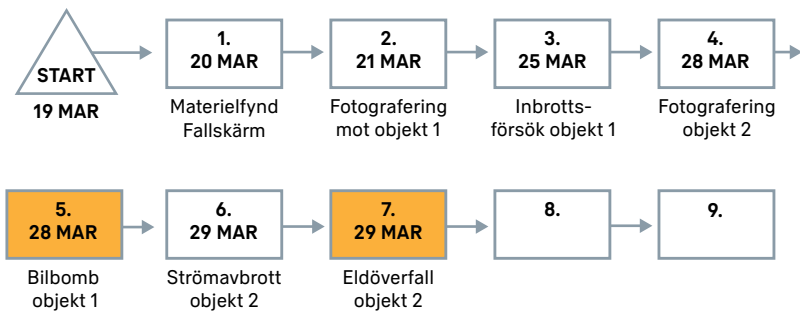

Bild 5.5 Tids-/händelsematris används för att kronologiskt ordna händelser i den följd de inträffar.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Efter hand som indikatorer observeras markeras de på tidslinjalen och slutsatser kan dras avseende mönster, tidpunkter och om handlingens möjlighet håller på att inträffa. Om flera olika tidslinjaler används kan dessa jämföras för att klargöra sannolikheten för olika handlingens möjligheter. Flergrenade tidslinjaler kan också användas för att presentera mönster och relationer.

HANDBOK

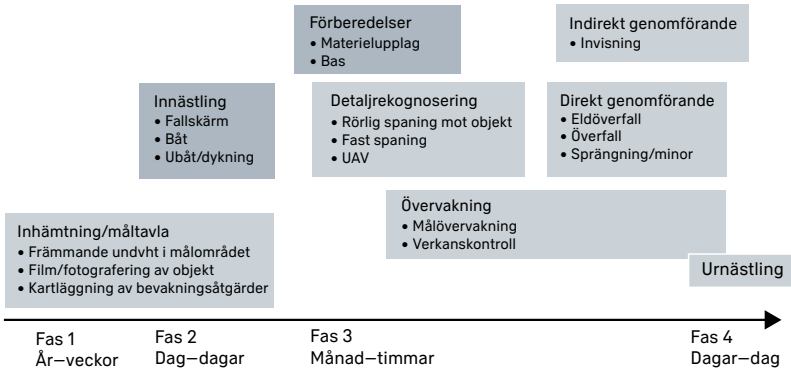

Bild 5.6 Flergrenad tidslinjal kan användas för att grafiskt presentera mönster i aktivitet. Exemplet utvisar indikatorer och aktiviteter för sabotage.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

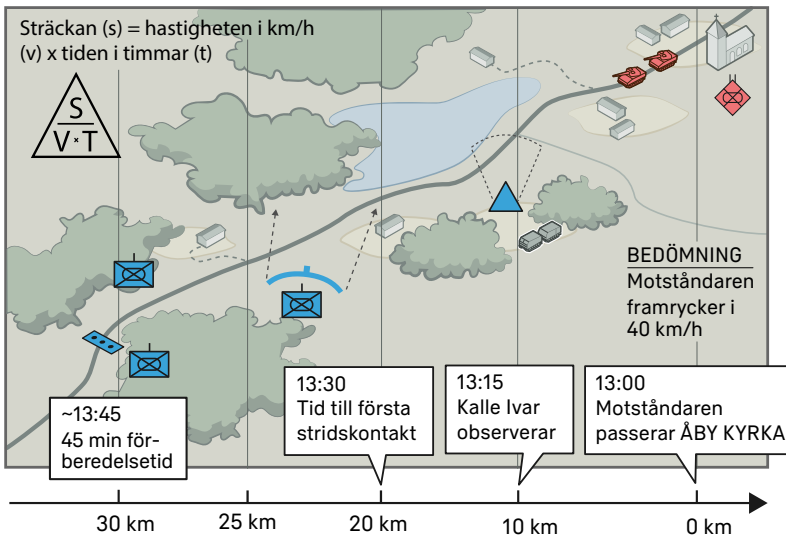

Bild 5.7 Exempel på tidslinjal. Sträckan är känd och bedömning görs utifrån rapport av upptäckt av motståndare.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

5.4.4 Organisations- och identifieringsöversikt

Genom att sammanställa organisations- och identitetsfaktorer kan man visualisera information som omfattar organisationsbestämmande vapen- och materielsystem. Även annat underlag kan visualiseras för identifiering, som tornnummer, taktiska symboler och emittertyper. Sammanställningen kan även ligga till grund för styrkeberäkning och nedkämpningstabla. Underlag för detta erhålls normalt från högre chef och utarbetas under steg 2 av underrättelseberedning av operationsmiljön.

Av identifieringsöversikten bör motståndarens lednings- och lydnessförhållanden, stridsindelning samt vanligt förekommande förstärkningsförband framgå. Syftet med översikten är att få överblick över rapporter som omfattar identifierings- eller organisationsfaktorer och att underlätta sammanställning av sådana rapporter. Dessa identitetsfaktorer förtecknas efter hand på förbandstablaer och delges normalt högre chef i den periodiska underrättelserapporteringen.

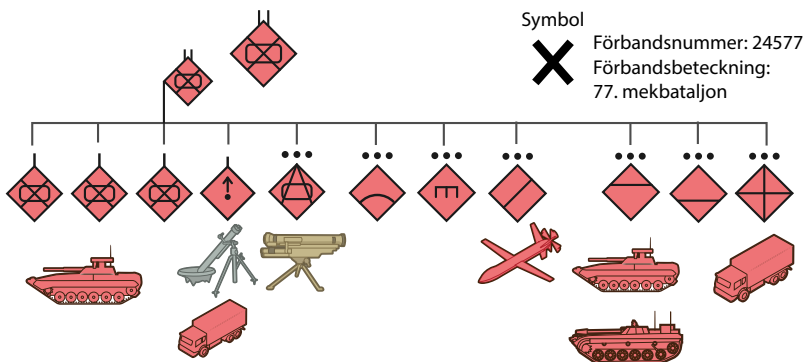

Bild 5.8 Exempel på organisations- och identifieringsöversikt.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Genom att identifiera motståndarens staber och förbandstyper skapas underlag för att överväga motståndarens läge, styrka, gruppering och

handlingsmöjligheter. Organisations- och identifieringsöversikter kan också vara ett stöd för att dra slutsatser av vilka ytterligare enheter ur samma förband som borde finnas i närheten men som ännu inte har lokaliserats eller observerats. Om motståndarens enheter är mycket rörliga kan det medföra svårigheter att bedöma vilka observationer som gäller samma enhet. För att klarlägga vilka observationer som hör samman kan man beräkna förflyttningstider mellan olika geografiska platser och jämföra dessa med tiderna för observationerna.

För att identifieringarna ska kunna göras krävs det information om utmärkande drag hos motståndarens förband. Detta kan omfatta organisations- och effektbestämmande materiel, t.ex. ingående vapen- och materielsystem samt signaturmateriel. På samma sätt kan observationer av enheter med annan materiel, utrustning eller beteckningar ge indikationer på att ett nytt förband eller ny förbandstyp tillkommit.

KOM IHÅG!

Observation av ett visst vapen- eller materielsystem ska sättas i sitt sammanhang och jämföras med andra rapporter. Ställ därför krav på noggrannhet av den som rapporterar, särskilt vid observation av signaturmateriel eller andra förhållanden och indikatorer som besvarar prioriterade underrättelsebehov. Underlaget kommer alltid att vara mer eller mindre osäkert och allt kommer inte att upptäckas inom ett visst område. Dessutom kan man inte förutsätta att motståndarens förband är numerärt uppfyllda enligt organisationstablåerna.

Fiktiva identifieringsbeteckningar

En metod att strukturera information om motståndares förband är att använda fiktiva identifieringsbeteckningar (fiktiva ID). Som grund för dessa ligger främst

- vilka förband motståndaren disponerar mot vårt område
- terrängens begränsningar, som vägnät och hinder
- motståndarens doktrin och taktiska standardförfarande
- motståndarens bedömda mål, t.ex. vilken terräng motståndaren vill behärska.

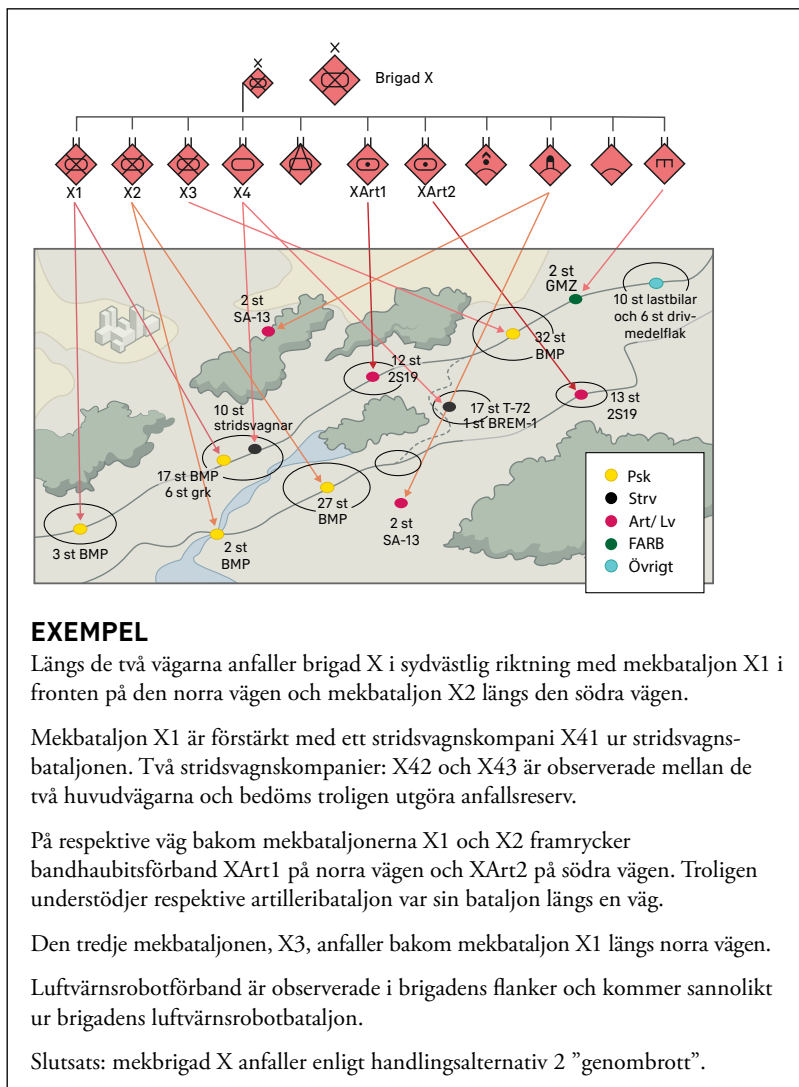
Fiktiva ID används främst vid brigad och högre förband, då benämningen av en motståndares förband saknas eller endast delvis är känd. De utarbetas under underrättelseberedning av operationsmiljön och används sedan vid verksamhetsbearbetningen. Fiktiva ID är en arbetshandling.

Syftet med användningen av fiktiva ID är att kunna strukturera information om motståndaren för att klarlägga stridsindelning, gruppering och gränser mellan olika förband. Genom att systematiskt strukturera information om upptäckta materielsystem (fördelat på olika materielslag och verksamhet inom olika geografiska områden) kan man dra slutsatser om stridsindelning och handlingsmöjligheter. Det ger också möjligheter att systematisera identitetsfaktorer. För att ett förband ska anses vara identifierat krävs normalt att flera olika identitetsfaktorer rörande en enhet är kända.

KOM IHÅG!

När ett förband har identifierats ska fiktivt ID behållas för att bibehålla spårbarheten i bedömningar och rapportering.

Fiktiva ID anges normalt på en förbandstabla och består i regel av en kombination av bokstäver och siffror. På karta kan olika färger användas för att förtydliga en enhets läge eller verksamhet i terrängen. Vid behov kompletteras benämningarna med att man anger truppslag eller tjänstegren med hjälp av siffror eller bokstäver.

EXEMPEL

Längs de två vägarna anfaller brigad X i sydvästlig riktning med mekbataljon X1 i fronten på den norra vägen och mekbataljon X2 längs den södra vägen.

Mekbataljon X1 är förstärkt med ett stridsvagnskompani X41 ur stridsvagnsbataljonen. Två stridsvagnskompanier: X42 och X43 är observerade mellan de två huvudvägarna och bedöms troligen utgöra anfallsreserv.

På respektive väg bakom mekbataljonerna X1 och X2 framrycker bandhaubitsförband XArt1 på norra vägen och XArt2 på södra vägen. Troligen understödjer respektive artilleribataljon var sin bataljon längs en väg.

Den tredje mekbataljonen, X3, anfaller bakom mekbataljon X1 längs norra vägen.

Luftvärnsrobotförband är observerade i brigadens flanker och kommer sannolikt ur brigadens luftvärnsrobotbataljon.

Slutsats: mekbrigad X anfaller enligt handlingsalternativ 2 ”genombrott”.

Bild 5.9 Exempel på nyttjande av fiktivt ID.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

5.4.5 Nedkämpningstablå

En nedkämpningstablå används för att sammanställa och bedöma effekten av vår vapenverkan och grundas främst på inrapporterad bekämpning. Den sammantagna verkan rapporteras i förbandets periodiska underrättelserrapport och utgör underlag för högre chefs verkansbedömning. Nedkämpning av högvärdiga eller prioriterade mål rapporteras direkt till högre chef. Den sammanställda nedkämpningstablåen ger dels underlag för att bedöma aktuellt läge och stridsvärde, dels för styrk jämförelser under genomförandet av pågående uppgift.

Bedömning av effekten av vår vapenverkan grundas på fysisk bekämpning och på funktion. Den fysiska bekämpningen anges i antal bekämpade vapen- eller materielsystem. Funktion anges som motståndarens bedömda stridsvärde och avser en sammanvägd bedömning av motståndarens förluster och förmåga att genomföra sin bedömda uppgift.

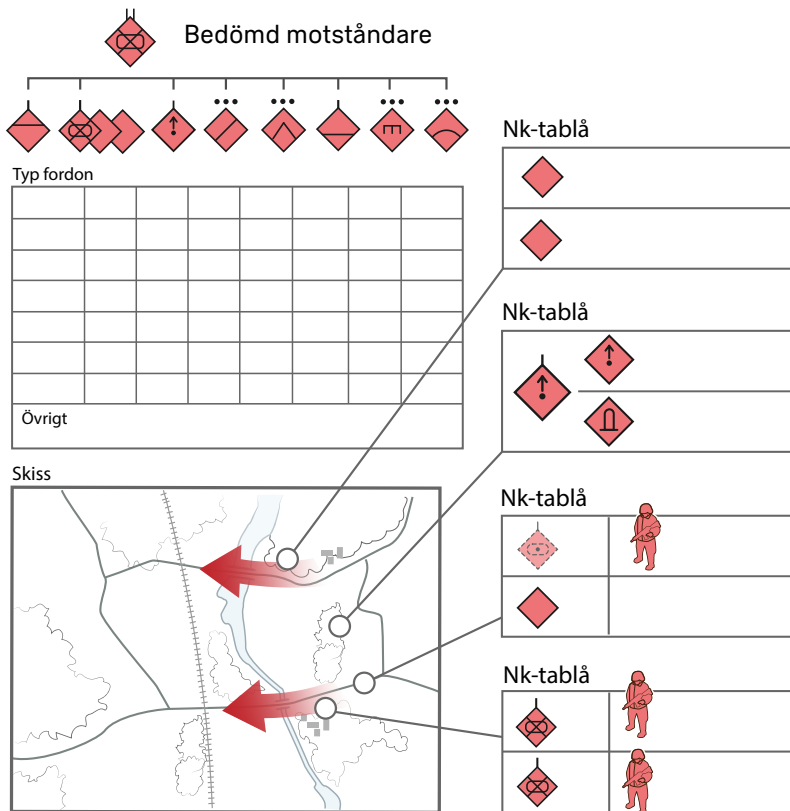

Bild 5.10 Exempel på nedkämpningstablå, här med bedömd geografisk och organisatorisk avräkning.
 Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

5.5 Tolkning

5.5.1 Allmänt

”Tolkning innebär att ge information mening, sammanhang och innebörd varefter slutsatser dras.”

R UND 22

Tolkning grundas på en kombination av kritiskt tänkande och logisk slutledning. Den omfattar både *kvantitativa* inslag, t.ex. beräkningar av tidsförhållanden, kapacitet och räckvidder, och *kvalitativa* överväganden för att bedöma, värdera och göra antaganden.

För en korrekt tolkning krävs erfarenhet och goda kunskaper om taktiska principer, organisation, utrustning, terräng, vädrets möjligheter och begränsningar samt kunskap om motståndarens övergripande doktriner. Tolkning är i huvudsak en mental process där registrering och sammanställningar ska vara ett stöd för att enkelt och snabbt plocka fram systematiserad fakta. Det är bara undantagsvis som inhämtad information omedelbart, fullständigt och korrekt klagör ett sakförhållande eller en kommande händelseutveckling. I regel är information om motståndarens aktuella läge, syfte och tillvägagångssätt oklar, motstridig, ofullständig eller till och med vilseledande. Underrättelsepersonal utgör ett naturligt mål för motståndarens vilseledning. Genom att använda en strukturerad metod för bearbetning och inte dra förhastade slutsatser minskas risken för vilseledning.

Fakta kan vara positiva, i betydelsen att de verifierar en uppgift, eller negativa, som frånvaron av en förväntad verksamhet eller aktivitet. En rapport som innebär att läget hos en motståndare är oförändrat kan vara lika viktig som en uppgift om förändring. Även uppgifter som bekräftar tidigare underrättelser är av värde.

5.5.2 Metodik vid tolkning

Tolkningen ska värdera om inkommen information bekräftar, förändrar eller motsäger tidigare bedömningar samt om prioriterade underrättelsebehov kan tillgodoses.

Vid tolkning bör följande frågor besvaras:

- Vad/vem är det som observeras? Vad är innebörden och konsekvensen av det? Varför är det betydelsefullt?
- Vad gör den/det? Finns det förändringar i aktiviteten? Varför?
- Vilken är den omedelbara respektive långsiktiga betydelsen? Varför? Är det frågan om vilseledning?
- Vilken är den sammantagna betydelsen av svaren på föregående frågor? Hur inverkar detta på vår verksamhet? Påverkar det något beslut? Bör vi vidta någon åtgärd?

Faktoranalys

Faktoranalys är en metod för att strukturera informationen ovan. Genom att arbeta fram analysen steg för steg så undviks att förhastade slutsatser dras. Därför struktureras analysen i fyra moment:

Beskrivning av fakta → analys av innebörden → slutsatser → överväganden av åtgärd	
<p>1 FAKTA (vad är känt om motståndaren)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Läge • Stridsvärde • Organisation • Utrustning • Reserver
<p>2 INNEBÖRD (vad betyder detta)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Observation och verkan • Framryckning • Gruppering • Hinder • Knutpunkter • Räckvidder • Distanser • Styrkeförhållanden • Möjligheter att byta kraftsamlingsriktning
<p>3 SLUTSATS (för motståndaren och oss)</p>	<p>Motståndaren kan ... Motståndaren kan inte ... Motståndaren måste ...</p>
<p>4 ÅTGÄRD (vad måste göras)</p>	<p>Inrikta inhämtningen mot ... Tilldela inhämtningsuppgifter ...</p>

5.5.3 Indikatorbaserad tolkning

Det går att bedöma motståndarens läge, verksamhet och stridsvärde med utgångspunkt i observerade indikatorer. Resultatet kan sedan användas för att bekräfta eller vederlägga hypoteser och handlingsmöjligheter. Metoden utgår från de indikatorer kopplade i tid och rum som tagits fram för varje hypotes eller handlingsmöjlighet. Med stöd av de observerade indikatorerna kan därefter sannolikheten bedömas för att respektive hypotes eller handlingsmöjlighet stämmer. Desto fler och särskiljande indikatorer som talar *för* en bedömning desto högre konfidentsgrad kan bedömningen ges.

Många indikatorer kommer normalt att stödja flera olika hypoteser. Tanken med metoden är att kunna klarlägga vilka indikatorer som är

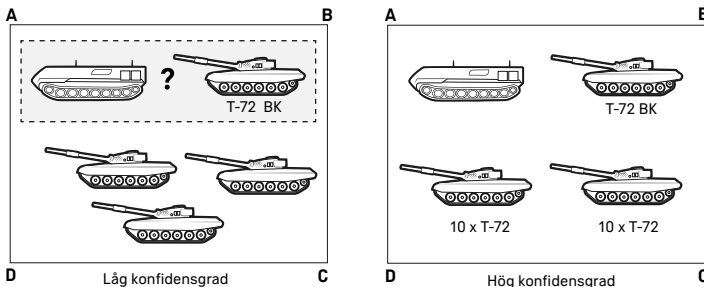
urskiljande för varje hypotes eller handlingsmöjlighet. Dessa indikatorer används för att inrikta inhämtningen. Förutom indikatorer påverkar i regel även andra faktorer bedömningen av giltigheten för en hypotes, t.ex. terrängförhållanden och tidsberäkningar.

EXEMPEL

Underrättelsebehov. Finns stridsvagnsbataljon inom område A-B-C-D?

Hypotes: Det finns en stridsvagnsbataljon grupperad inom område A-B-C-D.

Indikatorer: fler än 15 strv T-72, förekomst av ledningsfordon.

Tre stridsvagnar av samma typ har observerats i området. Detta ger en låg konfidensgrad för hypotesen om att det finns en stridsvagnsbataljon inom området. Däremot finns det en högre konfidensgrad för bedömningen att det finns ett stridsvagnskompani inom området. För att motbevisa hypotesen inriktas därför inhämtningen mot att lokalisera eventuella ledningsfordon. Förekomsten av ledningsfordon indikerar att bataljonen är i området. Om den fortsatta inhämtningen medför observation av ytterligare stridsvagnar inom området i kombination med ett eller flera ledningsfordon medför det en högre konfidensgrad för att det finns en stridsvagnsbataljon inom området. För att kunna dra slutsatser är det nödvändigt att fastställa hur många stridsvagnar som måste observeras samt ta hänsyn till den geografiska spridningen inom området.

Bild 5.11 Exempel på indikatorbaserad bedömning.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

5.5.4 Uttryckssätt i bedömningar

”Alla bedömningar som bygger på ofullständig information präglas av osäkerheter och därmed ett behov av att kunna kommunicera hur säker eller osäker en bedömning är till mottagaren. Detta görs genom att uttrycka sannolikhet.”

R UND 22

Bedömningar är resultaten av tolkning av de fakta som föreligger och de antaganden som gjorts efter hand. De kan vara resultat av strikt logisk slutledning men också vara mer intuitiva och grundade på erfarenheter och kunskaper. Det finns en uppenbar risk att tillskriva andra aktörer våra värderingar och därigenom skapa en spegelbild som utgår från att en aktör uppfattar situationen som vi gör och därmed kommer att handla som vi skulle ha gjort. Det är avgörande för all bearbetning att betrakta aktören så som denne uppfattar sig själv, sin situation och sina möjligheter, liksom hur vi uppfattas av aktören. Det är aktörens självbild, inte vår uppfattning om aktören, som ligger till grund för dennes agerande.

Utformning

Ett sätt att formulera slutsatser och samtidigt ge en logisk struktur med välgrundade argument är att utforma dem enligt följande:

- Information – de rapporterade sakförhållanden som bedömningen utgår från, exempelvis fakta eller en observation. Värdera informationens sakriktighet samt vid behov källans tillförlitlighet.

HANDBOK

- Kommentarer – ger sammanhang som fakta tolkas mot, t.ex. om de stöds eller motsägs av tidigare information eller antaganden. Syftet med kommentarer är att skapa en tydlig skillnad mellan den befintliga informationen och den information som tillförts eller jämförs med vid tolkningen.
- Bedömning – den sammantagna värderingen av fakta och sammanhang som beskrivs i kommentarerna. Bedömningen ska tillföra något och inte bara konstatera redan känd information.

INFORMATION

121553ADEC2022, rapporterade RJ två (2) 9P149, vagnsnr 621 och 622, grupperade söder om TJÄRSTAD (33V WE 4354 4024).

Kommentar

111413ADEC2022, rapporterades två (2) GMZ vagnsnr 861 och 864 minera norr TJÄRSTAD (33V WE 4182 4264). (Srapp/KJ/Tnr 111822//).

111553ADEC2022, observerades tre (3) 9P149 och en (1) MT-LB grupperade väster HÅGERSTAD kyrka (33V WE 4462 3827). (Srapp/KJ/Tnr 111642//).

Bedömning

I området TJÄRSTAD–HÅGERSTAD är sannolikt ett (1) pv-kompani sedan 1 dygn grupperat för försvar med hänsyn till utlagda mineringar inom området.

Troligen utgör kompaniet flankskydd för den bataljon som framrycker längs vägen XXX.

*Bild 5.12 Exempel på bedömning utifrån inrapporterade observationer.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.*

6 Delgivning

6.1 Grunder

Målet med delgivningen är att information och underrättelser når rätt mottagare, i rätt tid och i rätt form. Vilka underrättelser som ska delges och hur detta ska ske klarläggs mot bakgrund av underrättelsebehoven.

Delge endast i undantagsfall obearbetad information som svar på ställda underrättelsebehov. I sådana fall ska det tydligt framgå att informationen endast är begränsat bearbetad och innehåller preliminära bedömningar. Det bör då särskilt anges om sakriktigheten inte kunnat bedömas.

Bearbetning får inte fördröja delgivning av viktiga underrättelser. Kraven på snabbhet, fullständighet och sekretess måste vägas mot varandra. Brådskande underrättelser av större omfattning bör först delges i kortfattad form som preliminär rapport eller orientering. Senare görs en sådan delgivning fullständig i form av slutlig rapport eller orientering.

KOM IHÅG!

Se särskilt till att snabbt kunna delge underrättelser som kan ligga till grund för att vi kan ta initiativ eller bekämpa motståndaren.

Underrättelsechef ansvarar för delgivning och fastställer om underrättelserna ska delges bearbetade eller obearbetade samt hur och med vilken företrädesrätt och informationssäkerhetsklassificering delgivningen ska genomföras. Tänk på att information som skyddas av hög informationssäkerhetsklassificering inte delges eller kan utläsas som en del av sammanvägda produkter med en lägre informationssäkerhetsklassificering.

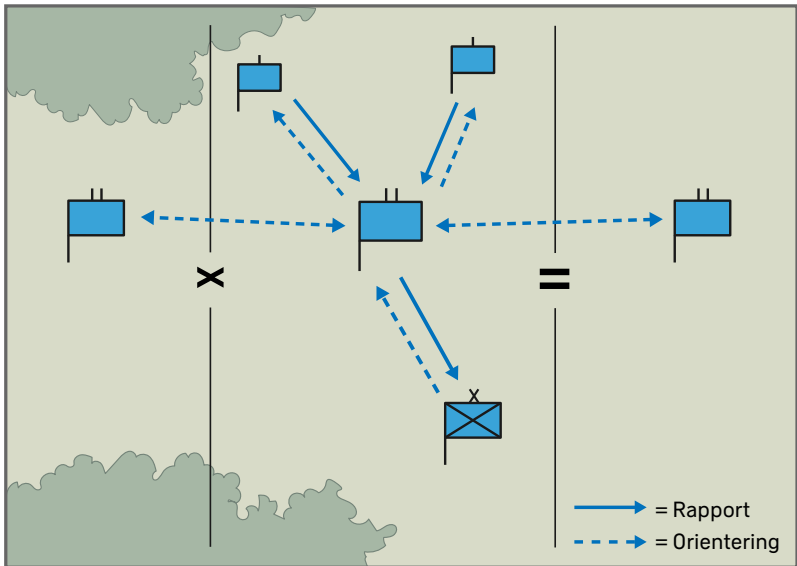

Bild 6.1 Principer för delgivning.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Bearbetade sammanställningar eller lägesorienteringar samt brådskande underrättelser delges inte bara högre chef utan också normalt även sidordnade, samverkande och underställda chefer. Då brådskande underrättelser ska delges kan det ibland vara lämpligt att frångå ordinarie rapporteringsrutiner och prioritera viss chef eller förband för att vinna tid och öka överblicken av läget. Det ska framgå av rapport eller orientering vilka som delgivits informationen.

Delgivning sker främst genom:

- underrättelsebedömningar
- underrättelseorienteringar
- föredragningar
- underrättelserapporter (UR/INTREP)
- periodiska underrättelserapporter (PUR/INTSUM)
- svar på informationsbehov
- uppdatering i lednings- och informationssystem samt databaser.

6.2 Former för delgivning

6.2.1 Allmänt

Delgivning sker normalt i form av rapporter till överordnad chef och som orienteringar till sidoordnade, samverkande, underställda och underlydande chefer. Delgivningen kan även ske genom order. Inom en stab sker delgivning i regel vid föredragningar, stabsorienteringar och genom samverkan. Delgivningen kan genomföras muntligt, skriftligt, grafiskt eller som uppdatering av databas i ledningssystem.

En delgivning ska göras enkel, saklig, entydig och så kortfattad som möjligt. Standardiserade format ska användas för att underlätta delgivning och vidare bearbetning. Vid all delgivning ska det tydligt framgå vad som är fakta respektive antaganden och bedömningar. I de fall källan inte måste skyddas anges vid behov tid, sätt och plats för inhämtningen samt eventuella andra omständigheter beträffande informationens ursprung. Om möjligt förtydliga innehållet med skisser, lager, foton eller karta. Komplettera vid behov med det bakgrundsmaterial som kan vara av värde för mottagaren. För att minska risken för cirkelrapportering ska det framgå av meddelandet vilka chefer och förband som delgivits samt vid behov vilka mottagaren bör delge.

6.2.2 Föredragning

Föredragning syftar i regel till att redovisa sakförhållanden och bedömningar som underlag för chefens beslut. Vid föredragning redovisas endast väsentligheter och presentationen utformas så att de viktigaste dragen och förändringarna framgår tydligt. Underlag, beräkningar m.m. bör kunna redovisas på anmodan. Åskådliggör föredragningen med exempelvis karta, skiss eller bild. I regel presenterar underrättelse- och säkerhetsavdelningen främst motståndarens läge och verksamhet (inklusive slutsatser av terrängens och vädrets inverkan) och inträffade händelser. Vanligen redovisas endast aktuella förändringar. Föredragningen avslutas normalt med en bedömning av motståndarens troligaste och farligaste handlingsmöjligheter.

6.2.3 Underrättelseorientering

Underrättelser som lämnas från överordnad chef till underlydande, samverkande och sidoordnade chefer kallas orienteringar. Sammanfattning av underrättelser som inkommit under viss tid görs i periodiska orienteringar, främst i lägesorienteringar. Underrättelseorientering (UNDORI) delges i regel som underlag för chefens beslut under planering och genomförande samt vid stabsorienteringar, lägessammanfattningar, samverkan eller i order till förband. Den kan kompletteras med eller i sin helhet utgöras av skiss, oleat eller lager.

Underrättelseorienteringar indelas i regelbundna orienteringar och särskilda orienteringar. Regelbunden orientering sker i regel dygnsvis men kan också ske med andra tidsmellanrum enligt chefs beslut. Särskild underrättelseorientering lämnas när orientering är av sådan art att den inte bör vänta till nästkommande regelbundna orientering. Den kan även avse vissa begränsade sakområden, t.ex. organisation, utrustning och taktik.

Underrättelseorienteringen kan omfatta:

- motståndarens styrka och stridsvärde
- motståndarens indelning, gruppering och verksamhet
- aktuell hotbedömning
- terräng- och väderleksförhållanden som inverkar på motståndarens stridsverksamhet eller inhämtning
- viktiga förändringar sedan föregående orientering
- slutsatser om motståndarens handlingsmöjligheter och målval.

Underrättelseorientering som ingår i en order omfattar i regel dels en allmän orientering om motståndarens läge i stort, dels motståndarens gruppering, stridsvärde, styrka och verksamhet i detalj inom eget område. Den allmänna orienteringen hålls kortfattad och berör främst läget i stort och högre chefs bedömning av motståndarens handlingsmöjligheter. Den del som handlar om detaljer i motståndarens läge och verksamhet omfattar främst de förhållanden som påverkar underställda och underlydande chefs uppgifter.

EXEMPEL

”Motståndaren framrycker med en mekaniserad bataljon längs väg 207 över RYADAL mot KLÅRÖD och tog med sina främsta delar FURULUND klockan 09.15. Motståndaren kan efter EKEBY fortsätta framryckningen i V riktning mot KLÅRÖD alt. i NV riktning mot ALVERUD för att nå BENGSTAD.

Vi kan sannolikt komma i stridskontakt med motståndaren tidigast 1 km N BEATEBERG.

Attackinsatser med flyg har genomförts mot radaranläggningar i och omkring KNUSTORP. Motståndaren kan understödja sin framryckning med attackflyg i området.”

6.2.4 Underrättelserapport

Underrättelser som fortlöpande lämnas från underlydande chefer och förband till överordnad chef kallas underrättelserapporter. En underrättelserapport sänds in då högre chefs underrättelsebehov kan besvaras, när underrättelsebedömande påverkas eller då prioriterade mål lokaliserar. Avser rapporten prioriterade mål är det särskilt viktigt att lägesbestämning, målbeskrivning och tidsangivelser framgår tydligt. Underrättelserapporten kan även användas vid observation av identitetsfaktorer, materiel- och dokumentfynd eller tagna krigsfångar som bedöms ha underrättelsevärde. Den nyttjas också vid observation av förändrad stridsteknik hos motståndaren. Insänd underrättelserapport ska inarbetas i och tydligt refereras till i den regelbundna rapporteringen.

En underrättelserapport ska endast innehålla information avseende läget i eget område och information erhållen från egna observationer eller källor. Om eget förband t.ex. erhållit information från ett sidoordnat förband är risken att både vi och de rapporterar samma sak. För att inte detta ska uppfattas som två av varandra oberoende källor bör vår rapport tydligt klargöra ursprunget till informationen.

6.2.5 Periodisk underrättelserapport

En periodisk underrättelserapport insänds regelbundet, normalt dygnsvis, enligt högre chefs order och delges vanligen högre och sidoordnade chefer. Rapporten ska endast innehålla information om läget inom det egna underrättelseområdet och resultat från egen inhämtning eller bearbetning. I rapporten sammanfattas underrättelser sedan föregående periodiska rapport. Viktiga förändringar och tendenser under den period som rapporten omfattar ska tydligt framgå.

Syftet är främst att ge högre chef en sammanfattande bild av läget inom eget underrättelseområde vid en viss tidpunkt samt belysa viktiga för-

ändringar eller tendenser under tidsperioden. All information ska värderas och förses med en bedömning. Går det att förmoda eller fastställa ett samband mellan olika aktiviteter eller händelser? Beskriv dessa då i kommentarer. Redovisningen avslutas med en sammanvägd bedömning av läget och den kommande händelseutvecklingen inom under rättelseområdet.

En periodisk underrättelserapport omfattar i regel:

- motståndarens bedömda läge, stridsvärde och verksamhet inom förbandets område
- hotbedömning
- motståndarens handlingsmöjligheter inom/mot förbandets område
- tendenser och viktiga förändringar sedan föregående rapportering
- summering av antal nedkämpade vapen- och materielsystem
- krigsfångar eller materiel- och dokumentfynd av underrättelsevärde
- slutsatser av motståndarens verksamhet
- förändrade underrättelsebehov.

Den periodiska underrättelserapportens första del (verksamhet i aktuellt område och bedömning av denna) kan användas som underlag till underrättelseorientering till sidoordnade och underlydande förband. Normalt ingår underrättelseorientering även som en del av förbandets taktiska rapport och omfattar motståndarens läge och verksamhet inom eget område samt bedömning om kommande verksamhet.

7 Åtgärder mot motståndarens underrättelsetjänst

7.1 Grunder

Motståndarens inhämtning och kartläggning av våra förband, verksamheter och anläggningar genomförs med olika typer av sensorer, förband och metoder. För att våra motåtgärder ska kunna göras effektiva krävs en bedömning av motståndarens underrättelseläge och tidsberäkningar från upptäckten av våra förband till beslut om bekämpning.

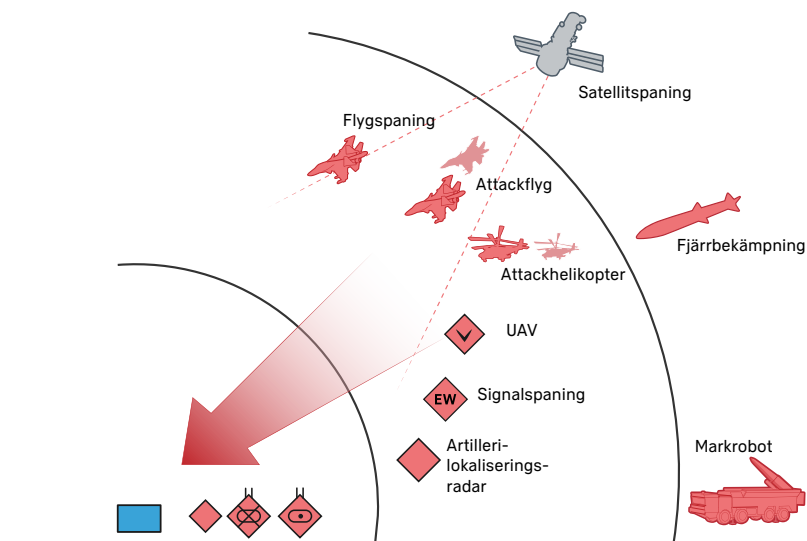

Bild 7.1 Exempel på hot mot egna förband.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLLOG Grafisk produktion.

Motståndarens inhämtning försvåras genom att vi döljer egen verksamhet, styrka, gruppering och avsikt, genom vilseledande åtgärder och genom att störa eller bekämpa motståndarens inhämtningsförband. Alla åtgärder syftar till att försvåra upptäckt, lokalisering och identifiering och därmed undgå bekämpning.

Åtgärder mot motståndarens inhämtning är ofta tids- och resurskrävande. Vid planläggning och genomförande måste de därför vägas mot bedömd effekt och noggrant samordnas med övrig verksamhet. Inom stab kan en särskild arbetsgrupp organiseras för att samordna verksamheten. Åtgärderna planläggs mot bakgrund av vår uppgift och bedömningen av motståndarens underrättelseläge samt kännedom om motståndarens metoder och sensorsystem för inhämtning. Klarlägg vad som är skyddsvärt och identifiera den kritiska sårbarheten. Ställ frågorna:

- Hur enkel är den (sårbarheten) att urskilja och identifiera?
- Hur och varifrån kan den påverkas eller observeras?
- Hur lättillgänglig är den?

KOM IHÅG!

Motståndarens inhämtning ska på alla sätt försvåras. Kännedom om motståndarens inhämtningsmetoder och tekniska sensorsystem är av stor betydelse för att våra motåtgärder ska vara effektiva.

Döljande åtgärder ska försvåra motståndarens möjligheter att upptäcka, lägesbestämma och identifiera våra förband eller vår verksamhet. Detta sker främst genom att varje förband rutinmässigt och utan order:

- vidtar åtgärder för bevakning och tillträdeskydd
- använder signal- och textskydd
- utnyttjar väder- och siktförhållanden som försvårar inhämtningen hos motståndarens sensorsystem

- undviker förflyttningar och annan skyddsvärd verksamhet under tidpunkter på dygnet då bildalstrande spanings satelliter bedöms passera över området
- genomför rutinverksamhet på olika tidpunkter för att undvika förutsägbarhet
- utnyttjar skylande terräng för framryckning och gruppering
- iakttar trafik-, spår-, ljus-, ljud-, värme- och signaldisciplin
- maskerar utrustning (särskilt förbandsspecifik).

Vilseledande åtgärder syftar till att skapa osäkerhet hos motståndarens underrättelsetjänst, exempelvis genom:

- skenanläggningar
- skenätgärder/-verksamhet
- åtgärder som försvårar identifiering.

De vilseledande åtgärderna mot motståndarens inhämtning blir i regel endast effektiva om de infogas i de verkliga åtgärderna på ett planmässigt sätt. Varje förband utför de skenarbeten och vidtar de skenätgärder som behövs för att lösa uppgiften. Vid behov kan högre chef begränsa rätten att utföra vilseledande åtgärder som kan påverka läget hos andra förband. Det kan exempelvis gälla åtgärder som skensignalering, utplacering av falska handlingar eller spridning av felaktiga uppgifter.

7.1.1 Störa motståndarens inhämtningsförband

Uppgiften att störa inhämtnings- eller sabotageförband innebär att försvåra eller förhindra motståndarens inhämtning, sabotage eller förberedelser för sabotage. Detta kan genomföras med:

- behörighetskontroll för tillträde till grupperingsplats
- stoppförbud längs vägar inom grupperingsområdet

- fasta posteringar inom området
- användning av olika sensorsystem
- fasta och rörliga bevakningspatruller
- genomsökning av terrängavsnitt som förbandet kan observeras eller bekämpas ifrån.

Geografiskt inriktas normalt åtgärderna till kanaliserande terräng, troliga framryckningsstråk/-vägar (ledstänger), lämpliga platser för observation eller avståndsbekämpning samt bedömda basområden för motståndaren. Området utgår från objektet och sträcker sig i en radie på 2-5 km. Inom detta område bör inte motståndaren ges möjlighet att observera eller verka mot objektet.

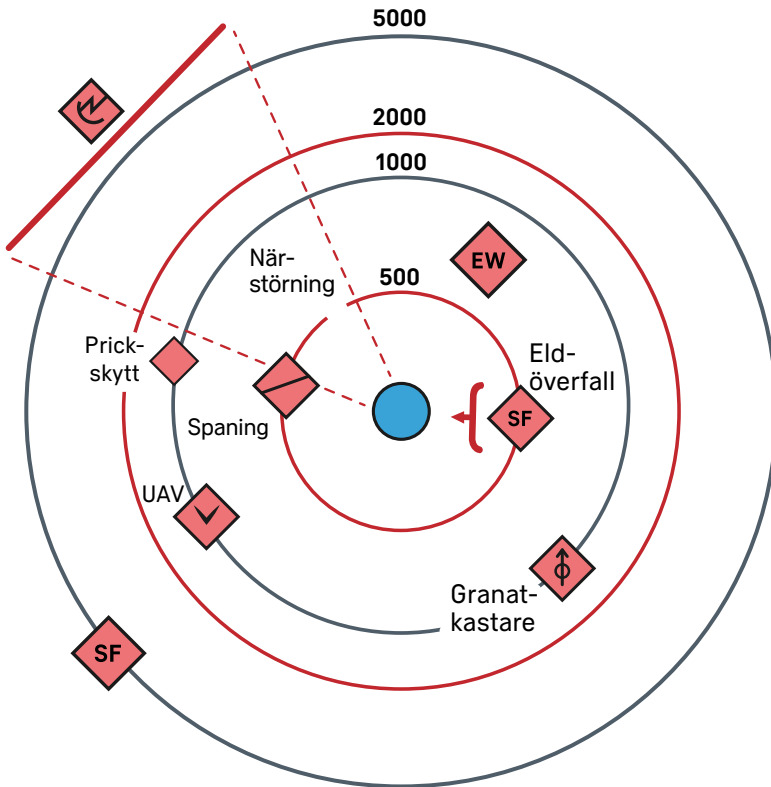

Bild 7.2 Exempel på cirkulärt räckviddsdiagram för hot mot egen verksamhet.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

7.1.2 Stridsspaning vid bevakning

Vid uppgifterna bevaka eller skydda används stridsspaning inom ett område för att söka efter, upptäcka och lokalisera en motståndare, spår- bildning eller materielgömmor. Uppgiften är normalt avgränsad till de terrängpartier där motståndaren bedöms kunna framrycka mot, obser-

vera eller påverka skyddsobjekt. De viktigaste slutsatserna omfattar motståndarens möjligheter till:

- direkt insats mot objektet
- insats från avstånd vid gynnsam terräng
- observation av objektet för inhämtning eller verkansbedömning.

Stridsspaning kan antingen genomföras rörligt genom patrullering eller från fasta stridsspaningsplatser. Stridspaningsplatsen grupperas på en plats varifrån terräng kan observeras och där kontinuerlig bevakning behövs. Syftet med stridsspaningsplatsen är att kunna bekämpa en motståndare omedelbart vid upptäckt eller förfölja motståndaren från platsen. Stridsspaningsplats kompletteras normalt med patrullsträckor och olika typer av sensorer.

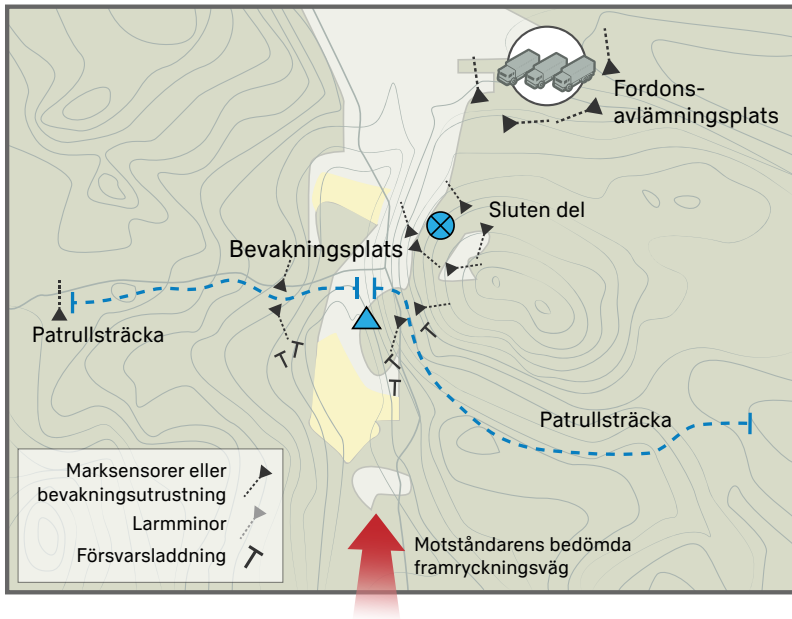

Bild 7.3 Exempel på stridsspaningsplats vid uppgiften bevaka.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLÖG Grafisk produktion.

7.1.3 Genomsök

Genomsök utförs normalt som stridsspaning. Vid ett genomsök kontrolleras ett visst område eller en byggnad. Syftet är att upptäcka och lokalisera en motståndare som befinner sig eller har befunnit sig där. Normalt genomförs genomsök inom områden där motståndaren kan påverka eller övervaka grupperingen av våra förband. Den kan också utföras inom områden där motståndaren bedöms kunna framrycka eller ha materialupplag samt inom lämpliga basområden.

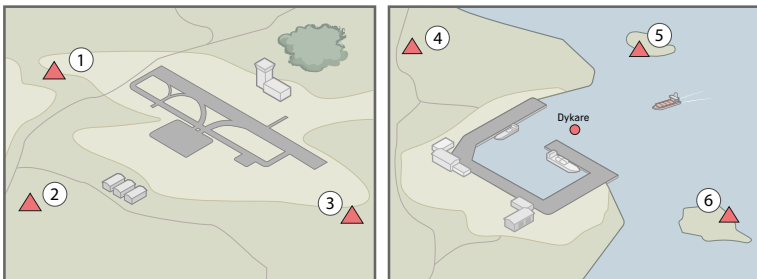
HANDBOK

Vid flygplats eller flygbas behöver övervakning och genomsökning kunna ske av:

- terräng som utgör in- och utflygningsstråk
- platser varifrån i- och urlastning av flygplan kan observeras
- vägar där till- och fråntransport kan övervakas.

Vid hamn eller marinbas behöver övervakning och genomsökning kunna ske av platser varifrån:

- ilastning/urlastning kan observeras
- anlöpande och utgående fartyg kan övervakas
- verksamhet i hamn eller farled kan observeras.

Observationsplats 1.	Möjlig luftvärnsrobot
Observationsplats 2.	Observation trafik till flygplats
Observationsplats 3.	Observation in- och utflygning
Observationsplats 4.	Observation av trafik mot hamn
Observationsplats 5.	Observation fartygstrafik till hamn
Observationsplats 6.	Observation fartygstrafik till hamn

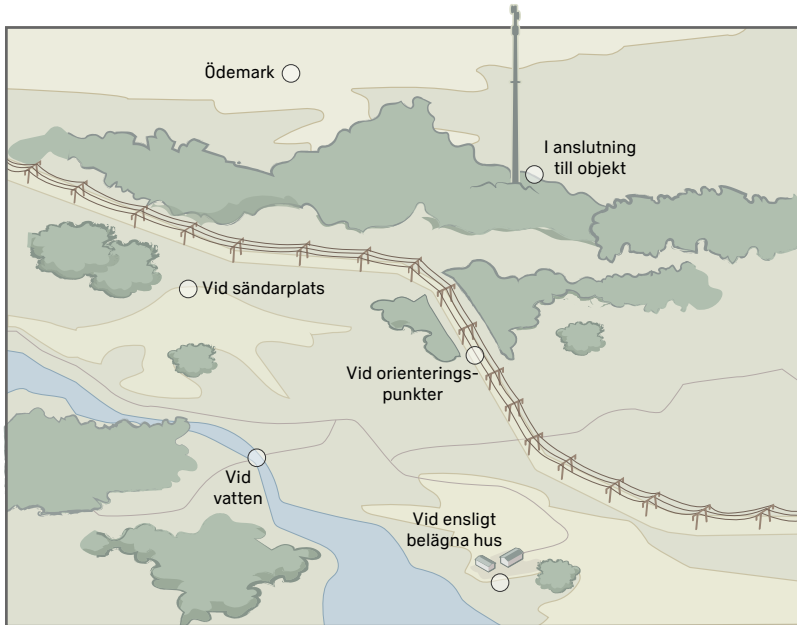

Bild 7.4 Exempel på terrängområden som är av betydelse vid bevakning av skyddsobjekt för att försvåra motståndarens inhämtning och möjligheter till vapenverkan.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLDG Grafisk produktion.

Bilaga 1 Terränganalys

Grunder

Terränganalysen ska leda fram till slutsatser för motståndarens agerande och identifiera avgörande terrängområden, s.k. nyckelterräng. Genom detta klarläggs motståndarens möjligheter att utnyttja terrängen med hänsyn till bedömd uppgift. Det går även att bedöma framryckningsmöjligheter och vilka möjligheter att utnyttja flyg och helikoptrar som finns mot bakgrund av väder- och siktförhållandenas inverkan. Ett viktigt resultat av terränganalysen är var och när våra förband kan upptäckas och bekämpas. Terränganalys genomförs med stöd av kartor, militärgeografiskt verk, geografiska informationssystem samt rekognosering.

Terränganalysen inriktas normalt mot följande militärgeografiska faktorer:

- observationsmöjligheter och skottfält
- skydd och skyl
- hinder
- nyckelterräng
- framryckningsmöjligheter.

Om motståndaren bedöms anfalla inriktas terränganalysen främst mot möjliga anfallsriktningar. Bedöms motståndaren försvara inriktas analysen främst mot terräng som lämpar sig för fördröjnings- och försvarsstrid samt lämpliga riktningar för motanfall. Om motståndaren bedöms vilja påverka våra skyddsobjekt inriktas terränganalysen främst mot det område varifrån objektet kan observeras och påverkas.

Terrängvärdering då motståndaren anfaller bör omfatta:

- lämpliga anfallsstråk och anfallsmål för motståndaren
- var motståndaren har begränsad möjlighet att framrycka
- områden som kanaliserar motståndaren
- lämpliga områden för stridsställningar varifrån vi kan bekämpas
- nyckelterräng för motståndarens rörlighet och omgrupperingar
- lämpliga grupperingsområden för motståndarens understöds-, underhålls- och ledningsförband.

Terrängvärdering då motståndaren försvarar bör omfatta:

- områden där terrängen begränsar och kanaliserar vår framryckning
- lämplig terräng för fördröjande fältarbeten
- stridsställningar varifrån vi kan bekämpas
- var (om-)gruppering av reserver kan ske
- lämpliga motanfallsstråk
- lämpliga grupperingsområden för understöds-, underhålls- och ledningsförband
- områden som möjliggör riktningsförändringar och omgrupperingar.

Terrängvärdering då vi skyddar/bevakar bör omfatta:

- platser varifrån vår verksamhet eller skyddsobjekt kan observeras
- lämpliga stridsställningar varifrån vi kan bekämpas
- lämpliga grupperingsplatser, framryckningsvägar och stråk för motståndaren
- områden där motståndaren kan undgå upptäckt, lokalisering och identifiering.

Observation och skottfält

Observation och skottfält avser terrängens inverkan på optisk (visuell, kikare, kamera) eller elektronisk (radar, radio) siktlinje. Syftet är främst att identifiera gynnsam terräng för observationsplatser och lämpliga grupperingsplatser för olika sensor- och vapensystem. Möjligheterna till observation begränsas främst av bebyggelse, vegetationens täthet och höjd, höjdförhållanden och vädrets inverkan.

Slutsatser om observation omfattar varifrån det är möjligt att upptäcka en motståndares verksamhet eller varifrån en motståndare kan upptäcka vår verksamhet. Slutsatser om skottfält omfattar främst skjutavstånd och skjutriktningar med hänsyn till de vapensystem för direktriaktad eld som förekommer.

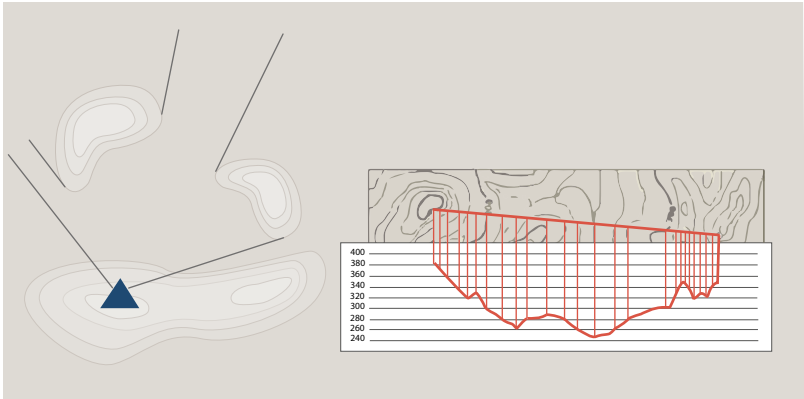

Bild bilaga 1, 1.1 Exempel på framtagning av observationsmöjligheter.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Skyl och skydd

Med skyl menas terrängens möjligheter att försvåra upptäckt, lokalisering och identifiering från luften och marken. Terrängens möjligheter till skyl påverkas av vegetation (trädens krontäthet, stamtäthet och förekomst av undervegetation), markens lutning, förekomst av låglinjer och bebyggelse. Skyl påverkas av vädrets inverkan och årstidernas variationer. Viktiga slutsatser utgörs av områden och tidpunkter som hindrar eller försvårar insyn och ger möjligheter att dölja förband och förflyttningar. Terrängens möjligheter till skydd påverkas av markens grävbarhet, diken, bebyggelse, höjdförhållanden, trädens täthet och stammarnas diameter.

Hinder

Hinder är de terrängfaktorer som fördröjer eller försvårar framkomligheten samt utförda fältarbeten. Vid behov särredovisas framkomlighet vintertid och sommartid. Viktiga slutsatser utgörs av framkomliga stråk i svårframkomlig terräng, hinder i lättframkomlig terräng samt kanalisering terräng.

KOM IHÅG!

Framkomligheten är beroende av förbandstyp och ingående materielsystem. Terräng som är fördröjande eller hindrande för en mekaniserad motståndare kan exempelvis vara framkomlig för trupp till fots.

Vägnätet värderas främst med hänsyn till vilka möjligheter som finns till strid, marsch, fördröjande fältarbeten och transporter. Vid värderingen klarläggs vägnätets sträckning, bärighet och beläggning. Klarlägg även antal körfält eller väggbredd, trafikklass på broar och färjor samt förekomst av vadställen.

Markens bärighet beror på jordart, markfuktighet samt i viss mån markgrepp. Vintertid kan framkomligheten förbättras avsevärt genom tjäle och is. Bärigheten är starkt beroende av fordonstyp, där en viss terräng kan vara framkomlig för ett visst fordon men oframkomlig för ett annat. Likaså kan isens tjocklek påverka möjligheten för passage.

Framkomlighet med hänsyn till bärlighet i otjälad mark för fordonsburna förband

Slag av mark	Markfuktighet	
	Torr	Fuktig/våt
Rullstensåsar och tallhedar Skogsmark och betesmark Odlad mark	God framkomlighet	Måttlig framkomlighet
Torvmark	Måttlig/dålig framkomlighet	Dålig framkomlighet

Ythinder utgörs av markytans blockighet, lutning, skog och snötäcke. Blockigheten påverkar framkomligheten genom storlek och täthet. Storleken avgör hur snabbt man kan köra över hinder utan att skada fordon och personal samt om det över huvud taget är möjligt att köra över hindren med hänsyn till fordonens frigångshöjd. Lutningen påverkar framkomligheten dels genom markgrepp, dels om lutningen är över 10°. Vid mer än 35° lutning är terrängen i regel oframkomlig för fordonsburna förband. Framkomlighet i skog påverkas av träd med diametrar över 10 cm i brösthöjd samt trädens täthet. Färre än 3 trädstammar per 10 x 10 m innebär normalt inga begränsningar för framkomligheten. Snö påverkar framkomligheten dels genom att den packar sig framför och under stridsfordon, dels genom att friktionen mellan band och mark minskar. Lutningens inverkan är större än vid barmark. Framkomligheten är sämre i packad (frusen/blöt) snö än i torr och lös snö.

Lineära hinder utgörs främst av vattendrag/diken och fältarbeten, t.ex. mineringar, pansargravar och eskarperingar. Framkomlighet över vattendrag och diken beror på bredd, vattendjup, lutning och markgrepp på upp- och nerfarter, bottenförhållanden och strömhastighet samt trafikklass på befintliga förbindelser och möjlighet att bygga ersättningsförbindelse. Motståndarens tillgång till broläggare, broar, färjor och fyllnadsmaterial har också en inverkan. Vattendrag är stridsfordonsfördröjande om stridsfordon kan ta sig över bara genom att välja vissa platser eller med hjälp av tillfällig materiel. De är stridsfordonshindrande

om schaktning eller brobyggnad krävs före övergången. Vattendrag och diken med bredd över 3 m, vertikala kanter högre än 1,2 m, strömshastighet över 1,5 m/sek och djup över 1,2 m innebär normalt att vattendraget är stridsfordonshindrande.

Den sammanfattande värderingen av framkomlighet kan sammanställas och visualiseras på ett kombinerat hinderoleat (COO). Med utgångspunkt i kombinationen och fördelningen av de olika förekommande hindertyperna kan terrängen klassificeras i olika områden som god, måttlig eller dålig mot bakgrund av framkomligheten. För att förtydliga terrängens möjligheter och begränsningar kan inledningsvis ett lager eller kartoleat användas för varje terrängfaktor. Använd följande färger för att förstärka de olika terrängfaktorerna:

-
- SVART** – bebyggelse (mer än 1 km i diameter) och övriga hinder
 - BLÅ** – vattendrag och sjöar
 - GRÖN** – svårframkomlig terräng
 - LILA** – nyckelterräng
 - RÖD** – möjliga framryckningsvägar för motståndaren och anfallsmål
-

HANDBOK

	Färg	God framkomlighet	Måttlig framkomlighet	Dålig framkomlighet
Innebörd		Terrängen är inte begränsande	Framkomligheten är begränsande och hastigheten reducerad. Fältarbeten kan behövas	Framkomligheten är begränsad. Sannolikt behövs fältarbeten
Symbol				
Vegetation*	GRÖN	Fast och torr mark	Fuktig eller våt mark, odlad mark och skogsmark	Myrar och tätbevuxen skog
Lutning*	BRUN		Ca 30 graders lutning	> 30 graders lutning
Vattendrag*	BLÅ	Vattendrag < 2 m (fast mark)	Vattendrag 2–4,5 m	Vattendrag > 4,5 m bredd, strömstyrka > 3 m/s och sjöar
Framryckningsstråk	RÖD		**	
Nyckelterräng	LILA			

* Terrängens påverkan på rörligheten skiljer sig beroende på fordonstyp.

** Bedömd förbandsstorlek för framryckning kan beskrivas på pilen (i detta fall kompani).

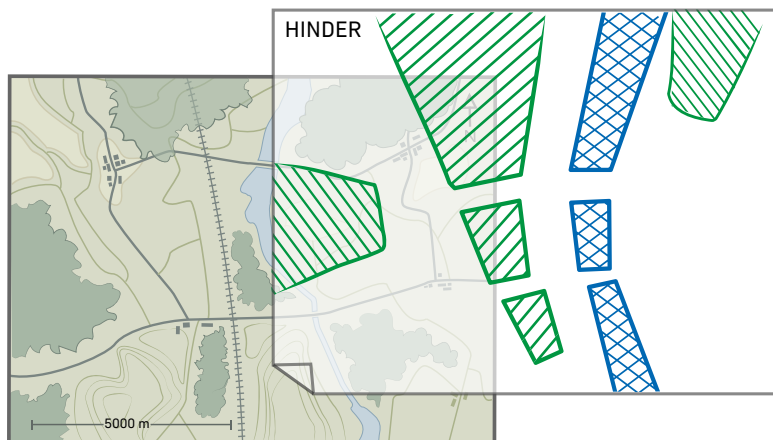

Bild bilaga 1, 1.2 Terränganalysen visualiseras med ett hinderoleat.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

Nyckelterräng

Nyckelterräng är en geografisk plats eller område som om den kontrolleras eller tas ger en avgörande taktisk fördel. Den utgör ofta områden som är anfallsmål eller måste skyddas/försvaras, t.ex. infallsportar, knutpunkter, övergångar eller dominerande höjder.

Framryckningsmöjligheter

Vägnätet har stor inverkan på val av marsch- och transportvägar samt manöverområden. Det påverkar också motståndarens val av anfallsriktningar och underhållsvägar. I områden som är svårframkomliga eller med glest vägnät blir ofta vägarnas sträckning avgörande för verksamheten och de befintliga vägarna har en större betydelse än i områden med rikt vägnät. Vid bedömning av vägnätet kan vägar förstärkas på karta eller lager för att klargöra vilka vägar som sammanfaller med den

bedömda huvudriktningen för motståndaren. Dessa utgör normalt huvudvägar för truppförflyttningar och underhållstransporter. Tvärvägar till dessa vägriktningar tjänar i regel som vägar för gruppering och omgruppering.

Utöver vägtillgång och vägriktningar behöver även kapaciteten på vägarna bedömas. Det innebär att klarlägga hur många fordon per timme och körfält som kan passera längs vägen. Trafikintensiteten under krigsförhållanden för med sig att försлитningen på underlag och beläggning ökar. I kombination med många bandfordon kan användbarheten av en väg nedgå till några dygn/veckor. Terrängen vid sidan av vägen värderas mot bakgrund av motståndarens möjligheter att stridsgruppera förband, markens bärighet och förekomst av hinder.

En framryckningsriktning (AA) är en möjlig väg i luften eller längs marken för att förflytta ett förband mot ett bedömt anfallsmål eller nyckelterräng. Framryckningsriktningen ska sträcka sig från bedömd utgångsgruppering fram till bedömda första- och andrahandsmål. Vid anfall omfattar det i regel att klarlägga gynnsam anfallsterräng mot bakgrund av möjligheterna till förflyttning och stridsgruppering. Vid försvar klarläggs främst möjligheterna till omgruppering/urdraging, tillförsel av förstärkningar och motanfall. Både vid anfall och försvar klarläggs lämpliga inflygningsriktningar för flyg och helikopter.

En framryckningsriktning för ett fordonsburet förband bör innehålla minst två framryckningskorridorer (MC) för ingående underavdelningar. En framryckningskorridor utgörs av ett område med sådan bredd att framryckning och strid kan ske i gynnsam terräng och förbandet ges tillräckligt manöverutrymme.

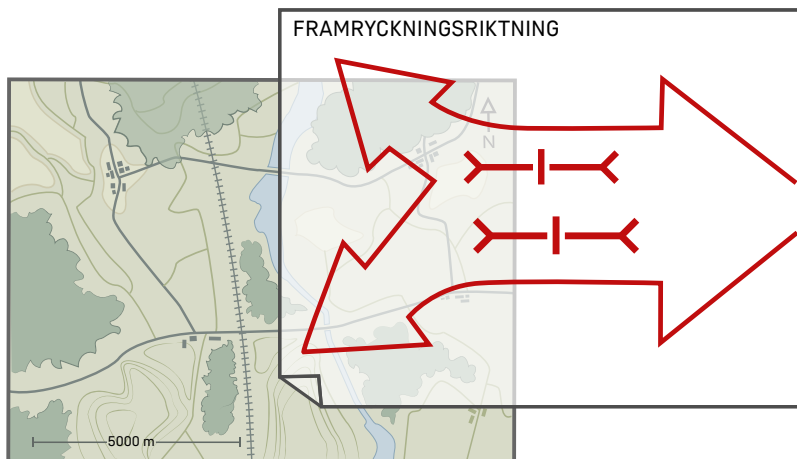

Bild bilaga 1, 1.3 Framryckningsriktning.

Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Varje framryckningsriktning värderas och prioriteras mot bakgrund av:

- möjligheter att snabbt nå bedömda anfallsmål eller nyckelterräng
- tillgängligt manöverutrymme och lämpliga grupperingsområden för understöds- och underhållsförband med hänsyn till framkomlighet och förbandsstorlek
- möjligheter till dold förflyttning
- möjligheter till observation och lämpliga stridsställningar
- lämpliga underhållsvägar och möjligheter till kringgång.

Framryckningsriktningar och framryckningskorridorer kan också användas för att bedöma gränser mellan motståndarens förband och ge underlag för grupperingsområden för funktionsförband.

Framryckningskorridorer

Förband	Bredd
Pluton	~300m
Kompani	~500m
Bataljon	2–3 km
Regemente/brigad	~8 km

Slutprodukten av terränganalysen är ett sammanställt hinderoleat (MCOO). Detta är en grafisk sammanställning av de slutsatser som dragits under värderingen av operationsmiljön. Sammanställningen utgörs i regel av ett oleat eller lager där viktiga faktorer förstärkts och slutsatser är förtecknade.

Sammanställt hinderoleat ska kunna användas under steg 3 som underlag för att ta fram motståndarens handlingsmöjlighet när det kombineras med produkter från steg 2.

Sammanställningen bör utvisa hur operationsmiljön begränsar eller gynnar motståndarens verksamhet. Detta omfattar i regel framryckningsriktningar, nyckelterräng, grupperingsområden för understöds- och stabsförband, hinder, väderförhållanden och framkomlighet.

Generellt måste följande alltid beaktas, både för oss och motståndaren:

- möjligheter att genomföra verksamhet, t.ex. anfall, med olika förband i olika områden
- vilka förband som kan utnyttjas inom respektive område
- möjligheter att förändra terrängen i olika områden med fältarbeten
- hur stora förband som kan uppträda inom olika områden med hänsyn till vägnät, grupperings- och manöverytor samt övergångar
- vilka områden som utgör nyckelterräng.

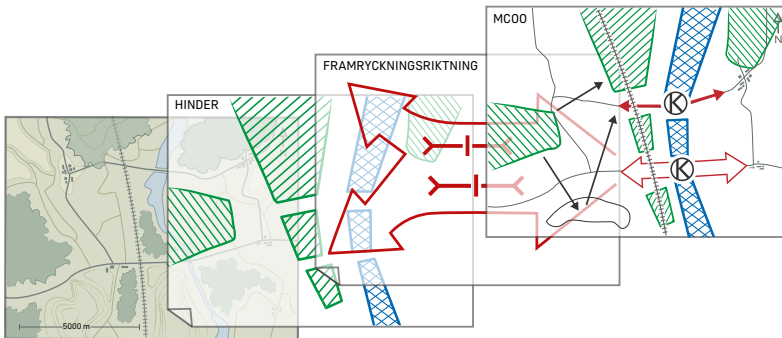

Bild bilaga 1, 1.4 Exempel på sammanställt hinderoleat.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Bilaga 2 Beslutstödsplan och uppföljning

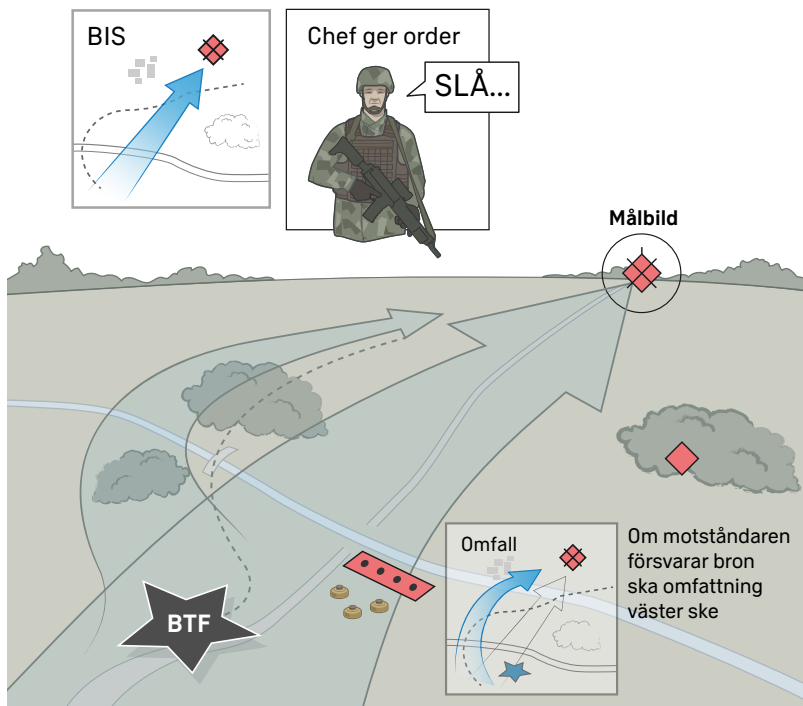

Bild bilaga 2, 1.1 Plan med omfall och beslutstillfälle.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLLOG Grafisk produktion.

Under planering stödjer underrättelsetjänsten chefs bedömning genom att utarbeta ett underrättelsebedömning samt inrikta och samordna underrättelsetjänsten med övrig verksamhet inom förbandet. En viktig del i förbandets planering utgörs av spelet på den egna stridsplanen, där underrättelsetjänsten stödjer genom att presentera olika handlingsmöjligheter som motståndaren bedöms ha och i samråd med chefen identifiera, prioritera och formulera underrättelsebehov. Inriktningen och

samordningen av underrättelsetjänsten sammanställs i underrättelseplanen som sedan utgör underlag för order till förbandet.

Under genomförandet genomförs främst uppföljning med stöd av beslutstödsplanen och uppföljningsplanen. Syftet med uppföljningen är att skapa underlag för när delar av stridsplanen ska verkställas, eller om förutsättningarna för stridsplanen ändrats så att nya beslut måste tas. Uppföljningen ska inriktas mot de beslutstillfällen som är viktigast för stridsplanen samt ska ge chefen beslutsunderlag i tid för att fatta dessa beslut.

Beslutstödsplanen grundas på de beslutstillfällen som identifierats när staben har spelat igenom den egna planen mot olika möjliga händelseutvecklingar. Ett beslutstillfälle omfattar de underrättelsebehov som behövs för att veta om beslutstillfället inträffar, de handlingsalternativ som kan väljas och den tidpunkt då beslut senast måste fattas. Mot bakgrund av inkomna rapporter om motståndaren utvecklas beslutstödsplanen under genomförandet genom att utarbeta omfall, dvs. olika händelseutvecklingar som kan komma att kräva nya beslut av chefen eller ett nytt bedömande. Omfallen utarbetas normalt under genomförandet genom dialog eller kartspel med chefen. Detta kräver att underrättelsetjänsten finns representerad på den plats varifrån det egna förbandets verksamhet leds.

Uppföljningen av underrättelsetjänsten under genomförandet avser främst om det underrättelsebedömande som ligger till grund för förbandets planering är giltigt, om förbandets prioriterade underrättelsebehov tillgodoses eller om nya underrättelsebehov behöver utarbetas. I uppföljningsplanen bör det framgå när förbandets resurser för inhämtning ska ominriktas för att kunna stödja nästkommande skede i förbandets stridsplan eller för att kunna hantera uppkomna händelser. En viktig del utgörs av uppföljningen av förbandets underrättelse- och säkerhetsläge.

HANDBOK

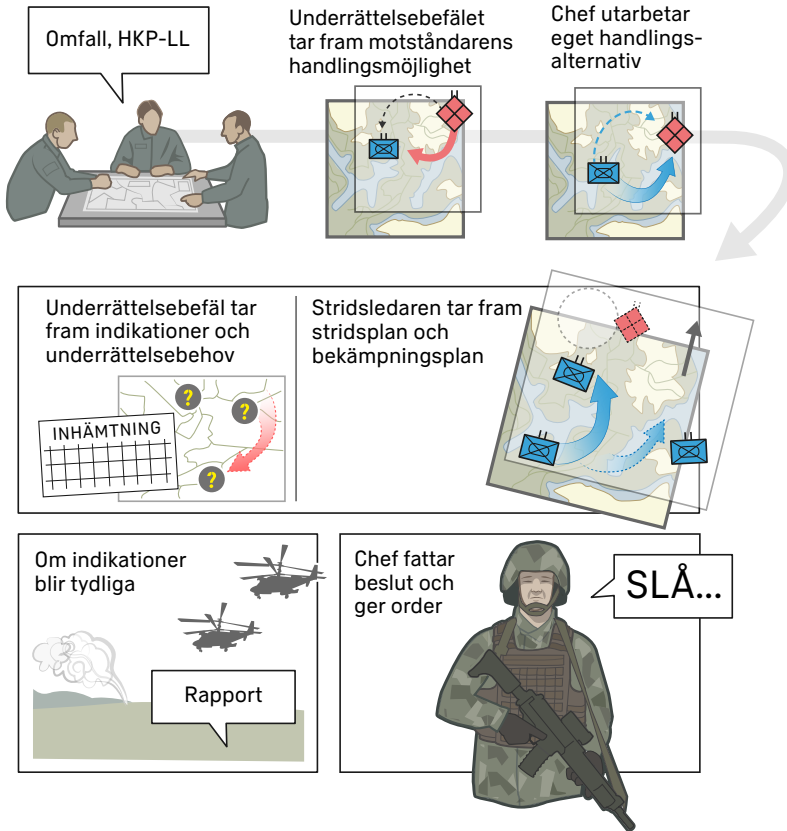

Bild bilaga 2, 1.2 Från omfall till beslut.
Illustration: Anna-Karin Wetzig, FMLOG Grafisk produktion.

EXEMPEL

RAPPORT: Fientlig luftlandsättning GÄDDTRÄSK

BEDÖMNING:

Fakta: GÄDDTRÄSK är tillräckligt stort för att möjliggöra HKP-luftlandsättning med bataljon.

Innebörd: Troligen syftar luftlandsättningen till att med bataljon ta nyckelterrängen SKEDA–övergången SVARTÅN i syfte att förvägra oss rörlighet/ framryckning över SVARTÅN.

Slutsats: Fientlig bataljon kan troligen anfalla byn SKEDA inom 90 minuter efter luftlandsättning.

Inom 30 minuter kan vi påverka motståndaren med larmkompani, därefter förespråkas samordnat anfall mot luftlandsättningsförbandet.

UNDERRÄTTELSEBEHOV:

1. Framrycker fientliga helikoptrar i riktning mot GÄDDTRÄSK? När, vilken mängd och typ?
2. Har möjlig fientlig spaning observerats i området GÄDDTRÄSK? När och vilken typ?
3. Sker fientlig förbekämpning av GÄDDTRÄSK med omnejd?
4. Sker fientlig luftlandsättning på GÄDDTRÄSK?

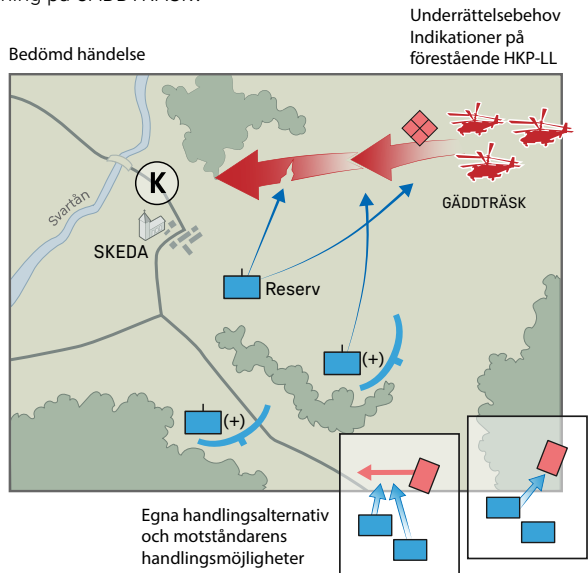

Bild bilaga 2, 1.3 Exempel på omfall/beslutstillfälle.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Bilaga 3 Exempel på orderbilaga

1. Orientering

a. Motståndarens läge i stort

b. Motståndarens läge i detalj (här anges motståndaren inom eget område. Följande faktorer bör tas upp: styrka [vilka är bundna i strid, handlingsfrihet, tillkommande], läge, verksamhet, understöd, beredskap, stridsvärde och tidsberäkningar)

c. Motståndarens handlingsmöjlighet (ange minst det som är troligast och farligast. Följande faktorer tas upp för varje alternativ: styrkejämförelser, vad kan göras, var det kan göras, när det kan göras, hur det kan göras samt med vilka styrkor det kan göras. Svagheter i respektive alternativ förtecknas)

2. Genomförande

a. Inriktning av underrättelse- och säkerhetstjänsten (omfattar riktlinjer för verksamheten i olika skeden eller beredskapsgrader, prioriteringar och ansvarsförhållanden, samt underrättelseområden)

b. Inhämtningsuppgifter (här anges inhämtningsuppgifter eller delges inhämtningsplan till underställda respektive underlydande förband)

c. Samordning

- (1) Underrättelsebehov
(av förteckningen ska framgå prioritetsordning)
- (2) Anvisningar för krigsfångtjänst, dokument och materielfynd
 - (a) Krigsfångtjänst
 - (b) Dokumentfynd
 - (c) Materielfynd

(3) Delgivning

Tider och format, sätt för rapportering och orienteringar, samverkanstider, rapporteringsvägar (delgivningstablå)

Underbilagor

Underrättelsebedömning

Hot- och riskbedömning

Bilaga 4 Exempel på disposition av underrättelsebedömande

Disposition	Kommentarer
<p>INLEDNING</p> <p>① Vår uppgift</p> <p>② Karakteristik av området</p> <ol style="list-style-type: none"> Terrängen Vädrets påverkan 	<p>Endast vid behov.</p> <p>Slutsatser: hur gynnas eller missgynnas motståndaren, inverkan på inhämtning.</p>
<p>UNDERRÄTTELSE-BEDÖMANDE</p> <p>③ Motståndarens läge och stridsvärde bedöms i ordning</p> <ol style="list-style-type: none"> Motståndaren i stort Motståndaren inom vårt område Motståndaren i olika delar av området Motståndarens handlingsfrihet Motståndarens styrketillväxt <p>④ Motståndarens handlingsmöjligheter</p> <ol style="list-style-type: none"> På kort sikt På lång sikt <p>⑤ Slutsats beträffande motståndarens farligaste handlande</p>	<p>Motståndaren bedöms översiktligt vad gäller läget i stort och mer detaljerat vad gäller för motståndaren inom vårt område. Skilj på vad som är känt och vad som är förmodat.</p> <p>Dela upp motståndaren i överskådliga delar. Dra tänkta gränser mellan lämpliga delar av motståndarens förband. Utgångspunkter för gränsdragning kan vara: vårt förbands gränser eller gruppering, terrängen, indikatorer på motståndarens gränser eller gruppering.</p> <p>Följande faktorer tas upp i bedömningen: styrka, gruppering, verksamhet, understöd, stridsvärde. Vid behov (särskilt om stora brister föreligger) tas även ledning, underhållstjänst, fältarbeten, skydd och underrättelseläge med i redovisningen.</p> <p>Redovisa vilka styrkor som är bundna, styrkor med vilka handlingsfrihet föreligger på kort sikt, t.ex. reserver, samt styrkor med vilken handlingsfrihet föreligger senare, t.ex. efter avslösning.</p> <p>Klara främst ut tillgång till ytterligare förband, möjligheter att föra fram dessa med hänsyn till grupperingsutrymme och vägnät, hamnar, flygplatser m.m. Redovisa med tidsberäkningar, bl.a. för framtransport och omloppstider.</p> <p>Bedömning mot bakgrund av terrängens och vädrets påverkan, motståndarens läge och stridsvärde samt läget och stridsvärdet hos våra förband.</p> <p>Styrkejämförelse mellan våra och motståndarens förband vid olika tider och i olika områden.</p> <p>Motståndarens möjligheter bl.a. för framryckning med hänsyn till terräng, vägnät, väder, organisation och utrustning. Redovisa ungefärliga tidsförhållanden i olika alternativ.</p> <p>Slutsatsen dras mot bakgrund av motståndarens handlingsmöjligheter, våra förbands läge och handlingsmöjligheter, terrängen (gynnsam för oss/gynnsam för motståndaren), väder och siktförhållanden, motståndarens underrättelseunderlag.</p> <p>Slutsatsen är förankrad i gjorda bedömningar och är en rimlig handlingsmöjlighet. Tidsförhållanden kan innebära olika handlingsmöjligheter på kort och lång sikt.</p>

Bilaga 5 Exempel på disposition av underrättelseplan

1. Underrättelsebehov
2. Inriktning av underrättelsetjänsten
3. Aktuellt underrättelseläge
4. Ansvarsförhållanden
5. Inhämtning
6. Bearbetning
7. Delgivning
8. Åtgärder mot motståndarens inhämtning
9. Sambandstjänst
10. Underhållstjänst och transporter
11. Framställningar
12. Utbildning

Bilaga 6 Exempel på inhämtningsplan

Exempel 1

PIR	Undbehov/ spaningsfrågor	Indikator	BTF	Inhämtnings- område	Vem	Svar senast
1	Försvarar motståndaren terrängen norr om KISA?	Är övergångarna norr om KISA minerade?	3	NAI 2	KJ	
2	Är motståndarens artilleribataljon grupperad söder om KISA?	Artillerifordon/pjäser grupperade området söder om KISA	4	NAI 3	HC RFI	230100OKT

Exempel 2

Inhämtningsplan								
Förband:				Period: Från.....till.....				
PIR	SIR	EEI	Område	BTF	Indikator	Inhämtnings- resurs	Rapport	Delges
PIR 1	SIR 1:1							
	SIR 1:2							
	SIR 1:3							
PIR 2	SIR 2:1							
	SIR 2:2							
PIR 3	-----							

Bilaga 7 Utformande av handlingsmöjligheter

Utveckla handlingsmöjligheterna i följande ordning:

- Klarlägg bedömt syfte. Bryt ner högre chefs bedömning av motståndarens syfte inom förbandets uppdragsområde.
- Bedöm vilket stridssätt som motståndaren kan använda för att uppnå syftet. Vid behov kan flera olika former utarbetas, t.ex. frontanfall, flankanfall.
- Utarbeta helst flera olika handlingsmöjligheter som uppnår syftet. Beakta terrängen, väderleken och motståndarens gruppering. Vid behov kan handlingsmöjligheterna utformas områdesvis i olika terrängpartier.
- Tidsberäkna respektive handlingsmöjlighet. Tänk på vilka transportmedel och framryckningsvägar som är möjliga. Klarlägg när handlingsmöjligheten tidigast kan genomföras. Finns det tid, rum, resurser och rätt styrkeförhållanden för genomförandet?

Varje handlingsmöjlighet utformas grafiskt på skiss, lager eller oleat. Förutom taktisk gruppering och bedömda framryckningsvägar ska den även utvisa tidsförhållanden, räckvidder, mål, styrkejämförelser och bedömda beslutstillfällen. Motståndarens handlingsmöjligheter bör utformas enligt samma princip som våra egna handlingsmöjligheter. De blir då lättare att jämföra med varandra.

Överväg alltid motståndarens möjligheter att:

- uppträda och gruppera inom området
- minska eller begränsa effekten av våra åtgärder
- vidta motåtgärder mot vår verksamhet
- framrycka, inklusive tidsberäkningar för när vi tidigast kan bli påverkade.

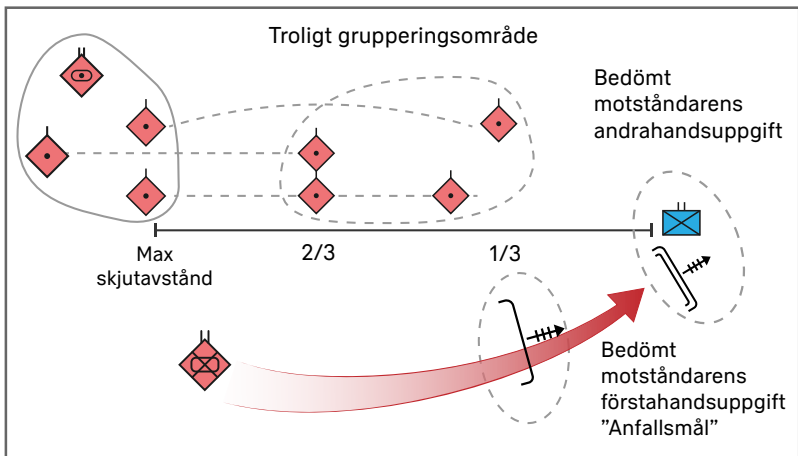

Bild bilaga 7, 1.1 Exempel på visualisering av grupperingsplatser för artilleri med hjälp av grupperingsprinciper och räckvidder.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Beträffande motståndarens verksamhet i luften klarläggs:

- inflygningsriktningar, höjder, farter, och storlek på flygföretag
- uppträdande, målval och användning av störning
- omloppstider och insatsfrekvens
- skjutavstånd, vapenlast och vapentyper
- väder- och siktförhållandens inverkan.

Handlingsmöjligheterna ska vara så detaljerade att de kan användas vid spel, utgöra underlag för vår planering av bekämpning och vara ett stöd för underlydande chefers planering. Normalt innebär detta att motståndaren bör kunna redovisas ner till enskilda plutoner eller stridsställningar. Med hänsyn till att motståndarens gränser sällan sammanfaller med våra kan samma detaljeringsgrad behöva redovisas även för delar av intresseområdet.

Precisera: Gör en genomförandeidé för motståndaren med stöd av högre chefs bedömning av motståndarens syfte, taktik, terräng och tidsförhållanden. Detta ger underlag för hur motståndaren bedöms se ut, t.ex. antal framryckningsvägar, anfallsmål, områden som försvaras, eldområden för indirekt eld, mineringar. Med stöd av detta kan motståndarens genomförandeidé brytas ner i detalj i uppdragsområdet, t.ex. hur motståndaren är stridsgrupperad, vilka områden som täcks av pansarvärnsrobot och var motståndarens spaningsenheter finns.

Vid föredragning av olika handlingsmöjligheter ska *alla* möjligheter visualiseras samtidigt för chefen så att det tydligt framgår vad som är särskiljande och vad chefen ska välja mellan. Förordna alltid *ett* alternativ med motivering ur underrättelseperspektiv. Redovisa också vad motståndaren har handlingsfrihet med nu och på kort eller längre sikt.

När handlingsmöjligheterna ska ligga till grund för vår eldverksamhet måste de ha en sådan detaljeringsgrad att måltyp, bedömt geografiskt läge och tidsförhållanden framgår samt målets förmåga att undandra sig bekämpning. Måltyper kan antingen utgöras av motståndarens kritiska sårbarheter eller av de resurser som kan förhindra eller allvarligt påverka vår stridsplan. Dessutom bör motståndarens förmåga att vidta motåtgärder framgå, t.ex. artilleribekämpning eller telekrig. Detta ger underlag för vår eldverkanstid.

Bedöm, mot bakgrund av högre chefs underlag, vilka av motståndarens kritiska sårbarheter som är tillämpliga för respektive handlingsmöjlighet. Klarlägg om det finns det några särskilda svagheter som vi skulle kunna påverka till vår fördel.

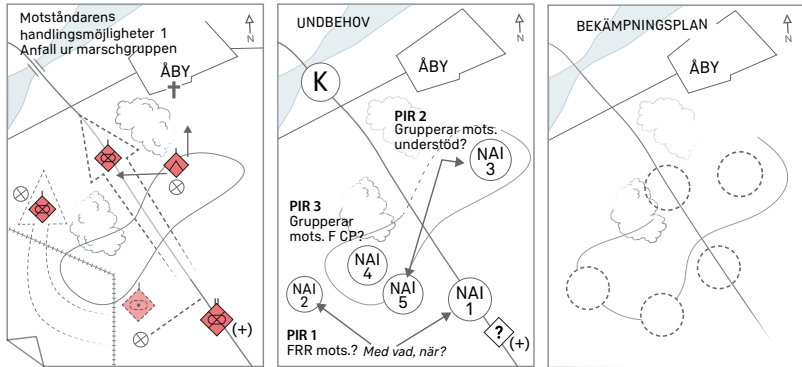

Bild bilaga 7, 1.2 Exempel på hur motståndarens handlingsmöjlighet skapar våra underrättelsebehov och stödjer bekämpningsplanen.
Illustration: Anna-Karin Wetzig. FMLOG Grafisk produktion.

Redaktionell information

Under hösten 2021 påbörjades projektet att ta fram en handbok om underrättelsetjänst för lägre förband på markarenan. Detta för att ge metodstöd och beskriva grunderna för hur underrättelsetjänsten stödjer chefen med beslutsunderlag på lägre nivå, något som tidigare saknats.

En grupp med representation från AST, MSS och FMUndSäkC inledde arbetet under redaktionell sammanhållning av FMUndSäkC. Under arbetets gång har även representanter för flygvapnets basförband och amfibiekåren deltagit. Efter första mötet delades manusarbetet upp i syfte att framställa tre versioner av handboken med målgrupperna arméns förband, basbataljoner inom flyget och marinen respektive amfibieförband. Handboken gick inledningsvis under arbetsnamnet *Handbok Underrättelsetjänst lägre förband*. Idén med den tredelade handboken har vid ett senare skede reviderats och materialet har återigen samlats i en gemensam handbok för alla markförband, inklusive hemvärnsförband i tillämpliga delar. Med detta har boken fått det nya namnet *Handbok Underrättelsetjänst Markförband grunder*.

I arbetet med framtagningen av handboken har en grupp reservofficerare med underrättelsebefattning i arméns krigsorganisation på brigad- respektive bataljonsnivå fått läsa igenom materialet. Deras långa erfarenhet att verka inom befattningen på övningar och i krigsspel såväl nationellt som internationellt har gett bokens sakinhåll en värdefull inriktning. Projektet har även fått stor hjälp av officerare i underrättelsefunktioner i diverse staber samt personal vid FMUndSäkC, METOCC och Must.

Handboken har genomgått två internberedningar inom Försvarmakten på förbandsnivå. Den första gick under arbetsnamnet *Handbok Underrättelsetjänst för armén grunder* och skickades ut 2023-01-23 (FM2023-2902:1) av MSS publikationsavdelning med svar till FMUndSäkC. Denna interberedning gick ut till A8, AST, FS, HKV FST RHS. HvSS, I 13, I 19, I 21, ING 2, K 3, K 4, LG, LV 6, MS, MSS, P 4, P 7, P 18,

SKYDDC, SWEDEC, T2. Ändringar har gjorts efter inkomna svar och önskemål. Den andra internberedningen skickades ut av FMUndSäkC 2023-04-18 (FM2021-27377:9) och riktades till AST, FS, HKV FST RHS, HVSS, LSS, MS, MSS och SSS. I denna internberedning erbjöds också mottagarna att delta på ett arbetsmöte för handboken vid FMUndSäkC.

En sammanhangsgranskning av boken har utförts av MSS publikationsavdelning och FMUndSäkC under 2023. Under hösten 2023 efterfrågades en arbetsutgåva att använda vid de taktiska kurserna TAKA och ASFB hos MSS. Denna arbetsutgåva har godkänts av Must för ett tidsbegränsat användande i sin preliminära form. I och med fastställandet av handboken upphör användandet av arbetsutgåvan.

Huvudarbetsgrupp

Huvudarbetsgruppen har bestått av personal från FMUndSäkC och Rickard Eklund, MSS/K3.

Redaktionellt arbete och språkgranskning har utförts av Must.

FM publikationssamordnare har granskat handboken 2024-06-11.

Föredragning för C FMUndSäkC överste Henrik Rosén har genomförts 2024-10-10.

Handbok Underrättelsetjänst Markförband grunder har föredragits för C Must generallöjtnant Thomas Nilsson den 2024-10-31.

Bildförteckning

Huvuddelen av illustrationerna i denna publikation har tagits fram i samarbete mellan Rickard Eklund och FMLOG Grafisk produktion Anna-Karin Wetzig. Båda är anställda i Försvarsmakten.

Bild nr	Fotograf/illustratör	Hur FM säkrat rätten att använda bilden
Omslag	Anna-Karin Wetzig/Försvarsmakten	Försvarsmaktens bild
1.1–2.3	Anna-Karin Wetzig/Försvarsmakten	Försvarsmaktens bild
2.4	METOCC	Försvarsmaktens bild
2.5–7, 1.2	Anna-Karin Wetzig/Försvarsmakten	Försvarsmaktens bild

Källförteckning

Den här publikationen baseras på följande källor:

Dokumenttyp	Källor
Externa styrande dokument	<p>Nato</p> <p>NATO STANDARD APP-28, Tactical Planning for Land Forces NATO STANDARD ATP-87, Battalion and Company Intelligence Support NATO STANDARD ATP-108, Intelligence Support to Land Operations NATO STANDARD AIntP-16, Intelligence requirement management and collection management NATO STANDARD AIntP-17, Joint Intelligence Preparation of the Operating Environment NATO STANDARD AAP-06, NATO glossary of terms and definitions</p>
Interna styrande dokument	<p>Reglementen</p> <p>Reglemente Armé – Taktik (R AR Taktik 2023, M7739-353050), gällande från 2023-07-01. Reglemente Taktik för Luftoperationer (TR LuftOp 2017, M7739-353126), gällande från 2017-04-01. Reglemente Taktik för marina operationer – Del 2 (TRM DEL 2 2021, M7739-352116), gällande från 2021-07-01. Reglemente Underrättelsetjänst (R UND 2022, M7739-352152), gällande från 2022-07-01.</p> <p>Handböcker</p> <p>FM Underrättelsehandbok Bearbetning och Analys 2015 (FM UndH Bea Ana 15 H/R M7739-352067), gällande från 2015-10-01. FM Underrättelsehandbok Rapportskrivning 2015 (FM UndH Rapp 2015), (FM2015-6824:5) gällande från 2015-10-15. Handbok Armé – Brigad 2016 (AH Brig 2016, M7739-352108), gällande från 2016-07-01. Handbok Arméhandbok Begrepp och förkortningar (AH Begrepp 2016, M7739-352107), gällande från 2016-07-01. Handbok Arméhandbok Ledning (AH Ledning 2016, M7739-352106), gällande från 2016-07-01. Handbok Markstrid – Bataljon 2016 (MSH Bat 2016, M7739-352109), gällande från 2016-07-01. Handbok Markstrid Motståndaren (MSH Motst 2021, M7739-352134), gällande från 2021-01-01. Handbok Militärgeografiskt verk del 1 2018 (H MGV del 1 2018), (FM2018-1552:4) gällande från 2018-08-01. Handbok Stabstjänst grunder (H STABSTJ G 2016 M7739-352140), gällande från 2022-05-01. Handbok Underrättelse- och säkerhetstjänst för Hemvärnet 2017 (H UndSäk Hv 17 M7739-352064), gällande från 2017-02-01. Metodhandbok ledning bataljon 2007 (MetodH Ledn Bat 2007 M7739-353011), gällande från 2007-11-01. Metodhandbok ledning bataljon (intern arbetsutgåva MSS 2018, reviderad 2019).</p>

HANDBOK

Dokumenttyp	Källor
Interna övriga dokument	Övrigt Lärobok Vädrets inverkan på militära operationer för FM Vädertjänst (L VIMO FM VÄDTJ 21), (FM2018-12133:3) gällande från 2021-07-01. Nomenklatur för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Nomen UndSäk version 2022) (FM2022-150113:1).

Handbok Underrättelsetjänst Markförband grunder beskriver grundläggande processer och metoder för underrättelsetjänst på förbandsnivå för samtliga markförband. Den riktar sig till underrättelsepersonal på förbandsnivå och i tillämpliga delar på taktisk nivå. Handboken är tänkt att komplettera och utveckla de anvisningar som finns i Reglemente Underrättelsetjänst. Den kan användas både vid nationella operationer och internationella insatser.

FÖRSVARSMAKTEN